SET 5 SOLVED PAPER

CTET Paper-II, Class VI-VIII

Date 21 September, 2014

Part-I : Child Development and Pedagogy ▶ Part-II : Mathematics and Science ▶ Part-III : Language-I (Hindi) ▶ Part-IV : LANGUAGE-II : ENGLISH

Part-I: Child Development

Directions : Answer the following questions by selecting the *most appropriate option.*

1. Developmental perspective of teaching demands teachers to
(1) be strict discipline as children experiment quiz frequently
(2) adopt instructional strategies based on the knowledge of developmental factors
(3) Treat children in different developmental stages in an equitable manner
(4) Provide learning that results in the development of only the cognitive domain

2. Learners cannot learn unless
(1) They are taught according to the needs of social aims of education
(2) They know that the material being taught will be tested in the near future
(3) They are prepared to learn
(4) They are asked about their learning in schools by their parents at home on a daily basis

3. Theory of social learning emphasises on which of the following factors ?
(1) Nature
(2) Nurture
(3) Adaptation
(4) Remendation

4. Psychosocial theory emphasises on which of the following ?
(1) Stimuli and Response
(2) Phallic and latency stages
(3) Indusiry versus inferiority stage
(4) Operant Conditioning

5. The fact that children require culturally relevant knowledge and skills is attributed to
(1) Charles Darwin
(2) B.F. Skinner
(3) Urie Bronfrenbranner
(4) Lev Vygostsky

6. As a teacher you firmly believe in 'saying no to ragging and bullying' and put up posters and forth committees in schools. The young adolescents who join you with strong beliefs are at which of the following stages ?
(1) The conventional level
(2) The pre-operational level
(3) The post-operational level
(4) Social under maintaining level

7. Progressive educations is associated with which of the following statements ?
(1) Teachers are the originators of information and authority.
(2) Knowledge is generated through direct experience and collaboration.
(3) Learning proceeds in a straight way with and skill mastery
(4) Examination is internal and external

8. According to the 'theory of multiple intelligences', which one of the following intelligences is required for an airforce pilot ?
(1) Interpersonal
(2) Linguistic
(3) Kinesthetic
(4) Intra-personal

9. The factor 'g' in the Spearman's definition of intelligence stands for
(1) genetic intelligance
(2) generative intelligence
(3) general intelligence
(4) global intelligence

10. Retrieving hidden objects is an evidence that infants have begun to master which of the following cognitive functions ?
(1) Intentional behaviour
(2) Object permanence
(3) Problem-solving
(4) Experimentation

11. Which one of the following may be the criteria of gender parity in a society ?
(1) Comparison of number of male and female teachers in school
(2) Equal number of distinctions achieved by boys and girls in class 12
(3) Comparison of number of boys and girls who survive up to class 12
(4) Whether the girl students are allowed to participate in competitions organised outside the school

12. The knowledge of Individual Differences helps teachers in
(1) understanding the futility of working hard with backward students as they can never be at par with the class
(2) accepting and attributing the failture of students to their individual differences

(3) making their presentation style uniform to benefit all students equally

(4) assessing the individual needs of all students and teaching them accordingly

13. Assessment for learning

(1) fosters motivation

(2) is done for the purpose of regradation and ranking

(3) emphasises the overall importance of grades

(4) is an exclusive and as per as assessment activity

14. School Based Assessments

(1) focus on exam techniques rather than outcomes

(2) offer less control to the students over what will be assessed

(3) improve learning by providing a constructive feedback

(4) encourage teaching to the test as they involve frequent testing

15. Students in a class are asked to assemble various artefacts of their work in a notebook, to demonstration what they can do for their society. What kind of activity is this ?

(1) Essay type assessment

(2) Anecdotal records

(3) Problem solving assessment

(4) Portfolio assessment

16. By placing students in the least restricted school environment the school

(1) equalizes the educational opportunities for girls and disadvantaged groups

(2) normalises the lives of children from deprived groups who were increasing the linkage of school with the parents and communities of these children

(3) gets disadvantaged children's involvement in activities such as science fairs and quizzes

(4) sensitize other children not to bully or to put the disadvantaged children down

17. Reducing the time allotted to complete an assignment to make it coincide with time of attention and increasing this time in a phased manner will be best suited to deal with which of the following disorders ?

(1) Disruptive behaviour disorder

(2) Dysphasia

(3) Sensory integration disorder

(4) Attention deficit hyperactivity disorder

18. Which of the following approaches suggests interaction of the child with the people around him and with social institution to deal with disruptive behaviour disorder ?

(1) Psychodynamic

(2) Ecological

(3) Biological

(4) Behavioural

19. Renzulli is known for his ____ definition of giftedness.

(1) four-tiered

(2) four-level

(3) three-circle

(4) three-sided

20. For-gifted students

(1) it is safe to consider aptitude as a skill

(2) there is no need to monitor progress

(3) the teacher should adapt as the student changes

(4) the teacher should initiate and lead problem solving

21. Which of the following is the most appropriate method to monitor the progress of children with learning disabilities?

(1) Case-study

(2) Anecdotal records

(3) Behaviour-rating scale

(4) Structured behavioural observation

22. The best way to increase the chances of learning disabled students to lead a full and productive life is by

(1) focussing on weaknesses of such students

(2) maintaining a high expectation from such students

(3) touching a variety of skills and strategies that can be applied across a range of conserts

(4) encouraging these children to define their own goals

23. According to Socio-cultural theory of Vygolsky

(1) culture and language play is crucial role in development

(2) the child thinks in different domains and does not take a complete perspective

(3) children think in abstract terms and presented abstract material at a lower age

(4) self-directed speech is the lowest stage of the scaffolding

24. To explain, predict, and/or control phenomenon are the goals of

(1) Traditional reasoning

(2) Inductive reasoning

(3) Deductive reasoning

(4) The scientific method

25. A class VII student makes errors in Mathematics. As a teacher you would

(1) provide the student the correct answer

(2) allow the students to use calculator

(3) ask the student to use alternative method to find out errors on his/her own

(4) show the student where the errors were made and ask the student to read it.

26. Emotional intelligence may be associated with which domain of theory of Multiple Intelligence ?

(1) Intrapersonal and interpersonal intelligences
(2) Naturalist intelligence
(3) Visual-spatial intelligence
(4) Existential intelligence

27. Which of the following facts has been least discussed in the psychology of emotion ?
(1) Emotion is a subjective feeling and varies from person to person
(2) Emotions may not only occur within individual students, but also with in the entire class
(3) Emotions are a complex pattern of arousal and cognitive interpretation
(4) Emotional process involves physiological as well as psychological reactions

28. Rajesh is struggling to solve a problem of Mathematics completely. The inner form compelling him to search for a way to solve it completely, is known as
(1) Motive
(2) Personality trait
(3) Emotion
(4) Perception

29. Which of the following is properly sequenced in the context of motivation cycle ?
(1) Arousal, Drive, Need, Achievement, Goal-directed behaviour, Reduction of arousal
(2) Drive, Need, Arousal, Goal-directed behaviour, Achievement, Reduction of arousal
(3) Need, Goal-directed behaviour, Drive, Arousal, Achievement, Reduction of arousal
(4) Need, Drive, Arousal, Goal-directed behaviour, Achievement, Reduction of arousal

30. Which of the following is a process is the social observational learning theory of Bandura?
(1) Reflection
(2) Retention
(3) Repetition
(4) Recapitulation

Part-II: Mathematics & Science

Directions : *Answer the following questions by selecting the most appropriate option.*

31. Numbers $\frac{-11}{20}, \frac{7}{-15}, \frac{17}{-30}$ and $\frac{-3}{10}$ are written in descending order as
(1) $\frac{17}{-30} > \frac{-11}{20} > \frac{-3}{10} > \frac{7}{-15}$
(2) $\frac{-3}{10} > \frac{7}{-15} > \frac{-11}{20} > \frac{17}{-30}$
(3) $\frac{-3}{10} > \frac{-11}{20} > \frac{7}{-15} > \frac{17}{-30}$
(4) $\frac{-11}{20} > \frac{17}{-30} > \frac{-3}{10} > \frac{7}{-15}$

32. What should be subtracted from $\frac{-5}{7}$ to get -1 ?
(1) $\frac{-2}{7}$ (2) $\frac{4}{7}$
(3) $\frac{2}{7}$ (4) $\frac{-4}{7}$

33. If $a = \sqrt{(2013)^2 + 2013 + 2014}$, then the value of a is
(1) 1002 (2) 1007
(3) 2013 (4) 2014

34. If a, b and c are different integers such that $a < b < c < 0$, then which of the following statements is true ?
(1) $a + c < b$ (2) $ab < c$
(3) $a + b > c$ (4) $ac > ab$

35. In standard form, the number 829030000 is expressed as $k = 10^n$. The value of $k + n$ is
(1) 90.903
(2) 16.2903
(3) 15.2903
(4) 91.903

36. LCM of two prime numbers x and y, $(x > y)$ is 161. The value of $3y - x$ is
(1) 2 (2) -2
(3) -6 (4) 62

37. What is the probability that a randomly selected factor from positive factor of 72 is less than 11 ?
(1) $\frac{6}{12}$ (2) $\frac{7}{11}$
(3) $\frac{7}{12}$ (4) $\frac{7}{10}$

38. The value of $\sqrt[3]{500} \times \sqrt[3]{16}$ is
(1) 16 (2) 20
(3) 25 (4) 18

39. If x is an integer, then $(x + 1)^4 - (x - 1)^4$ is always divisible by
(1) 6 (2) 8
(3) 9 (4) 12

40. The hundreds digit of a three-digit number is 7 more than the units digit. The digits of the number are reversed, and the resulting number is subtracted from the original three-digit number. The units digit of the final number so obtained is
(1) 0 (2) 1
(3) 2 (4) 3

41. A has 20% more money than B and C has 20% less money than B. What percent more money does A have than C ?
(1) 30 (2) 50
(3) 17 (4) 43

42. Rani, who is y years old at present, is x years older than Hamid. Fifteen years ago, Hamid's age was $\frac{1}{4}$ of the age of Rani. Which of the following is true ?
(1) $3y - 4x = 45$
(2) $2y - x = 15$
(3) $\frac{y}{x} - 15 = \frac{1}{4}$
(4) $3x - 4y = 45$

43. Cost price of 20 articles is equal to selling price of x articles. If the profit is 25%, then the value of x is
(1) 15 (2) 16
(3) 18 (4) 25

44. The value of a machine depreciates at the rate of 10% per

year. It was purchased 3 years ago. If its present value is Rs. 1,45,800 for how much was it purchased ?

(1) Rs. 1,75,800
(2) Rs. 1,80,000
(3) Rs. 2,00,000
(4) Rs. 2,10,000

45. The base of an ΔABC is 48cm and its area is $168cm^2$. The length of one of its equal sides is

(1) 8 cm (2) 15 cm
(3) 17 cm (4) 25 cm

46. The area of a square is $\frac{16}{\pi}$ of the area of a circle. The ratio of the side of the square to the diameter of the circle is

(1) 8 : 1 (2) 2 : 1
(3) π : 1 (4) $\sqrt{2}x:1$

47. The sum of all interior angles of a polygon is 1440°. The number of sides of the polygon is

(1) 8 (2) 9
(3) 10 (4) 12

48. If a, b and c respectively are the number of faces, edges and vertices of a pentagonal pyramid, then the value of

$$\left(\frac{a-b+c}{2}\right)^2 - 2 \text{ is}$$

(1) −1.5 (2) 2
(3) 1.75 (4) −1

49. If one angle of a triangle is 130°, then the angle between the bisectors of the other two angles is

(1) 65° (2) 115°
(3) 130° (4) 155°

50. Four times the area of the curved surface of a cylinder is equal to 6 times the sum of the areas of its bases. If its height is 12 cm, then its volume, in cm^3, is

(1) Visualizaiton stage
(2) Analytical stage
(3) Informal deduction stage
(4) Formal deduction stage

51. "It is more useful to know how to mathematics than to know a lot of Mathematics." This statement is given by

(1) David Wheeler
(2) George Polya
(3) Van Hiele
(4) Vygotsky

52. As per NCF-2005, one main goal of Mathematics education in schools is to

(1) develop numeracy skills
(2) enhance problem solving skills
(3) nurture analytical ability
(4) mathematics the child's thought process

53. As per NCF 2005, Mathematics curriculum is ambitions, coherent and teaches important Mathematics. Here 'ambitious' refers to

(1) seek narrow aims of teaching Mathematics in school
(2) seek higher aims of teaching Mathematics in school
(3) teach more than one way of solving problems of Mathematics
(4) teach variety of Mathematics like arithmatic, algebra, geometry and data handling

54. Anil is able to answer all questions orally, but commits mistakes while writing the solutions of problems. The best remedial strategy to remove errors in his writing is

(1) giving him an assignment of 10 problems every day
(2) calling him out to solve a problem on the blackboard
(3) providing him with a worksheet with partially solved problems to complete the missing gaps
(4) giving him practice test after school hours, continuously for one month

55. Geo-Board is an effective tool to teach

(1) relate real life experience with mathematical concepts
(2) introduce an intradisciplinary approach
(3) enhance creativity amongest students
(4) improve mathematical communication

56. The twin premises to fix the place of Mathematics teaching in our school curriculum are

(1) "how to engage the mind of every student' and "how to strengthen the student's resources."
(2) "how to improve the reasoning ability of every student" and "how to enhance his spatial ability"
(3) "how to raise the performance of every student in Mathematics" and "how to prepare mentorious students for international olympiads."
(4) "how to make the Mathematics class more activity-oriented" and "how to enhance the procedural skills and understanding of algorithm in every student."

57. A teacher asked the students to "find the number of possible pentominuss using 5 squares and then further explore the number of possible 0 and so on." These types of activities help the child to

(1) improve the observation skills
(2) identify relation between number pattern and shapes
(3) improve spatial ability
(4) improve analytical ability

58. As per the vision statement of NCF 2005, School Mathematics does not takes place in a () where children

(1) learn to enjoy Mathematics
(2) see Mathematics as a part of their daily life experience
(3) pose and solve meaningful problems
(4) memorise formula and algorithms

59. With the help of 'Geogebra' software, students can learn all concepts of geometry through

(1) exploratory approach
(2) inquiry-based approach
(3) project-based approach
(4) lecture-based approach

60. One of the major reasons for student's failure in Mathematics at school level is that our assessment process

(1) emphasizes on testing of procedural knowledge than mathematisation of abilities
(2) is gender biased and asks problems relevant to boy's interests
(3) is more subjective in nature and less or no objective type of questions are included
(4) gives more weightage to formative assessment than summative assessment

61. The image of a distant coloured object formed in a pinhole camera is always

(1) Virtual, erect, coloured and diminished
(2) Real, erect, coloured and diminished
(3) Read, inverted, black and white and diminished
(4) Real, inverted, coloured and diminished

62. Study the following table :

Group	Parts of Stamen	Parts of pistil
A	Anther, filament	Ovary, stigma style
B	Anther, petal	Anther, sepal, stigma
C	Stigma, filament	Style, Stigma, sepal
D	Style, ovary	Anther, filament, ovary

The group in which the parts of stamen and parts of pistil are correctly shown is

(1) A (2) B
(3) C (4) D

63. If you carefully dig a grass plant and observe its roots and leaves you will find that it has

(1) taproots and parallel venation
(2) taproots and reticulate venation
(3) fibrous roots and reticulate venation
(4) fibrous roots and parallel venation

64. An animal pops out its stomach through its mouth to eat the soft material of those animals which are covered by hard shells of calcium ourbonate. After opening the shell and eating the soft material the stomach goes back into the body of the animal to slowly digest the food. The name of this animal is

(1) Crocodile
(2) Octopus
(3) Tortoise
(4) Starfish

65. The ratio between the lengths of small intestine and large intestine in the human body is

(1) 8 : 1 (2) 5 : 1
(3) 1 : 5 (4) 1 : 8

66. The normal temperature of human body on the Celcius scale and Fahrenheit scales is respectively

(1) 37°C and 98.6°F
(2) 37°F and 98.6°C
(3) 37°C and 98.8°F
(4) 37°F and 98.8°C

67. Select the group of poor conductors of heat from the following :

(1) Air, water, plastic
(2) Wool, wood, iron
(3) Water, copper, wood
(4) Air, aluminium, wool

68. The reason of sea breeze is

(1) During the day, the land gets heated faster than the sea water
(2) During the day, the sea water gets heated faster than the land
(3) At night, the land cools down more slowly than the sea water
(4) At night, the sea water cools down more slowly than the land

69. You have phenolphthalein solution in three test tubes A, R and C. On putting 2-3 drops of dilutes hydrochloric acid in A, a solution of sodium hydroxide in B and distilled waier in C, If you ummedistely observe the colour of the solution in each test tube, you will find that the solution in test tube.

(1) A is colourless, in B pink and in C colourless
(2) A is pink, in B pale green and in C colourless
(3) A is colourless, in B colourless and in C pink
(4) A is pale green, in B pink and in C pink

70. A student puts a drop of dulute solution of sodium hydroxide first on a blue litmus paper and then on a red litmus paper. He would observe that

(1) the blue litmus paper turns red and the red litmus paper turns blue
(2) there is no change in the blue litmus paper and the red litmus paper turns blue
(3) there is no change in the red litmus paper and the blue litmus paper turns red
(4) the blue litmus paper turns colourless and there is no change in the red litmus paper

71. If we add a handful of garden soil to a beaker filled three-quarters with water, stir the contents with a stick to disolve the soil and then let it stand undisturbed for some time. we observe different layers. The order of whese layers from the bottom to the top is

(1) Gravel, clay, sand, humus, water

(2) Sand, gravel, clay, water, humus
(3) Clay, sand, gravel, humus, water
(4) Gravel, sand, clay, water, humus

72. Cereals such as wheat and gram are grown in an area. The soil of this area must be
(1) both loamy and sandy
(2) clayey
(3) both muddy and clayey
(4) both clayey and loamy

73. When a copper plate is exposed to moist air for long, it acquire a dull green coating. The green materials is
(1) Calories per gram
(2) Kilocalories per kilogram
(3) Jules
(4) Kilojoules per kilogram

74. In which of the following units is the calorific value of fuels generally expressed ?
(1) Calories per gram
(2) Kilocalories per kilogram
(3) Joules
(4) Kilojoules per kilogram

75. The metamorphosis of tadpoles is not possible if the water in which they are growing does not contain sufficient
(1) Calcium
(2) Oxygen
(3) Iodine
(4) Minerals

76. Which of the following commonly used fuels has maximum calorific value ?
(1) Compresed Natural Gas (CNG)
(2) Diesel
(3) Liquified Petroleum Gas (LPG)
(4) Petrol

77. Air is a mixture of many gases. The percentage by volume, of the gases other than nitrogen and oxygen. i.e, CO_2, methane, ozone and water vapour combined together is about
(1) 0.1% (2) 1%
(3) 21% (4) 78%

78. Which of the following endocrine glande secretes sugar controlling hormone?
(1) Adrenal
(2) Pancreas
(3) Pituitary
(4) Thyroid

79. Select the one which is different from the others in the manner it is applied :
(1) Electrostatic force
(2) Frictional force
(3) Gravitational force
(4) Magnetic force

80. A person is suffering from a disease named 'Goitre'. Which of the following glands of the person is not functioning properly ?
(1) Adrenal
(2) Pancseas
(3) Pituitary
(4) Thyroid

81. Good science education should be 'true to the child', implies that common we teach should
(1) relate to the environment of the child
(2) convey significant aspects of science concepts
(3) be understandable to the child
(4) engage the child in learning process skills

82. While teaching correct method of measuring volume of a solid using a measuring cylinder, Kavita mentions the following steps **not** in correct sequence to be followed :
(a) Note the reading of level of water in the cylinder.
(b) Suspend the solid with a thread inside water in the cylinder.
(c) Record the least count of the measuring cylinder
(d) Put sufficient water in the cylinder and note the reading
Which one of the following is the correct sequence of steps for the said purpose ?
(1) a,b, c, d
(2) c, b, d, a
(3) c, d, b, a
(4) d, b, c, a

83. Vandana is interested to focus more on acquisition of process skills of science by students of Class VIII. Which of the following combination of methods should she prefer to teach the topic on 'Micro-organism'?
(1) Assignment-cum-equationing method
(2) Project-cum-laboratory method
(3) Home assignment of science quiz method
(4) Home assignment each questioning method

84. Which one of the following is the key expectation from teaching and learning of science at upper primary stage ?
(1) To acquire questioning and inquiring skills
(2) To create literacy
(3) To appreciate the inter-relationship between science and art
(4) To acquire academic excellence for competitive examinations

85. National Curriculum Framework, 2005 recommends that science education at upper primary stage should focus on
(1) helping students to connect classroom learning to life outside the school
(2) helping students to acquire international standards in learning of science
(3) minimising social disparities in the students
(4) promoting human values and knowledge base for peaceful society.

86. 'Cognitive validity' of science curriculum at upper primary stage implies that it should
(1) convey significant and scientifically correct facts
(2) be age appropriate
(3) use appropriate pedagogical processes in teaching
(4) enable the child to view science as a social enterprise

87. The topic 'Saparation of Substances' in Class VI can be laught most effectively by

(1) in depth explanation of related concepts

(2) using hands on activities to be performed by students

(3) using good home assignments

(4) organizing more group discussions on different sub-topics

88. The term 'constructivism' in relation to science education means that children should be

(1) given complete information about science

(2) actively involved in the process of learning science

(3) discouraged to raise questions in the classroom

(4) given latest information on scientific developments

89. Anjali asks the following tasks to be performed by students of Class VII while making on electric bell **not** in correct sequence :

(a) Place some pins near the end of a nail

(b) Switch on the current and observe what happens

(c) Wind a copper wire tightly around an iron nail.

(d) Connect free ends of the wire to the terminals of a bell.

Which one of the following is the correct sequence of tasks to be performed so achieve the desired result ?

(1) a, b, c, d

(2) c, d, a, b

(3) c, a, b, d

(4) d, c, a, b

90. While teaching the topic on 'Motion and Time' to Class VII students, Savita gave examples of different kinds of motion to the students. Which one of the following examples was quoted by her **incorrectly**?

(1) Motion of a boy sitting in a moving car in relation to the car

(2) Motion of a boy sitting in a merry-go-round

(3) Motion of the hammer of an electric bell

(4) Motion of a cricket ball hit by a batsman

Part-III: Language-I (Hindi)

निर्देश (91–99) : नीचे दिए गए गद्यांश को ध्यानपूर्वक पढ़कर निम्नलिखित प्रश्नों में से उचित विकल्प को चुनिए।

22 दिसम्बर, 1939 को श्री धनसिंह नागरकोटी का घर रिसने लगा। मल्ली ताल में दाहिनी ओर बने कुछ घर भी रिसने लगे। जाड़े के दिनों में रिसना कम ही होता था पर अबकी बार पता नहीं क्यों पहाड़ी पर बने घरों में भी इस रिसाव के कारण ठण्ड का प्रभाव कुछ ज्यादा ही होने लगा। सन्तोष की बात थी कि शाम तक पानी का जोर हल्का पड़ने लगा। पर रात को जो बर्फ गिरनी शुरू हुई तो अगले दो दिन तक थमने का नाम ही नहीं लिया। 24 दिसम्बर की शाम तक आकाश खुल गया और लोग 'ह्वाइट क्रिसमस' या 'श्वेत बड़ा दिन' मनाने की तैयारी में जुट गए। बड़ा दिन जब आया तो सूर्यदेव के दर्शन हुए। छतों पर की बर्फ खिसक-खिसकर घरों के सामने जमा हो गई थी। उसे हटाकर रास्ता साफ किया गया। पिघलती बर्फ के कारण हाड़ कँपाने वाले सर्दी में भी लोगों का उत्साह कम नहीं हुआ और वे परस्पर क्रिसमस की शुभकामनाएँ और डालियों का आदान-प्रदान करने लगे। तापमान शून्य से तीन डिग्री नीचे हो गया था। पानी की आपूर्ति नलों के भीतर पानी के जमने से उनके फट जाने से रुक गई थी।

91. गद्यांश में क्रिसमस के लिए 'ह्वाइट क्रिसमस' शब्द इसलिए आया है क्योंकि

(1) क्रिसमस के अवसर पर सब लोग सफेद रंग के कपड़े पहनते हैं

(2) क्रिसमस के अवसर पर सब सफेद केक खाते हैं

(3) क्रिसमस के अवसर पर बहुत बर्फ पड़ी थी

(4) क्रिसमस का असली नाम यही है

92. जाड़े के दिनों में पानी का रिसना

(1) हमेशा ज्यादा होता है

(2) इस बार ज्यादा था

(3) कभी-कभी होता था

(4) इस बार कम था

93. सन्तोष की क्या बात थी?

(1) शाम को ठण्ड का प्रभाव ज्यादा नहीं था

(2) सुबह ठण्ड का प्रभाव बिल्कुल नहीं था

(3) शाम को बारिश रुक गई

(4) शाम को बारिश कम होने लगी

94. गद्यांश के अनुसार बर्फ कब से गिरनी शुरू हुई?

(1) 22 दिसम्बर की शाम से

(2) 22 दिसम्बर की सुबह से

(3) 24 दिसम्बर की शाम से

(4) 24 दिसम्बर की सुबह से

95. पानी की आपूर्ति क्यों नहीं हो पाई?

(1) पानी पर्याप्त मात्रा में नहीं था

(2) पानी नलों में जम गया था

(3) पानी फट गया था

(4) बर्फ धीमी गति से पिघल रही थी

96. गद्यांश के आधार पर कहा जा सकता है कि

(1) पहाड़ों का जीवन आसान है

(2) पहाड़ों पर हमेशा त्योहार मनाए जाते हैं

(3) पहाड़ों पर जीवन व्यतीत करना कठिन होता है

(4) पहाड़ों पर हमेशा बर्फ जमी रहती है

97. 'हाड़ कँपाने वाली सर्दी' से आशय है

(1) होंठ कँपाने वाली सर्दी

(2) हाथ कँपाने वाली सर्दी

(3) सिर कँपाने वाली सर्दी

(4) हड्डी कँपाने वाली सर्दी

98. 'उत्साह' शब्द है

(1) भाववाचक संज्ञा

(2) सकर्मक क्रिया

(3) गुणवाचक विशेषण

(4) सम्बन्धवाचक सर्वनाम

99. 'घर' का बहुवचन रूप है

(1) घरों (2) घर

(3) घरें (4) घराएँ

निर्देश (प्र.सं. 100-105): नीचे दी गई कविता की पंक्तियाँ ध्यानपूर्वक पढ़कर निम्नलिखित प्रश्नों में से उचित विकल्प चुनिए।

एक ही दीया, स्नेह से भरा,
प्रेम का प्रकाश, प्रेम से धरा,
झिलमिला हवा को तिलमिला रहा
ज्योति का निशान जो हिला रहा

(3) वह बच्चों को व्याकरण के नियमों से परिचित कराए

(4) वह बच्चों को केवल प्रसिद्ध साहित्य से परिचित कराए

118. भाषा की कक्षा को एक समावेशी कक्षा बनाने के लिए यह आवश्यक है कि

(1) पाठ्यक्रम को कम कर दिया जाए

(2) भाषाई कुशलताओं का आकलन न किया जाए

(3) विभिन्न प्रकार की दृश्य-श्रव्य सामग्री का उपयोग किया जाए

(4) पाठ्य-पुस्तक के पाठ कम कर दिए जाएँ

119. अन्त:वाक् की संकल्पना किससे सम्बद्ध है?

(1) चॉम्स्की से (2) वाइगोत्स्की से

(3) पैवलॉव से (4) स्किनर से

120. "भाषा और चिन्तन में सम्बन्ध होता है।" यह कथन

(1) पूर्णत: सही है

(2) आंशिक रूप में सही है

(3) पूर्णत: गलत है

(4) व्यर्थ का है

Part-IV: Language-II (English)

Direcrtions (121–129) : Read the passage given below and answer the questions that follow by selecting the most appropriate options.

Archaeology is the scientific study of the human past. It is the means whereby we are able to extend our knowledge of human history beyond the limits of written records. In India, written history goes back many millennia and throughout the world, inscriptions on stone and clay tablets are only a few millennia old. Such records encompass only a small fraction of the human story. Archaeology gives us access to the entire spectrum of human experience, spanning several million years in Africa. This enormous time depth offers the potential to study long – term cultural processes and the opportunity to learn the lessons of countless cultures. Recovering this knowledge may prove vital to our own survival. Even if the lessons learned do not turn out to have such an immediate and practical value, filling in the blank pages of India's and the world's history is an intrinsically worthwhile endeavour. Moreover, historical archaeology can supplement or clarify the knowledge gleaned from more traditional histories. Finally, by increasing our understanding and appreciation of the achievements of ancient cultures, archaeology can provide a significant boost to heritage tourism. Although I argue that archaelogy could save the world – or at least our civilization's precarious hold on it, I freely confess that I did not become an archaeologist to save the world, nor to make money. In fact, I choose to become an archaeologist because I was fascinated by the wonders of the past and the prospect of making new discoveries that would shed light on how we came to be what we are seemed to me to be a noble thing, to which I could dedicate my life's work.

121. The primary purpose of the passage is to

(1) present new excavations

(2) list archaeological sites

(3) present the state of archaeology

(4) present archaeology as a career option

122. According to information in the text "spectrum of human experience" refers to

(1) lost communities

(2) evidence of human settlement

(3) historical events

(4) geographical feature

123. Pick out the correct statement based on your understanding

(1) Society should learn from its past

(2) Archaeology has no value at all

(3) All locations are found in remote areas

(4) The job of an archaeologist an uninteresting job for anyone

124. According to the text, which of the following statements is true?

Archaeology

(1) offers insight to prevent destruction of human heritage

(2) is a subject which is easy to study

(3) is very difficult to practice professionally

(4) gives few clues about cultural development

125. Based on the given information, it can be assumed that

(1) only the rich can afford to travel to archeological sites

(2) archaeology contributes to a better understanding of society

(3) universities do not support the Archaeology Department

(4) archaeology is a profitable business for archaeologists

126. It can be inferred that archaeology offers

(1) an alternative profession

(2) greater career prospects

(3) no evidence about human evolution

(4) deeper historical insights

127. In the essay, the writer

(1) refutes historical evidence, as they often contradict findings.

(2) chose his profession to understand human behaviour

(3) claims archaeology is a very accurate science

(4) discourages potential archaeologists from going too far

128. The word/phrase "the blank pages" of India's and the world's history means

(1) oral traditions

(2) non – literary works

(3) unrecorded facts

(4) empty pages

129. Archaeology is "an intrinsically worthwhile endeavour". Here 'intrinsically' means

(1) especially (2) uniquely

(3) basically (4) usually

Directions (130–135) : Read the passages given below and answer the questions that follow by selecting the most appropriate options.

Our ship was about 120 tons burden, carried fourteen men, besides the master, his boy and myself; we had on board no large cargo of goods. The same day I went on board we set sail, standing away to the Northward upon our own coast, with design to stretch over for the African coast when we came about ten or twelve degrees of Northern latitude, which, it seems was the manner of their course in those days. We had very good weather, all the way upon our own coast, till we came to the height of Cape.

St. Augustini; from whence, keeping further off at see we lost sight of land. In this course we passed about twelve days' time, when a violent tornado or hurricane, took up quite out of our knowledge. It blew in such a terrible manner, that for twelve days together we could do nothing but drive; nor did any in the ship expect to save their lives. In this distress we had, besides the terror of the storm, one of our men died of the calenture and a man and a boy washed overboard. About the twelfth day, the weather started abating a little, the master made an observation as well as he could and found that he was in about eleven degrees of North latitude but that he was twenty–two degrees of longitude difference West from Cape St. Augustini; so that he found he was gotten upon the North part of Brazil Now he began to consult with me what course he should take for the ship was leaky and very much disabled and he was for going directly back to the coast of Brazil.

130. The main theme of the extract is about a
(1) storm at sea
(2) voyage by ship
(3) ship caught in a storm
(4) fishing expedition

131. As used in the extract, which is the best definition of 'design'?
(1) Disfigure (2) Wish
(3) Purpose (4) Scheme

132. Based on information in the passage, it can be inferred that
(1) there were two sailors and a master
(2) they were sailing westwards during the storm
(3) they were going to trade in Brazil
(4) they were on an adventure trip

133. They decided to opt for the change of destination because
(1) it was still stormy at sea
(2) they has lost their way
(3) the ship was not sea–worthy
(4) the new course was smooth sailing

134. Who was drowned in the storm?
(1) A young sailor
(2) An older passenger
(3) The ship's captain
(4) The writer himself

135. The shipmen had travelled a total of ..... days before touching shore again.
(1) 12 (2) 24
(3) 14 (4) 21

Directions (136 – 150): Answer the following questions by selecting the most appropriate option.

136. The process of second language acquisition is influenced by languages that the learner already knows. The influence is .....
(1) inter–language
(2) systemic errors
(3) language transfer
(4) phonology

137. The second language course is organised on elements of human society and the natural world, without relying on printed text. This is called the ..... method.
(1) situational
(2) natural
(3) grammar translation
(4) language immersion

138. Emphasis on interaction as both the means and the ultimate goal of learning a language underlines the ..... approach.
(1) comprehension
(2) silent way
(3) immersion
(4) communicative

139. A short text is read aloud and then students visualize what the passage describes. Then, they tell the teacher about their visualization, or draw a picture. The activity assesses students'
(1) speaking with clarity
(2) listening comprehension
(3) ability to draw well
(4) accuracy in interpreation

140. Task A role – play of approximately 2 minutes with the teacher in which the candidate exchanges information making four or five statements and asking three or four question, including greeting and leave – taking would assess ..... skills.
(1) acting (2) speaking
(3) listening (4) vocabulary

141. The ..... favours the exposure of students to a structure in different contexts that could allow them to apply the rules by themselves.
(1) direct method
(2) inductive method
(3) deductive method
(4) communicative approach

142. Integrating semantic function as a part of grammar instruction requires students to focus on
(1) drills for the practice of grammatical structures
(2) building fluency use rather than grammatical correctness
(3) accuracy of grammar use in syntax formation
(4) communication of meaning and accuracy of language

143. Student-generated corrections are important in language learning because
(1) students revise and edit the errors in their own writing or speech
(2) they indicate active engagement in the learning process
(3) more time can be given to grammar drills before production
(4) teachers can conduct more remedial classes

144. Smaller class size for slow learners facilitates greater personalized instruction in the new language because of
(1) incidental learning, informal assessment and more interaction
(2) disciplined approach, less interaction and formal assessment
(3) more interaction, flexible schedule and authentic assessment
(4) language focused, formal assessment and flexible schedule

145. Considering learning styles broadens the approaches taken in the management of language-related problems. Some students prefer to get new information in written directions or verbal information. Their learning style is
(1) auditory
(2) visual
(3) kinesthetic
(4) manipulative

146. The progress of teaching-learning of reading skills of a language over a certain period of time may be evaluated
(1) by asking students to read aloud a set text
(2) assessing students' interpretation of the text
(3) setting a reading task with a variety of test items
(4) through students' appreciation of stylistic devices

147. Formative Assessment of students' writing skills could be based on
(1) group dancing
(2) model-making individually
(3) scripting a skit in pairs
(4) a formal written test

148. New technology is becoming an integral part of our social fabric. This is reflected in the classroom when students are
(1) actively searching for answers using computers
(2) using a whiteboard during a presentation
(3) on frequent field trips for first hand experience
(4) narrating during power point presentation

149. The 'sandwich-technique' is a bilingual method which has a three-phase structure
(1) listening-writing-repetition
(2) drills with levels of diffiulty
(3) presentation-practice-production
(4) error correction-re-production (as drill)

150. How can you get shy students to speak when they do not want to?
(1) Don't put pressure on them to come up with a response quickly
(2) Change the topic to suit the student's ability
(3) Give a list of words with meaning to learn and use
(4) conduct special classes to practise speaking

Short Answer

PART–I : CHILD DEVELOPMENT

1. (2)	2. (3)	3. (3)	4. (3)
5. (4)	6. (3)	7. (2)	8. (3)
9. (3)	10. (2)	11. (3)	12. (4)
13. (1)	14. (3)	15. (4)	16. (2)
17. (4)	18. (2)	19. (3)	20. (3)
21. (4)	22. (3)	23. (1)	24. (4)
25. (3)	26. (1)	27. (2)	28. (1)
29. (2)	30. (2)		

PART-II : MATHEMATICS & SCIENCE

31. (2)	32. (3)	33. (4)	34. (1)
35. (4)	36. (2)	37. (3)	38. (2)
39. (2)	40. (4)	41. (2)	42. (1)
43. (2)	44. (3)	45. (4)	46. (2)
47. (1)	48. (4)	49. (4)	50. (4)
51. (1)	52. (4)	53. (2)	54. (3)
55. (1)	56. (1)	57. (2)	58. (4)
59. (1)	60. (1)	61. (1)	62. (1)
63. (4)	64. (4)	65. (2)	66. (1)
67. (1)	68. (1)	69. (1)	70. (2)
71. (4)	72. (4)	73. (4)	74. (2)
75. (3)	76. (3)	77. (2)	78. (2)
79. (2)	80. (4)	81. (3)	82. (3)
83. (2)	84. (1)	85. (1)	86. (2)
87. (2)	88. (2)	89. (2)	90. (1)

PART–III : LANGUAGE-I (HINDI)

91. (3)	92. (2)	93. (4)	94. (1)
95. (2)	96. (3)	97. (4)	98. (1)
99. (1)	100. (2)	101. (3)	102. (1)
103. (3)	104. (1)	105. (4)	106. (4)
107. (1)	108. (3)	109. (4)	110. (1)
111. (4)	112. (3)	113. (2)	114. (3)
115. (4)	116. (2)	117. (1)	118. (3)
119. (2)	120. (1)		

PART–IV : LANGUAGE- II (ENGLISH)

121. (4)	122. (3)	123. (1)	124. (1)
125. (2)	126. (4)	127. (2)	128. (3)
129. (3)	130. (3)	131. (3)	132. (2)
133. (3)	134. (1)	135. (1)	136. (3)
137. (2)	138. (4)	139. (2)	140. (2)
141. (2)	142. (4)	143. (2)	144. (3)
145. (2)	146. (3)	147. (3)	148. (1)
149. (3)	150. (1)		

Explanation

PART–I : CHILD DEVELOPMENT

1. (2) Teaching through instructional strategies can help in making a teacher's lesson more effective for learners. As per NCF–2005, a teacher should act as a facilitator of children's learning. Instructional strategies promote the 116 participation of children in class and maximize their learning potential.
2. (3) Children can learn only if they have any zeal to learn something.

খণ্ড—IV : ভাষা—I

অসমীয়া

নিৰ্দেশ : প্ৰতিটো প্ৰশ্নৰ তলত দিয়া বিকল্প উত্তৰবোৰৰ মাজৰ পৰা আটাইতকৈ উপযুক্ত উত্তৰটো বাচি লৈ প্ৰশ্নসমূহৰ (প্ৰশ্ন নং **91**-ৰ পৰা **105** লৈ) উত্তৰ দিয়া :

91. অৰ্থ নিৰ্ধাৰণ বা Negotiation of Meaning-ৰ জৰিয়তে শিক্ষাৰ্থীৰ কথোপকথনৰ অৰ্হতা বৃদ্ধি পায় বুলি কওঁতে বুজোৱা হয়

(1) শিক্ষাৰ্থীৰে তেওঁলোক পাঠক্ৰম সম্পৰ্কে থকা সন্দেহ দূৰ কৰিবলৈ শিক্ষকৰ সৈতে যোগাযোগ কৰা

(2) শিক্ষাৰ্থীৰে শব্দৰ সঠিক অৰ্থ নিৰ্ধাৰণ কৰি সেইবোৰ ব্যৱহাৰ কৰিবৰ বাবে সদায়ই অভিধান মেলা

(3) বিভিন্ন তথ্যৰ ভাগ-বঁটোৱাৰা কৰা, অতিৰিক্ত স্পষ্টতা বিচৰা আৰু তথ্যবোৰ বোধগম্য হোৱাকৈ Rephrase কৰা

(4) ব্যাকৰণৰ আৰ্হি ব্যৱহাৰ কৰা

92. তলত দিয়া ভাষা-দক্ষতাবোৰ আহৰণ কৰা শুদ্ধ ক্ৰমটো হ'ল

(1) কথন–শ্ৰৱণ–পঠন–লিখন

(2) শ্ৰৱণ–কথন–লিখন–পঠন

(3) শ্ৰৱণ–কথন–পঠন–লিখন

(4) শ্ৰৱণ–পঠন–কথন–লিখন

93. ভাষা-শিক্ষা অধিক ফলপ্ৰসূ হয়, যেতিয়া শিক্ষাৰ্থীৰে শিক্ষাৰ্থীৰ

(1) শ্ৰেণীকোঠাৰ পৰিশীলিত পৰিবেশৰ মাজত শিকে

(2) গঠন আৰু ধ্বনিত তেওঁলোকৰ মাতৃভাষাৰ ওচৰ চপা হয়

(3) তেওঁলোকৰ মহাবিদ্যালয়ত নাম ভৰ্তিৰ সুযোগ পোৱাত সহায়ক হয়

(4) তেওঁলোকৰ জীৱনৰ লক্ষ্য আৰু আদৰ্শৰ দিশত কাৰ্যকৰী হয়

94. শিৰোনামাৰে সৈতে সম্ভাব্য উত্তৰবোৰ থকা এখন তালিকাৰ পৰা শিক্ষাৰ্থীসকলক নিৰ্ধাৰণ কৰিবলৈ দিয়া হৈছে যে প্ৰশ্ন ৰেকৰ্ডিং এখন বজোৱাৰ আগত কেনেধৰণৰ তথ্য ইনপুট টেক্সত পোৱা যাব। এই কাৰ্যটোত শিক্ষাৰ্থীসকলে

(1) ইনপুটত পাব পৰা বিষয়বস্তু সম্পৰ্কে সক্ৰিয়ভাৱে পূৰ্বানুমান কৰিছে

(2) যথাৰ্থ তথ্য নিৰীক্ষণ কৰিছে

(3) প্ৰশ্নবোৰৰ উত্তৰ অনুমান কৰিছে

(4) হেৰোৱা তথ্য পূৰণ কৰিছে

100. পঠন কাৰ্যৰ সময়ত ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে যেতিয়া বুজি নোপোৱা শব্দ পায়, তেতিয়া সম্পূৰ্ণ পাঠটো বুজি পাবৰ বাবে

(1) বেছি সহজ পাঠ এটা বাছি ল'ব লাগে

(2) তেওঁলোকক লগে লগেই অভিধান মেলিবলৈ শিকাব লাগে

(3) শিক্ষকক বা ওচৰ চুবুৰীয়াক সুধিবলৈ ক'ব লাগে

(4) বিষয়টোৰ প্ৰসংগত থকা তথ্যখিনি ব্যৱহাৰ কৰি অৰ্থটো সম্পৰ্কে সঠিককৈ এটা মোটামুটি ধাৰণা কৰি ল'বলৈ শিকাব লাগে

101. বুজি পাই কৰা কম্প্ৰিহেন্শনৰ সৰ্বোচ্চ মাত্ৰা তলৰ কোনটোৱে নিৰ্দেশ কৰে?

(1) ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ নিজৰ শব্দ ব্যৱহাৰ কৰি পুনৰ লিখন কৰা, পাঠটোৰ পৰাই কীৱৰ্ড আৰু সম্পূৰ্ণ বাক্য লৈ ব্যৱহাৰ কৰা আৰু পাঠটোৰ ভিতৰতে বেলেগ বেলেগ অৰ্থ নিৰ্ণয় কৰা

(2) পাঠটোৰ পৰা পইন্ট আৰু কীৱৰ্ড লিখি লোৱা পাঠটোৰ বেলেগ বেলেগ অৰ্থ নিৰ্ণয় কৰা

(3) ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ নিজৰ শব্দ তথা কীৱৰ্ড ব্যৱহাৰ কৰি পুনৰ লিখন কৰা

(4) ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ নিজৰ শব্দ ব্যৱহাৰ কৰি পুনৰ লিখন কৰা, পাঠটোৰ পৰাই সম্পূৰ্ণ বাক্য লৈ ব্যৱহাৰ কৰা আৰু পাঠটোৰ ভিতৰতে বেলেগ বেলেগ অৰ্থ নিৰ্ণয় কৰা

102. লেখনী এটাৰ মূল্যায়ন কৰোঁতে প্ৰথম দিশটো হ'ল

(1) ব্যাকৰণৰ গাঁথনি

(2) শব্দৰ সীমা

(3) বিষয়বস্তুৰ প্ৰাসংগিকতা আৰু ই প্ৰেৰণ কৰিব পৰা বাণী

(4) শব্দ-সম্ভাৰৰ প্ৰাচুৰ্য

103. ভাষা এটা শিকোঁতে —— নিৰ্দেশাৱলীয়ে স্বকীয় পঠনৰ সুযোগ দিয়ে, প্ৰাসংগিক সূত্ৰ আদিৰ বিস্তৃত পৰিসৰ এটা দিয়ে আৰু ফল সম্পৰ্কে তাৎক্ষণিক ফীডবেক কামৰ ছাৱা দিয়ে।

(1) ডিছটেন্ছ

(2) প্ৰ'গ্ৰেমড

(3) কম্পিউটাৰ এইডেড

(4) ডাইৰেক্ট

104. দ্বি-ভাষিক শ্ৰেণীকোঠা এটা, য'ত নিজৰ ভাষা কোৱা আৰু নিৰ্দিষ্ট লক্ষ্য-ভাষা কোৱা ছাত্ৰ-ছাত্ৰী মিহলি হৈ থাকে, তেনে শ্ৰেণীকোঠা এটা সুবিধাদায়ক হোৱাৰ কাৰণ হ'ল

(1) ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে কম কথা পাতে বাবে মনোযোগ বেছি থাকে

(2) লক্ষ্য-ভাষা কোৱা ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক আৰু এটা ভাষা শিকিবলৈ উদগনি দিয়া হয়

(3) সুকীয়া সুকীয়া প্ৰকল্পৰ সুযোগ পোৱা যায়

(4) দুয়োটা ভাষাতে বেছি কাম কৰাৰ নাৰ্থতা থাকে

105. শিক্ষাৰ্থীয়ে শিক্ষা ভাষাটোৰ জ্ঞান প্ৰয়োগ কৰিব পৰা নাই। উদাহৰণস্বৰূপে, শব্দ প্ৰয়োগত অসুবিধা পাইছে, তলদৰে অনুবাদ কৰিব পৰা নাই। এনে ক্ষেত্ৰত সম্ভাব্য সমাধানটো হ'ল

(1) আত্মবিশ্বাস বঢ়াবৰ বাবে সহজ কাম দিয়া

(2) শিক্ষাৰ্থীগৰাকীক অধিক গাৰদৰ্শী শিক্ষাৰ্থীৰ লগত বহিবলৈ দিয়া

(3) সাৱধানে প্ৰস্তুত কৰা Simpler-simple-complex Assignment দিয়া

(4) শিক্ষাৰ্থীগৰাকীক ভাষা প্ৰয়োগৰ কামটোৰ বাবে অধিক সময়ৰ অনুমতি দিয়া

95. ছাত্ৰ-ছাত্ৰীবোৰে এনেয়ে কথা পতাৰ নামত কথা পাতি থাকিবলৈ পালে ভাল পায়। এই কামটোকে উদ্দেশ্যপূৰ্ণ কৰি তুলিব পৰা যায়

(1) শব্দ-সম্ভাৰৰ বিশেষ তালিকা ব্যৱহাৰৰ বাবে যোগান ধৰি

(2) শুদ্ধ গঠন আৰু উচ্চাৰণৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিবলৈ দি

(3) কামটো বন্ধ কৰি দি তেওঁলোকক লিখিবলৈ বা পঢ়িবলৈ দি

(4) শেষত এটা কাম সম্পূৰ্ণ কৰিবলৈ উদগনি দি

96. মানুহৰ চিন্তা আৰু কাৰ্যকৰী কথোপকথন বা ভাব বিনিময়ৰ মাজৰ আৱশ্যকীয় যোগসূত্ৰটো হ'ল

(1) উচ্চাৰণ তথা উচ্চাৰণ-বিভেদ

(2) কেপিটেলাইজেশন আৰু পাংচুৱেশন

(3) উচ্চাৰণ আৰু শ্বাসাঘাত

(4) ব্যাকৰণৰ গাঁথনি

97. শিক্ষকে ব্যাকৰণৰ গঠন আৰু নিয়মাৱলী ভিডিও' দেখুৱাই বুজাই দিয়াৰ পাছত ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে অধিক ফলপ্ৰদ ভাব প্ৰকাশ বা যোগাযোগ বাবে সেয়া লিখোঁতে বা কওঁতে ব্যৱহাৰ কৰিছে। এই প্ৰণালীটো হ'ল

(1) কন্ট্ৰাক্টিভ

(2) ইন্ডাক্টিভ

(3) ডিডাক্টিভ

(4) বিভাক্টিভ

98. ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ উত্তৰ-বহীৰ ভুল শুধৰোৱাৰ আটাইতকৈ ফলপ্ৰসূ উপায় হ'ল শিক্ষকে

(1) ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক বেছিকৈ অনুশীলন কৰিবলৈ দিয়াটো

(2) শুদ্ধ উত্তৰটো ব'ৰ্ডত লিখি দিয়াটো

(3) ভুলটো বাৰে বাৰে কৈ দিয়াটো

(4) ভুলবোৰ চিহ্নৰ ছাৱা উলিয়াই দি ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক নিজেই শুধৰাবলৈ দিয়াটো

99. ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে শ্ৰেণীকোঠাৰ বাহিৰত বা ভিতৰত সদায়েই L-1 বা L-3 প্ৰেজেন্টেশন শুনি বুজি পোৱাত টান পাইছে। এই সমস্যাটো সমাধান কৰিবৰ বাবে

(1) নিৰ্দিষ্ট ভাষাটো কোৱা লোকৰ ছাৱা শিকোৱাৰ লাগে

(2) L-1 বা L-3-ৰ শ্ৰেণীৰ সংখ্যা বঢ়াই দিব লাগে

(3) নিৰ্দিষ্ট ভাষাটোৰ ব্যৱহাৰ অধিক কৰি অনুশীলন কৰোৱাৰ লাগে

(4) তেওঁলোকৰ L-1-ৰ ওচৰ চপা অন্য এটা ভাষা বাছি ল'ব লাগে

নিৰ্দেশ : তলৰ পৰিচ্ছেদটো ভালদৰে পঢ়া। পৰিচ্ছেদটোৰ শেষত নটা প্ৰশ্ন (প্ৰশ্ন নং **106**-ৰ পৰা **114** লৈ) আৰু প্ৰতিটো প্ৰশ্নৰ তলত চাৰিটাকৈ বিকল্প উত্তৰ দিয়া আছে। তাৰ পৰা আটাইতকৈ উপযুক্ত উত্তৰটো চিহ্নিত কৰি প্ৰশ্নবোৰৰ উত্তৰ কৰা :

আমাৰ বাসভূমিৰ চাৰিওফালৰ অৱস্থাকেই পৰিবেশ বুলিব পাৰি। আমাৰ এই পৰিবেশ বিভিন্ন উপাদানেৰে গঠিত। সেই উপাদানসমূহক দুটা ভাগত ভগাব পাৰি। কিছুমান অকৃত্ৰিম প্ৰাকৃতিক উপাদান, আন কিছুমান সেই অকৃত্ৰিম প্ৰাকৃতিক উপাদানৰ বুকুতে উদ্ভূত হোৱা। এই অকৃত্ৰিম প্ৰাকৃতিক উপাদানসমূহ হ'ল—মাটি, পানী, বায়ু আৰু এইবোৰৰ পৰা উৎপন্ন হোৱা বা উদ্ভূত গৌণ উপাদানসমূহ হ'ল—গছ-লতা, চৰাই-চিৰিকতি আদি। এই সকলোবোৰকে সহজ অৰ্থত পৰিবেশ বোলা হয়। মানৱজাতি সুস্থ জীৱন বিকাশৰ বাবে পৰিবেশৰ ওপৰতে সম্পূৰ্ণ নিৰ্ভৰশীল। প্ৰকৃতিৰ এই তিনিটা অতি প্ৰয়োজনীয় উপাদান আৰু তাৰ ওপৰতো বৰ্তি থকা জীৱ-জগতো প্ৰকৃতিৰে এক অবিচ্ছেদ্য অংশ। বৰ্তমান বৈজ্ঞানিক দৃষ্টিকোণৰ পৰা পৰিবেশ-সম্পৰ্কীয় বিভিন্ন আলোচনা হৈছে, প্ৰাকৃতিক পৰিবেশক সুস্থ কৰি ৰখাত চৰকাৰে যথেষ্ট গুৰুত্ব আৰোপ কৰিছে। অকণমান গভীৰভাৱে ভাবি চালে দেখা যায় যে প্ৰাচীন কালৰে পৰা মানৱজাতিয়ে পৰিবেশক গভীৰ শ্ৰদ্ধা কৰি তথা গুৰুত্ব দি আহিছে। গছ পূজা, অগ্নি পূজা, জল দেৱতা পূজা, ধৰিত্ৰী পূজা আৰু বিভিন্ন জীৱ-জন্তু পূজা আদি তেওঁলোকৰ দৈনন্দিন জীৱনৰ অপৰিহাৰ্য অংগ স্বৰূপ আছিল। মানৱসমাজে জীৱন নিৰ্বাহৰ বাবে প্ৰকৃতিৰ পৰাই প্ৰয়োজনীয় সা-সুবিধাবোৰ গ্ৰহণ কৰে। গতিকে এনে উপকাৰী সুহৃদৰ প্ৰতি মানৱসমাজৰ ভালেখিনি কৰিবলগীয়া আছে।

এসময়ত বায়ুমণ্ডলৰ প্ৰাণদায়িনী অক্সিজেন, জীৱনীশক্তি-স্বৰূপা পানী আৰু শক্তি বৃদ্ধিকাৰক খাদ্য আছিল বিশুদ্ধ আৰু সতেজ। তেতিয়া মানুহে সম্পূৰ্ণৰূপে প্ৰকৃতিৰ ওপৰতেই নিৰ্ভৰ কৰি চলিছিল। কিন্তু মানুহে নিজৰ সুবিধাৰ বাবে মাতৃ-স্বৰূপিণী প্ৰাকৃতিক পৰিবেশক বিনষ্ট কৰিবলৈ কুণ্ঠিত হোৱা নাই। সঁচা কথা ক'বলৈ হ'লে মানৱ সভ্যতাৰ ইতিহাসেই হ'ল পৰিবেশ প্ৰদূষণৰ ইতিহাস। বিজ্ঞানৰ জয়যাত্ৰাৰ ফলশ্ৰুতিত পৃথিৱীৰ বুকুত ৰচিত হ'ল যান্ত্ৰিকতা। দৰাচলতে আদিমকালত জুইৰ আৱিষ্কাৰৰ সময়ৰ পৰাই প্ৰাণদায়িনী অক্সিজেন তথা বায়ুমণ্ডলৰ ক্ষয়ৰ আৰম্ভণি হয়। উদ্ভিদ জগতৰ সৈতে প্ৰাণীজগতৰ এক গভীৰ সম্পৰ্ক আছে। এটাই আনটোৰ পৰিপূৰক। প্ৰকৃতিৰ ভাৰসাম্য ৰক্ষাৰ বাবে প্ৰাণীজগত এটা আনটোৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল। গছ-গছনিয়ে নিজৰ কাৰণে জীৱৰ ক্ষতিকাৰক কাৰ্বন-ডাইঅক্সাইড বায়ুমণ্ডলৰ পৰা শুহি লয় আৰু নিজক লগা অক্সিজেন এৰি দিয়ে জীৱৰ হিতৰ কাৰণে। কিন্তু মানৱজাতিয়ে নিজৰ স্বাৰ্থৰ কাৰণে এই গছ-গছনি কাটি, ধ্বংস কৰি আওপকীয়াকৈ নিজেই হাতৰ কুঠাৰ ভৰিত মাৰিছে। সেয়েহে কোৱা হয়, 'গছ থাকিলেহে মানুহ থাকিব'; আমাৰ পুৰাণ পুথিতো আছে, 'এক বৃক্ষ শত পুত্ৰ সম'। বোধ কৰোঁ এনেধৰণৰ কাৰণতেই ডাক্তৰ বচনত কোৱা হৈছে, 'বৃক্ষ ৰোপণত অধিক ধৰ্ম'।

বৰ্তমান যুগক পাৰমাণৱিক যুগ হিচাপে ঠাৱৰ কৰিব পাৰি। আচলতে দ্বিতীয় মহাসমৰৰ পাছৰ পৰাই পাৰমাণৱিক যুগৰ সূত্ৰপাত। আমি জানো যে সভ্যতাৰ লগত কাঠকয়লা, তেল-গেছ আদি দহনৰ সম্বন্ধ ওতপ্ৰোত। এই দহনৰ ফলত বায়ুমণ্ডল দূষিত হয়। কিন্তু ইয়াতকৈ বহুগুণে দূষিত হয় পাৰমাণৱিক ক্ৰিয়াকলাপত। পাৰমাণৱিক বোমা বৰ্ষণৰ ফলত জাপানৰ হিৰোচিমা আৰু নাগাচাকি নগৰ দুখন ধ্বংসস্তূপত পৰিণত হৈছিল। কিন্তু ইয়াৰ প্ৰতিক্ৰিয়া কেৱল তাতেই সীমাবদ্ধ নাথাকি সমস্ত ভূ-মণ্ডলৰে বিয়পি পৰিছে। তাৰ উপৰি বোমা বৰ্ষণৰ বহু বছৰ পিছলৈকে আনকি বৰ্তমানলৈ ভূ-মণ্ডলৰ বায়ুত তাৰ তেজস্ক্ৰিয় বিকিৰণ হৈ আছে। সেয়ে জীৱ-জগতৰ প্ৰভূত ক্ষতিসাধন কৰিছে। ইয়াৰ উপৰিও পৰীক্ষামূলকভাৱে কৰা পাৰমাণৱিক বোমা বিস্ফোৰণৰ জৰিয়তেই বায়ুমণ্ডল দূষিত হৈছে। ঠিক সেইদৰে ভূপালৰ ৰাসায়নিক গেছ দুৰ্ঘটনাত বহুতো মানুহ আৰু জীৱ-জন্তুৰ অকালতে মৃত্যু হৈছিল আৰু বহুতে বৰ্তমানলৈকে তাৰ নানা প্ৰতিক্ৰিয়াজনিত ৰোগত ভুগিয়েই আছে। বিশ্ববিখ্যাত তাজমহলো আজি প্ৰদূষণৰ গৰাহত পৰি ধ্বংস হোৱাৰ পথত।

দ্ৰুতগতিত হোৱা জনবিস্ফোৰণৰ ফলস্বৰূপে গাঁও-নগৰ স্থাপনৰ নামত মানুহে প্ৰকৃতিৰ বুকুত ধ্বংসলীলা অব্যাহত ৰাখিছে। এহাতে বিজ্ঞানৰ আশীৰ্বাদত আৰু আন হাতে নাগৰিক সভ্যতাৰ সম্প্ৰসাৰণৰ ফলত অৰণ্যভূমি ধ্বংস হৈ আহিছে, আৰু তাৰ বাবে পৰিবেশ প্ৰদূষিত হৈছে।

কলকাৰখানা, ৰেল-মটৰ, জাহাজ আদিৰ বিষাক্ত ধোঁৱা, জুই-ছাই আদিৰ বাবেও পৰিবেশ দূষিত হৈছে। মানৱৰ স্বাৰ্থপৰতা, অজ্ঞতা আৰু অদূৰদৰ্শিতাৰ বাবেও নানান জীৱ-জন্তু আৰু বনাঞ্চল ধ্বংস হৈ আছে।

বায়ুমণ্ডলৰ উৰ্ধ্বভাগত ক্ৰমাগতভাৱে ৰকেট নিক্ষেপণ, মহাকাশ অভিযান, উপগ্ৰহ নিক্ষেপণ, বিমান চলাচল আদিৰ ফলত মহামূল্যবান 'অ'জোন গেছ'ৰ সমতা নাইকিয়া হৈছে। তদুপৰি বিফ্ৰিজাৰেটৰ ঘৰে ঘৰে হৈ পৰাৰ ফলতো ইয়াৰ দ্ৰুত অৱক্ষয় হৈছে। যাৰ ফলত সূৰ্যৰ অপকাৰী তীক্ষ্ণ 'আলট্ৰাভায়োলেট' ৰশ্মি অবাধে ভূ-পৃষ্ঠলৈ বিকিৰণ হৈ উদ্ভিদ আৰু প্ৰাণীজগত উভয়ৰ বাবে সংকট সৃষ্টি কৰিছে। পৰিবেশ সম্পৰ্কত সকলোতকৈ চিন্তনীয় বিষয় হৈছে ক্ৰমান্বয়ে বাঢ়ি অহা পৃথিৱীৰ উত্তাপ। এই বাঢ়ি অহা উত্তাপ হয়তো এদিন পৃথিৱী ধ্বংসৰ অন্যতম কাৰণ হিচাপে পৰিগণিত হ'ব।

106. আমাৰ পৰিবেশৰ উপাদানসমূহ দুটা ভাগত ভগাব পৰা যায়। ভাগ দুটা হৈছে

(1) জীৱ-জন্তু আদি আৰু গছ-লতা, বননি আদি

(2) অকৃত্ৰিম প্ৰাকৃতিক উপাদান আৰু সেই প্ৰাকৃতিক উপাদানৰ বুকুতে উদ্ভূত হোৱা গৌণ উপাদান

(3) স্থলভাগৰ উপাদান আৰু জলভাগৰ উপাদান

(4) প্ৰাকৃতিক উপাদান আৰু কৃত্ৰিম উপাদান

107. বিজ্ঞানৰ জয়যাত্ৰাৰ ফলশ্ৰুতিত পৃথিৱীৰ বুকুত ৰচিত হ'ল

(1) মানুহৰ বিলাসিতা

(2) প্ৰদূষণ

(3) মানৱ সভ্যতা

(4) যান্ত্ৰিকতা

108. প্ৰাচীনকালত মানৱজাতিয়ে পৰিবেশক গভীৰ শ্ৰদ্ধা কৰি তথা গুৰুত্ব দি কৰা পূজাবোৰৰ ভিতৰত এটা আছিল

(1) গছ পূজা

(2) দুৰ্গা পূজা

(3) বিষ্ণু পূজা

(4) সৰস্বতী পূজা

109. সঁচা কথা ক'বলৈ হ'লে মানৱ সভ্যতাৰ ইতিহাসেই হ'ল —— ইতিহাস।

(1) শিক্ষা আৰু বিজ্ঞানৰ

(2) বিজ্ঞানৰ জয়যাত্ৰাৰ

(3) যান্ত্ৰিকতাৰ

(4) পৰিবেশ প্ৰদূষণৰ

110. মানৱসমাজৰ উপকাৰী সুহৃদ কোন?

(1) বিজ্ঞান

(2) বৰষুণ

(3) প্ৰকৃতি

(4) পানী

111. পাৰমাণৱিক যুগৰ সূত্ৰপাত হৈছিল

(1) পাৰমাণৱিক অস্ত্ৰৰ আৱিষ্কাৰৰ লগে লগে

(2) দ্বিতীয় মহাসমৰৰ পাছৰ পৰাই

(3) প্ৰথম মহাসমৰৰ পাছৰ পৰাই

(4) আগ্নেয়াস্ত্ৰ আৱিষ্কাৰৰ লগে লগে

112. বায়ুমণ্ডলৰ উৰ্ধ্বভাগত ক্ৰমাগতভাৱে ৰকেট নিক্ষেপণ, মহাকাশ অভিযান, উপগ্ৰহ নিক্ষেপণ, বিমান চলাচল আদিৰ ফলত কি হৈছে?

(1) মানৱসমাজৰ বাবে ভাবুকিৰ সৃষ্টি হৈছে

(2) বায়ু প্ৰদূষণ হৈছে

(3) বিজ্ঞানৰ উন্নতি অধিক হৈছে

(4) অ'জোন গেছৰ সমতা নাইকিয়া হৈছে

113. আলট্ৰাভায়োলেট ৰশ্মি কি?

(1) চকুৰ ৰশ্মিত ব্যাঘাত সৃষ্টি কৰা এবিধ ৰশ্মি

(2) সূৰ্যৰ এবিধ অপকাৰী ৰশ্মি

(3) শৰীৰৰ ৰং কলা কৰা এবিধ ৰশ্মি

(4) ৰোগৰ সৃষ্টি কৰা এবিধ ৰশ্মি

114. জাপানৰ হিৰোচিমা আৰু নাগাচাকি নগৰ দুখন ধ্বংস হৈছিল

(1) আমেৰিকা যুক্তৰাষ্ট্ৰৰ ভুল সিদ্ধান্তৰ ফলত

(2) প্ৰথম বিশ্বযুদ্ধৰ ফলত

(3) দ্বিতীয় বিশ্বযুদ্ধৰ ফলত

(4) পাৰমাণৱিক বোমা বৰ্ষণৰ ফলত

নিৰ্দেশ : নিম্নোক্ত কবিতাটো ভালদৰে পঢ়া। কবিতাটোৰ তলত ছয়টা প্ৰশ্ন (প্ৰশ্ন নং 115-ৰ পৰা 120 লৈ) আৰু প্ৰতিটো প্ৰশ্নৰে চাৰিটাকৈ বিকল্প উত্তৰ দিয়া হৈছে। তাৰ পৰা প্ৰশ্নৰে চাৰিটাকৈ বিকল্প উত্তৰ দিয়া হৈছে। তাৰ পৰা আটাইতকৈ উপযুক্ত উত্তৰটো চিহ্নিত কৰি প্ৰতিটো প্ৰশ্নৰ উত্তৰ দিয়া :

সুখ

সুখ সুখ বুলি মানুহ বলিয়া
নেদেখে সুখৰ মুখ;
সুখ বিচাৰোঁতে পায় সংসাৰত
দুখৰ উপৰি দুখ।
দেখিও নেদেখা কিম দিন-কণা
সুখযে হাততে আছে;
খিটে' দিব পাৰে স্বাৰ্থ-বলিদান,
সুখ ফুৰে পাছে পাছে।
অকল নিজৰ নিমিত্তে নহয়
আমাৰ জীৱন ভাই,
পৰৰ কাৰণে খাটিব পাৰিলে
সংসাৰ সুখৰ ঠাই।
পৰৰ অভাৱ, পৰৰ দুখত
হিয়া যদি পুমি যায়,
পৰক আপোন কৰিব পাৰিলে
সংসাৰত দুখ নাই।
শক্তি-সামৰথ পৰৰ সুখত
বিলাব পাৰিলে ভাই,
পৰৰ কাৰণে কান্দিব জানিলে
কান্দনতো সুখ পায়।
সকলো আপোন যত নৰ-নাৰী;
কাকনো বুলিম পৰ?
পৰমপিতাৰ সকলো সন্তান
পৃথিৱী আমাৰ ঘৰ।
গাই-গোটা-পেটে-ভঁৰাল নহ'বা,
লোকৰ মুখলৈ চোৱাঁ,
মানুহৰ সেৱা, মানুহৰ পূজা,
পৱিত্ৰ ব্ৰত লোৱাঁ।
'মই' 'মোৰ' ভাবে তললৈ নমাব
নাপাবা ৰক্ষাৰ তৰী।

সুখৰ দুখৰ মনেই কাৰণ
মনক কৰিবাঁ থিত;
ত্যাগত লভিবা পৰম সন্তোষ,
সাধিবা লোকৰ হিত।

[P.T.O.

স্বাৰ্থৰ বাটত দুখৰ কাঁইট,
খোজে পতি বিন্ধে হুলে,
স্বাৰ্থৰ বাট, সেন্দুৰীয়া আলি,
সুগন্ধি কুসুম ফুলে।
যথাৰ্থ নিস্বাৰ্থ ধৰ্মী জীৱন,
বিশ্ব-প্ৰেমে ভৰ-পূৰ,
বিশ্বৰ সকলো ভাই-ভনী তাৰ,
সুখৰ নপৰে ভৰ।

115. সংসাৰ কেতিয়া সুখৰ ঠাই হৈ পৰিব পাৰে?

(1) নিজতকৈ দুখী মানুহ দেখি থাকিলে

(2) সুখ বিচাৰি ফুৰিলে

(3) পৰ্যাপ্ত পৰিমাণে ধন আৰ্জিব পাৰিলে

(4) পৰৰ কাৰণে খাটিব পাৰিলে

116. কবিৰ মতে কি ব্ৰত লোৱা উচিত?

(1) দয়া আৰু পৰোপকাৰ

(2) ধৈৰ্য আৰু সততা

(3) সম্পদ বিতৰণ

(4) মানৱ সেৱা আৰু মানৱ পূজা

117. সুখ কাৰ পাছে পাছে ফুৰে?

(1) যাৰ ওচৰত ধন-সম্পদ আছে

(2) যিজনে দান কৰিব পাৰে

(3) যাৰ ওচৰত স্বাস্থ্য আৰু ধন আছে

(4) যিজনে স্বাৰ্থ বলিদান দিব পাৰে

118. সুখ-দুখৰ মূল কাৰণ প্ৰকৃততে কি?

(1) পৰিয়াল

(2) মন

(3) স্বাস্থ্য

(4) ধন

119. পৰক আপোন কৰিব পাৰিলে সংসাৰত

(1) দুখ নথকা হ'ব

(2) নিজৰ পৰিয়ালৰ যেলেগকৈ প্ৰ নোহোৱা হ'ব

(3) মৈত্ৰীভাৱ বৃদ্ধি পাব

(4) কোনোৱে অকলশৰীয়া অনুভৱ নকৰিব

120. পৰৰ কাৰণে কান্দিব জানিলে কি হয়?

(1) পৰো আপোন হৈ পৰে

(2) কান্দোনতো সুখ পোৱা যায়

(3) নিজৰ দুখ দূৰ হয়

(4) মানুহ মহান হয়

127. বহুতো শিক্ষাৰ্থীৰ বাবে লিখাটো এক জটিল আৰু প্ৰত্যাহ্বানমূলক কাৰ্য। সেয়েহে শিক্ষকে প্ৰথম মনোযোগ দিব লাগে

(1) অৰ্থবহ ভাবৰ স্পষ্ট আদান-প্ৰদানৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় ব্যাকৰণৰ ধাৰণা শিকোৱাত

(2) ব্যাকৰণৰ গাঁথনিৰ অনুশীলন কৰাত

(3) ব্যাকৰণৰ শুদ্ধতাতকৈ নিৰ্দিষ্ট ভাষাটো ব্যৱহাৰ কৰাত শিক্ষাৰ্থীৰ আত্মবিশ্বাস গঢ়ি তোলাত

(4) কেৱল সহজ কাম আৰু সামান্য ব্যাকৰণৰ অনুশীলন কৰিবলৈ দিয়াত

128. ব্যাকৰণৰ নিৰ্দেশ আটাইতকৈ স্বাভাৱিকভাৱে সংহত হয়, যেতিয়া

(1) শিক্ষকে সঘনাই, কিন্তু চমু ব্যাকৰণৰ শ্ৰেণী লোৱাৰ ব্যৱস্থা কৰে

(2) শিক্ষাৰ্থীয়ে নিজেই নিজৰ লেখনী বা বক্তৃতা পুনৰ পঠন কৰি ভুলবোৰ শুধৰায়

(3) শিক্ষকে কেৱল বিশেষ পৃথক দক্ষতাৰ বিষয়েহে পঢ়ুৱায়

(4) আনুষ্ঠানিক লিখন বা কথনৰ আগতে ব্যাকৰণৰ অনুশীলনত অধিক সময় দিয়া হয়

129. ভাষা-সম্বন্ধীয় সমস্যাৰ সাধাৰণ পৰিচালনাৰ ক্ষেত্ৰত ভাষা শিকাৰ শৈলীয়ে সহায় কৰে। শিক্ষা শৈলীৰ এটা উদাহৰণ হ'ল

(1) কেন্দ্ৰীভূত মনোযোগ

(2) কোলাহলপূৰ্ণ

(3) শান্ত

(4) ছপা মাধ্যমভিত্তিক

130. 'গছ' শীৰ্ষ বিষয়েৰে এটা শ্ৰেণী আৰম্ভ হৈছে। শিক্ষকে এই বিষয়ে অভিজ্ঞতামূলক প্ৰশ্ন সুধি শিক্ষাৰ্থীসকলক কেইবাটাও গোটত ভাগ কৰি দিছে আৰু তাৰ পাছত তেওঁলোকক জলকীয়া গছৰ ছবি আঁকি লেবেল লগাবলৈ দিছে। অৱশেষত প্ৰতিটো গোটৰে এজনকে প্ৰতিনিধিয়ে নিজৰ নিজৰ ছবিবোৰ বৰ্ণনা কৰিবলগীয়া হৈছে। এই শ্ৰেণীটোত শিক্ষাৰ্থীসকলে

(1) গছজোপাৰ বিষয়ে জ্ঞানৰ লগতে ইয়াৰ ছবি আঁকিবলৈ আৰু লেবেল লগাবলৈ শিকিলে

(2) বিষয়বস্তু এটা বৰ্ণনা কৰিবলৈ ভাষাৰ বিশেষ ভংগি এটা ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ শিকিলে

(3) কেৱল (1)

(4) (1) আৰু (2) দুয়োটাই

131. কবিতাৰ পাঠ বাস্তৱভিত্তিক গদ্যৰ পাঠতকৈ বেলেগ হয়। কাৰণ কবিতা এটা পাঠ কৰোঁতে শিক্ষাৰ্থীজনে

(1) কবিতাটোৰ শৈলীক আধিক প্ৰশংসা কৰি কবিৰ বাৰ্তা বা কবিতাটোৰ অন্তৰ্নিহিত বাণীটোৰ মূল্যায়ন কৰিবলগীয়া হয়

(2) অধিক বৌদ্ধিক অৰ্থোদ্ধাৰ কৰিবলগীয়া হয়

(3) কবিতাটোৰ অন্তৰ্নিহিত বাণীটোৰ কেৱল মনোগত অৰ্থোদ্ধাৰত আৱেগিক সংহাৰি দিবলগীয়া হয়

(4) কবিতাটোৰ অন্তৰ্নিহিত বাণীটোৰ মূল্যায়ন কৰিব পৰাকৈ অধিক বৌদ্ধিক অৰ্থোদ্ধাৰ কৰিবলগীয়া হয় আৰু লগতে আৱেগিক প্ৰতিক্ৰিয়া দেখুৱাবলগীয়া হয়

132. প্ৰবন্ধ এটাৰ মূল্যায়ন কৰোঁতে পুনৰাবৃত্তি নোহোৱাকৈ যিটো অংশত প্ৰবন্ধটোৰ সাৰাংশ গুৰুত্বপূৰ্ণ তথ্যৰে সৈতে চমুকৈ পোৱা যায়, সেই অংশটো হ'ল

(1) আৰম্ভণি

(2) সামৰণিৰ অংশ

(3) দ্বিতীয় পেৰাগ্ৰাফটো

(4) মাজভাগ

Gazibur Rahman 916001708853

খণ্ড—V : ভাষা—II

অসমীয়া

নিৰ্দেশ : প্ৰতিটো প্ৰশ্নৰ তলত দিয়া বিকল্প উত্তৰবোৰৰ মাজৰ পৰা আটাইতকৈ উপযুক্ত উত্তৰটো বাছি লৈ প্ৰশ্নসমূহৰ (প্ৰশ্ন নং **121**-ৰ পৰা **135** লৈ) উত্তৰ দিয়া :

121. শিক্ষাকসকলক নিজৰ নিজৰ ভাষাৰ 'নিৰ্মাণকৰ্তা'ৰূপে দেখা যায়। এই কথা ভাষা শিক্ষাৰ শ্ৰেণী এটাত জানিব পৰা যাব

(1) শিক্ষকে প্ৰত্যেকৰে প্ৰকল্প (Project) ভালদৰে নিৰীক্ষণ কৰি কাৰ্যপ্ৰগতি সম্পৰ্কে নিয়মীয়া ফীডবেক যোগান কৰি

(2) শিক্ষাকসকলক লক্ষ্য-ভাষাটোত বিস্তৃত অধ্যয়ন কৰিবলৈ উৎসাহিত কৰি

(3) শিক্ষাৰ্থীৰ শিকন ক্ষমতাক নিৰ্দিষ্ট কৰি শিক্ষণ সঁজুলিৰ যোগান ধৰি

(4) বিবোৰ একক আৰু যৌথ কাৰ্যই শিক্ষাৰ প্ৰক্ৰিয়াটোত আদান-প্ৰদানৰ সহযোগিতা তথা অৰিহণা যোগাবৰ সুযোগ দিয়ে, তেনেবোৰ কাৰ্যক উদগনি দিয়া

122. শিক্ষকে শিক্ষাকসকলক লক্ষ্য-ভাষাটোত কথোপকথন কৰাত সহজ আৰু সুচল অনুভৱ কৰাৰ পৰিবেশ সৃষ্টি কৰিব পাৰে।

(1) দৃশ্যৰ দ্বাৰা

(2) শিক্ষাকসকলে যি ভাষাতে কথা পাতিবলৈ সহজ পায় সেই ভাষাতে কথা পাতিবলৈ দি

(3) বাক্য গঠনৰ আৰ্হি দেখুৱাই দি শ্ৰেণীকোঠাৰ সাধাৰণ কথোপকথনৰ সময়ত সেইবোৰৰ ব্যৱহাৰ কৰাত গুৰুত্ব আৰোপ কৰি

(4) নিয়মীয়া লিখিত আৰু কথনৰ মূল্যাংকনৰ দ্বাৰা

123. আমি স্বাভাৱিকভাৱে এটা ভাষা শিকোঁতে

(1) ফলপ্ৰসূ যোগাযোগত বা ভাব বিনিময়ত গুৰুত্ব দিওঁ

(2) ভাষাটো আমি কেনেকৈ কৈছো তাতকৈ কি ক'ব বা বুজাব বিচাৰিছোঁ, সেইটোত গুৰুত্ব দিওঁ

(3) পিতৃ-মাতৃৰ কথা শুনো

(4) নিজে পঢ়ি শিকা শব্দ-সম্ভাৰ ব্যৱহাৰ কৰি শিকো

124. যি পদ্ধতিত শিক্ষাৰ্থীক অডিঅ' ইন্‌পুটৰ ভিত্তি কৰি বিশেষ টোকা ৰাখিবলৈ দিয়া হয়, সেই পদ্ধতিটোক বা কাৰ্যটোক —— বুলি কোৱা হয়।

(1) অৰ্থানুমান

(2) তথ্য স্থানান্তৰকৰণ

(3) পূৰ্বানুমান

(4) স্মৰণ

125. তলত দিয়া প্ৰশ্নবোৰ শ্ৰেণীকোঠাত শিক্ষাৰ্থীৰ কেনেধৰণৰ দক্ষতাৰ অনুশীলনৰ বাবে উপযোগী ?

- তোমাৰ জেপ-খৰছেৰে যোৱা সপ্তাহত তুমি কি কিনিলা ?
- তোমাৰ গাঁও/চহৰখন কিহৰ কাৰণে বিখ্যাত ?
- ঘৰত ঘৰুৱা কামত সহায় কৰিবলৈ তুমি কি কৰা ?
- তোমাৰ অৱসৰ বিনোদনৰ দুয়াৰমান কোৱা।

(1) শব্দ-সম্ভাৰ

(2) কথোপকথন

(3) লিখন

(4) শ্ৰৱণ

126. শিক্ষাৰ্থীয়ে ব্যাকৰণ আৰু ভাষাৰ আৰ্হিৰ সম্বন্ধৰ বিষয়ে অধ্যয়ন কৰি জানিব পাৰে যে

(1) ব্যাকৰণ শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত আটাইতকৈ বেছি গুৰুত্ব দিব লাগে

(2) ভাষাৰ মৌলিক আদান-প্ৰদানৰ বাবে ব্যাকৰণ অপৰিহাৰ্য

(3) লিখনশৈলী ব্যাকৰণৰ দ্বাৰা প্ৰভাৱান্বিত হয়

(4) আদান-প্ৰদানৰ প্ৰক্ৰিয়াত ইয়াৰ উদ্দেশ্য আৰু প্ৰক্ৰিয়াটোত তেওঁলোকৰ শিল্পীসুলভ পাৰদৰ্শিতাৰ উন্নতকৰণত ইয়াৰ ভূমিকা আছে

133. শ্ৰেণীকোঠাত লক্ষ্য-ভাষাৰ ব্যৱহাৰৰ সময়ত উচ্চাৰণৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰযুক্তিবিদ্যাই সহায় কৰিব পাৰে। এই ক্ষেত্ৰত তলৰ কোনটো উদাহৰণ শুদ্ধ নহয় ?

(1) পডকাষ্টত বাণীবদ্ধ কৰি শ্ৰৱণ

(2) পাৱাৰ পইণ্ট প্ৰেজেণ্টেশনৰ মাজত কথা বৰ্ণনা বা বিৱৰণ

(3) হোৱাইট ব'ৰ্ডৰ ব্যৱহাৰ

(4) ৰ'ল-প্লে

134. কেৱল নিজৰ মাতৃভাষা ক'ব জনা ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ অধিকা থকা শ্ৰেণীকোঠা এটাত যেতিয়া বিদেশী ভাষা এটা শিকোৱা হয়, সকলো বিষয়-শিক্ষকেই তেতিয়া সজাগ হোৱাটো গুৰুত্বপূৰ্ণ যে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে

(1) নতুন ভাষাটোত দক্ষতা বৃদ্ধি কৰিবৰ বাবে নিজৰ মাতৃভাষাত গান গোৱাটো যাতে এবাই চলে

(2) নিৰ্দিষ্ট লক্ষ্য-ভাষাটোৰ শিক্ষা আহৰণ কৰিব নোৱাৰিবও পাৰে

(3) বিষয়সূচীত থকা বিষয়বোৰ শিকাৰ লগতে কথা-বাৰ্তাৰ যোগেৰে যাতে নতুন ভাষা এটাও শিকে

(4) সুকীয়া সুকীয়া শ্ৰেণীকোঠা বিচাৰিব

135. শব্দ-সম্ভাৰৰ ন্যূনতাৰ বাবে শিক্ষাৰ্থী এগৰাকীয়ে নিজৰ মত স্পষ্টকৈ প্ৰকাশ কৰাত অসুবিধা পালে এই সমস্যাটোৰ সম্ভাব্য সমাধান হ'ব

(1) শ্ৰুতলিপি, শব্দৰ অনুশীলন আদিৰ বিশেষ শ্ৰেণী লোৱাৰ ব্যৱস্থা কৰা

(2) শিক্ষাৰ্থীগৰাকীক বেছিকৈ গল্পপুথি পঢ়িবলৈ উদগনি দি শিক্ষকে অনানুষ্ঠানিকভাৱে শিক্ষাৰ্থীজনে জানিবলৈ পোৱা নতুন শব্দবোৰৰ ফীডবেক লোৱা

(3) শিক্ষাৰ্থীগৰাকীৰ পাৰদৰ্শিতাৰ লগত মিলাকৈ বিষয়বস্তু সলনি কৰা

(4) পিকি ব্যৱহাৰ কৰিবৰ বাবে অৰ্থৰ সৈতে শব্দৰ তালিকা এখন দিয়া

নিৰ্দেশ : তলত দিয়া পৰিচ্ছেদটো ভালদৰে পঢ়া। পৰিচ্ছেদটোৰ শেষত নটা প্ৰশ্ন (প্ৰশ্ন নং **136**-ৰ পৰা **144** লৈ) আৰু প্ৰশ্নৰ তলত চাৰিটাকৈ বিকল্প উত্তৰ দিয়া আছে। তাৰ পৰা আটাইতকৈ উপযুক্ত উত্তৰটো বাছি লৈ প্ৰতিটো প্ৰশ্নৰ উত্তৰ দিয়া :

সভ্যতাৰ আদিম ৰ'দ-কাঁচলিৰ পৰাই মানৱ জাতি জীৱ-জন্তুৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল হৈ আহিছে। সেই সময়ত মানৱসমাজে জীৱিকানিৰ্বাহৰ বাবে চিকাৰ পদ্ধতি অৱলম্বন কৰিছিল। তেওঁলোকে খাদ্য-বস্ত্ৰ হিচাপে জীৱ-জন্তুৰ মঙহ আৰু ছাল ব্যৱহাৰ কৰিছিল। অতীজতে জীৱ-জন্তুৰ লগত মানৱসমাজৰ কেনে নিবিড় সম্বন্ধ আছিল তাৰ নিদৰ্শন পোৱা যায় গুহাচিত্ৰ আৰু মঠ-মন্দিৰবোৰত আঁকা চিত্ৰসমূহত। মানুহৰ সান্নিধ্য ভাল পোৱা কুকুৰে যেতিয়া বশ মানি পোহনীয়া হ'বলৈ আৰম্ভ কৰিলে তেতিয়া মানৱ আৰু বন্যজন্তুৰ মাজত সম্পৰ্কৰ এক নতুন দিগন্তৰ সূচনা হ'ল। সেই সম্পৰ্ক আৰু গাঢ় হ'ল গৰু-ম'হ, ঘোঁৰা আদি জন্তুক পোহ মনোৱাৰ জৰিয়তে।

প্ৰথম অৱস্থাত মানুহৰ সংখ্যা সীমিত থকাৰ বাবে বন্যজীৱকুলৰ ওপৰত বৰ হেঁচা পৰা নাছিল, কিন্তু ক্ৰমাৎ এই মানুহৰ সংখ্যা বৃদ্ধি পাবলৈ ধৰাত সি বন্যজগতৰ প্ৰতি ভাবুকি যেন হৈ পৰিছে; কাৰণ মানৱজাতিৰ জনবিস্ফোৰণ আৰু তেওঁলোকৰ প্ৰয়োজনীয়তা যি হাৰত বৃদ্ধি পায়, জীৱ-জন্তুৰ সংখ্যা তেনে হাৰত বৃদ্ধি নাপায়। তাৰ কাৰণ কেইবাটাও। সিংহ, বাঘ আদি কিছুমান মূল্যবান জীৱ-জন্তুৰ জন্ম হাৰ কম আৰু সিহঁতৰ বেমাৰ-আজাৰৰ চিকিৎসাৰ বিশেষ কোনো ব্যৱস্থা নাই। মানুহেও অৰ্থলোভত বা অন্ধবিশ্বাসৰ বলি হৈ সততে বনৰ জীৱ-জন্তু নিধন কৰে। তদুপৰি নগৰীকৰণ, উদ্যোগীকৰণ আৰু কৃষি ভূমিৰ সম্প্ৰসাৰণৰ কাৰণে বন্যজীৱৰ আবাস অঞ্চল ক্ৰমান্বয়ে সংকুচিত হৈ পৰিছে। বৰাং বতৰ আৰু বানপানীয় নিচিনা প্ৰাকৃতিক দুৰ্যোগ, খাদ্যৰ নাটনি আৰু মানুহৰ আওহেলাৰ কাৰণেও বন্যপ্ৰাণীসমূহ বিলুপ্ত হ'ব ধৰিছে। কথাতে কয়—'হৰিণাৰ মঙহই বৈৰী'। মাংসৰ লোভত হৰিণা, মেথুন, ময়ূৰ আদি মানুহে বিনা বিচাৰে বধ কৰিয়েই আছে। চোৰাং চিকাৰীয়ে খড়গ (খগ)-ৰ কাৰণে গঁড়, দাঁতৰ বাবে হাতী, ছালৰ কাৰণে বাঘ আদি নিধন কৰি বন্যপ্ৰাণীৰ সংখ্যা হ্ৰাস কৰি আনিছে। কিছুমান জীৱক মানুহে শত্ৰু হিচাপে গণ্য কৰাৰ ফলতে ইতিমধ্যে পৃথিৱীৰ পৰা বহুতো দুৰ্লভ প্ৰাণী

নাইকিয়া হৈছে। গৱেষণাগাৰত নানা ধৰণৰ পৰীক্ষা-নিৰীক্ষা কৰা, খেল দেখুৱাবলৈ জীৱ-জন্তুক ব্যৱহাৰ কৰা, এনেকি কৃত্ৰিম আৰু অস্বাস্থ্যকৰ পৰিবেশত চিৰিয়াখানাত জীৱ-জন্তু ৰখাৰ ফলতো বন্যপ্ৰাণীৰ সংখ্যা হ্ৰাস পাব ধৰিছে। এনে অৱস্থা উপলব্ধি কৰি বন্যপ্ৰাণীক নিৰাপত্তা প্ৰদানৰ আৱশ্যকতা আহি পৰিছে। ফলত পৃথিৱীৰ প্ৰায় সকলো দেশতে বন্যপ্ৰাণী সংৰক্ষণৰ ধাৰণাই জনপ্ৰিয়তা লাভ কৰিছে।

ভাৰত চৰকাৰে ১৯৫৮ চনত 'ভাৰতৰ বন্যপ্ৰাণী সংৰক্ষণ সংস্থা' আৰু ১৯৯৩ চনত অনুষ্ঠিত হোৱা 'পক্ষী সংৰক্ষণ' সন্মিলনে বন্যপ্ৰাণী জগতক ধ্বংসৰ গৰাহৰ পৰা ৰক্ষা কৰিবৰ বাবে আঁচনি হাতত লৈছে। সম্প্ৰতি সমগ্ৰ ভাৰততে বন্যপ্ৰাণী সংৰক্ষণৰ সপক্ষে এক জাগৰণ গঢ়ি উঠা দেখা গৈছে। চৰকাৰী আইন অনুসৰি বৰ্তমান ভাৰতবৰ্ষত থকা সংৰক্ষিত বনাঞ্চল, অভয়াৰণ্য আৰু জাতীয় উদ্যান আদিত বন্যপ্ৰাণী সংৰক্ষণৰ ব্যৱস্থা কৰিছে। এনে অঞ্চলসমূহত বন্যপ্ৰাণী ধৰা বা হত্যা কৰা দণ্ডনীয়।

সংৰক্ষণ বুলিলে প্ৰাকৃতিক পৰিবেশৰ ভাৰসাম্য ৰক্ষা কৰিবলৈ কোনো এবিধ বা ততোধিক প্ৰাণীক ধ্বংসৰ মুখৰ পৰা ৰক্ষা কৰাকে বুজায়। সংৰক্ষণৰ মুখ্য উদ্দেশ্য তিনিটা : এক—বন্যপ্ৰাণীবোৰক নিজা পৰিবেশত স্বাভাৱিক বিকাশ আৰু বিৱৰ্তনৰ ধাৰা অব্যাহত ৰখা, দুই—ইহঁতৰ দ্বাৰা পৰিবেশৰ ভাৰসাম্য স্থিৰ বিদ্যুত ৰখা, তিনি—পৰিকল্পিতভাৱে ইহঁতক কামত খটুওৱা।

বন্যপ্ৰাণীসমূহৰ নিৰাপত্তাৰ বাবে সংৰক্ষিত বনাঞ্চল অতি প্ৰয়োজন। কিয়নো কিছুমান নিৰ্দিষ্ট প্ৰাণীৰ কাৰণে যেনেধৰণৰ পৰিবেশ বা আবাসভূমিৰ প্ৰয়োজন, তেনেধৰণৰ সুবিধাজনক ঠাই নাপালে প্ৰাণী লুপ্ত হোৱা স্বভাৱিক। কোনোবাৰা উপযুক্ত পৰিবেশৰ অন্বেষণত প্ৰাণীসমূহ দিক্‌ভ্ৰষ্ট হৈ জনবসতিপূৰ্ণ অঞ্চলত প্ৰৱেশ কৰি নিজৰ বিপদ মাতি আনে। অৱশ্য আৰু বন্যজীৱসমাজ এটা আনটোৰ লগ এৰাব নোৱাৰা সম্বন্ধ। কিছুমান জন্তু নিৰ্দিষ্ট কিছুমান পৰিবেশতহে দীৰ্ঘজীৱী হয়। ঠিক তেনেদৰে কিছুমান নিৰ্দিষ্ট গছত বাহ সাজে আৰু নিৰ্দিষ্ট গছৰ পৰা আহাৰ আহৰণ কৰে। তেনে গছ কাটিলে পক্ষীবো বিলুপ্তি ঘটে। গতিকে প্ৰাণী সংৰক্ষণ বুলিলে এনেধৰণৰ বন্যভূমি সংৰক্ষণৰ কথাও আহি পৰে।

136. সভ্যতাৰ আদিম কালত মানৱসমাজে জীৱিকানিৰ্বাহৰ বাবে

(1) চিকাৰ পদ্ধতি অৱলম্বন কৰিছিল

(2) কৃষিকাৰ্য কৰিছিল

(3) পৰ্বতৰ গুহাত বাস কৰিছিল

(4) বন্যজন্তু পোহ মনাইছিল

137. জন্মৰ হাৰ কোনটো জন্তুৰ কম নহয় ?

(1) হাতী

(2) বাঘ

(3) হৰিণা

(4) সিংহ

138. ভাৰতত 'পক্ষী সংৰক্ষণ সন্মিলন' —— চনত অনুষ্ঠিত হৈছিল।

(1) ২০১২

(2) ১৯৫৮

(3) ১৯৬০

(4) ১৯৯৩

139. মানুহ আৰু বন্যজন্তুৰ মাজত সম্পৰ্কৰ সূচনা কৰা জন্তুটো আছিল

(1) কুকুৰ

(2) বাঘ

(3) ঘোঁৰা

(4) গৰু

140. চিৰিয়াখানাত বন্যজন্তু ৰখাৰ ফলতো বন্যজন্তুৰ সংখ্যা হ্ৰাস পাব পাৰে। ইয়াৰ কাৰণ

(1) চিৰিয়াখানাত জন্তুবোৰে পৰ্যাপ্ত খাদ্য আৰু প্ৰয়োজনীয় চিকিৎসা নাপায়

(2) চিৰিয়াখানাৰ কৰ্তৃপক্ষৰ অৱহেলা

(3) চিৰিয়াখানাৰ কৃত্ৰিম আৰু অস্বাস্থ্যকৰ পৰিবেশ

(4) চিৰিয়াখানাৰ দৰ্শকে প্ৰায়েই জন্তুবোৰক আমনি দিয়ে

141. "কিছুমান জন্তু নিৰ্দিষ্ট কিছুমান পৰিবেশতহে দীৰ্ঘজীৱী হয়। ঠিক তেনেদৰে কিছুমান নিৰ্দিষ্ট গছত বাহ সাজে আৰু নিৰ্দিষ্ট গছৰ পৰা আহাৰ আহৰণ কৰে। তেনে গছ কাটিলে পক্ষীবো বিলুপ্তি ঘটে।" গতিকে,

(1) জন্তু আৰু পক্ষী সংৰক্ষণৰ বাবে বন্যভূমিও সংৰক্ষণ কৰিব লাগে

(2) কোনো গছ কাটিব নালাগে

(3) জন্তু বা পক্ষীক আহাৰৰ যোগান ধৰিব লাগে

(4) প্ৰাকৃতিক পৰিবেশত মানুহ সোমাব নালাগে

142. ভাৰতবৰ্ষৰ চৰকাৰী আইন অনুসৰি সংৰক্ষিত বনাঞ্চল, অভয়াৰণ্য আৰু জাতীয় উদ্যান আদিত

(1) চিকাৰ কৰিলে বা হত্যা কৰিলে দণ্ডনীয় অপৰাধ হয়

(2) প্ৰৱেশৰ অনুমতি দিয়া নহয়

(3) প্ৰৱেশৰ বাবে বিশেষ অনুমতিৰ প্ৰয়োজন হয়

(4) চিকাৰৰ বাবে বিশেষ অনুমতি দিয়া হয়

143. তলৰ কোনটো বন্যপ্ৰাণীৰ আবাস অঞ্চল সংকুচিত হোৱাৰ কাৰণ নহয় ?

(1) কৃষি ভূমিৰ সম্প্ৰসাৰণ

(2) নগৰীকৰণ

(3) চিৰিয়াখানা স্থাপন

(4) উদ্যোগীকৰণ

144. বন্যপ্ৰাণী সংৰক্ষণ ধাৰণাই পৃথিৱীৰ ক'ত জনপ্ৰিয়তা লাভ কৰিছে ?

(1) বন্যপ্ৰাণীৰ সংখ্যা দ্ৰুতগতিত হ্ৰাস পাই অহা অঞ্চলসমূহত

(2) কেৱল ভাৰতবৰ্ষত

(3) বন্যপ্ৰাণীৰ আধিক্য থকা দেশসমূহত

(4) প্ৰায় সকলো দেশতে

নিৰ্দেশ : তলত দিয়া পৰিচ্ছেদটো ভালদৰে পঢ়া। পৰিচ্ছেদটোৰ শেষত ছটা প্ৰশ্ন (প্ৰশ্ন নং **145**-ৰ পৰা **150** লৈ) দিয়া আছে আৰু প্ৰতিটো প্ৰশ্নৰ তলত চাৰিটাকৈ বিকল্প উত্তৰ দিয়া আছে। তাৰ পৰা আটাইতকৈ উপযুক্ত উত্তৰটো নিৰ্বাচন কৰি প্ৰশ্নকেইটাৰ উত্তৰ কৰা :

কলিকতালৈ কেনেকৈ কাৰ লগত প্ৰথম গৈছিলোঁ, মনত নাই। সম্ভৱতঃ বাপু ককাইদেউৰ লগত অথবা ৰোহিণী মহন্তৰ লগত। স্বাধীনতাৰ তথা দেশ বিভাজনৰ পিছত অসমৰ লগত ভাৰতৰ বাকী অংশৰ যোগাযোগ আজিতকৈ বহু বেছি আহুকলীয়া আছিল। কলিকতালৈ যাবলৈ ব্ৰহ্মপুত্ৰ আৰু গংগাত দুবাৰ ফেৰীত উঠিবলগীয়া হৈছিল, শৰাইঘাট দলঙৰ অস্তিত্বই নাছিল। বিজাৰ্ভেশ্যনৰ ব্যৱস্থা আছিল একেবাৰে অনিৰ্ভৰযোগ্য। ছাত্ৰ হ'লে তৃতীয় শ্ৰেণীত ভ্ৰমণ কৰিবই লাগিব, তেনে এক অলিখিত নিয়ম আছিল আৰু টি-প্লেণ্টাৰ আদিৰ সন্তান নহ'লে প্ৰথম শ্ৰেণীত উঠাৰ দস্তুৰ নাছিল। তৃতীয় শ্ৰেণীত প্ৰচণ্ড ভিৰ। বহিবলৈ আৰু শুবলৈ জাগা বিচাৰি হায়ৰান হ'ব লাগে। উৰি অহা কয়লাৰ টুকুৰা আৰু ধোঁৱা, চুলি, সাজপাৰ, মুখত লাগি কেইঘণ্টামানতে আমাৰ চেহেৰা ভূতৰ দৰে হৈছিল—তাতে কলিকতা যাত্ৰাত তেতিয়া দুদিন-দুৰাতি (প্ৰায় তিনিদিনেই) লাগিছিল। তদুপৰি অ'ত-ত'ত কোনো জাননী নিদিয়াকৈ জিৰাই-শঁতাই যোৱাৰ অভ্যাস আছিল আসাম লিংক্ এক্সপ্ৰেছ (Assam Link Express) নামৰ ট্ৰেইনখনৰ। গৈ পালেই হয়, সময়ৰ হিচাপ কৰাত অসমীয়া মানুহ তেতিয়াও ক্ষিপ্ৰ হৈ উঠা নাছিল।

গল্প আছে, এবাৰ এক দুৰ্ভগীয়াই জীৱনৰ প্ৰতি বিতৃষ্ট হৈ ট্ৰেইনৰ আগত পৰি মৰিবলৈ থিৰাং কৰিলে আৰু আসাম লিংক্ এক্সপ্ৰেছৰ চিড়িৰ ওপৰত পৰি থাকিল। তেওঁ মৰিল ঠিকেই, কিন্তু ট্ৰেইনৰ খুন্দাত নহয়। ভোকত মৰিল। ট্ৰেইন আহোঁতে বহুত দেৰি কৰিছিল।

অৱশ্যে আমাৰ থলুৱা ৰাইজৰ বাবে কথাটো সিমান অসুবিধাজনক নাছিল। তাৰ বহুকাল পিচৰ কথা। ১৯৭০ চনমান হ'ব। জাগীৰোডত ষ্টেট ট্ৰেন্সপ'ৰ্টৰ বাছৰ পৰা নামি চাহ খাবলৈ কঁকাল পোনাই লৈ খোজ দিছোঁ। এনেতে ধুনীয়া নীলা বঙৰ নতুন আহল-বহল বাছ এখন তীব্ৰবেগে আহি অলপ দূৰত ৰ'লহি। ইউনিফৰ্ম পিন্ধা ড্ৰাইভাৰ, কণ্ডাক্টৰ আৰু যাত্ৰীসকল শশব্যস্তে নামিল। মোৰ ওচৰত দুজন ধুতী-চাদৰ পিন্ধা অসমীয়া থলুৱা ভদ্ৰলোক থিয় দি

বাছ যাত্ৰী আদিৰ দৃশ্য চাই আছিল। এজনে গহীন মাতেৰে ক'লে, "এইখন যে দেখিছা বাছ, ইয়াৰ নাম ছুপাৰ-বাছ। দুটামান ষ্টেচনতহে বাৰে আৰু একমিনিটো দেৰি নকৰে। তুমি যদি পেছাব কৰিবলৈ নামি সময় মতে আহি নোপোৱা, তোমাক এৰি থৈয়ে গুচি যাব।" কথা শুনি নিৰীহ সংগীজনৰ চকু ভয়তে টেলেকা লাগিল। তেওঁ বিস্ময় মিহলি কণ্ঠেৰে ক'লে : "আও! এনে বাছত উঠা মানুহে ছুপাৰ হ'ব লাগিব দেই!"

আমি মানুহ হিচাপে ছুপাৰ হ'ব নোৱাৰিলোঁ, ছুপাৰ-বাছকে শাস্ত্ৰীয়া বাছত পৰিণত কৰিলোঁ। তথাপি আসাম লিংক্ এক্সপ্ৰেছৰ চিমা-তেতালাই মনত কেনে তিক্ততা সৃষ্টি কৰিছিল, অলপ-অলপ এতিয়া মনত পৰে। কেৱল এয়ে নহয়, কথা নাই বতৰা নাই, য'তে-ত'তে ট্ৰেইন বৈ দিয়ে আৰু বহুপৰ নিশ্চল হৈ থাকে, যেন অপৰিসীম ক্লান্তিত দৈপনিত লালকাল হৈ পৰিছে। সেইবোৰ ধৈৰ্যৰ পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হৈ অৱশেষত গন্তব্যস্থল পাওঁ মানে দেহ-মন যেন বিধ্বস্ত হৈ পৰিছিল। তেতিয়াবে পৰা যে অসমখন প্ৰান্তীয় প্ৰদেশ হৈ থাকিল, সেই নিয়তিয়ে আজিও আমাক খেদি ফুৰিছে।

145. লেখকে বৰ্ণনা কৰা সময়ত অসমৰ পৰা কলিকতালৈ যাবলৈ কি কৰিবলগীয়া হৈছিল ?

(1) লেহেমীয়া গতিৰ বাছত যাত্ৰা কৰিবলগীয়া হৈছিল

(2) ৰেলৰ তৃতীয় শ্ৰেণীত ভ্ৰমণ কৰিবলগীয়া হৈছিল

(3) দুবাৰ ফেৰীত উঠিবলগীয়া হৈছিল

(4) ভোকে-লঘোনে কেইবাদিনো যাবলগীয়া হৈছিল

146. উদ্ধৃত পৰিচ্ছেদটোত লেখকে অসমীয়াৰ কোনটো জাতিগত স্বভাৱৰ কথা ব্যংগৰ চলেৰে লিখিছে ?

(1) ভ্ৰমণ চখ নথকা স্বভাৱ

(2) সময় মানি নচলা স্বভাৱ

(3) পৰিশ্ৰম বিমুখিতা

(4) পৰচৰ্চা কৰা স্বভাৱ

147. লেখকে কাৰ লগত প্ৰথম কলিকতালৈ যোৱাৰ কথা মনত পেলাবৰ চেষ্টা কৰিছে ?

(1) ৰোহিণী মহন্তৰ লগত

(2) ৰেলৰ তৃতীয় শ্ৰেণীত ছাত্ৰবন্ধুৰ লগত

(3) বাপু ককাইদেউ অথবা ৰোহিণী মহন্তৰ লগত

(4) বাপু ককাইদেউৰ লগত

148. ধুনীয়া নীলা ৰঙৰ নতুন বাছখন লেখকে ক'ত দেখিছিল ?

(1) জাগীৰোডত

(2) কলিকতাত

(3) শৰাইঘাট দলঙত

(4) জাহাজঘাটত

149. লেখকে বৰ্ণনা কৰাৰ সময়ত ছাত্ৰৰ বাবে ৰেলযাত্ৰাৰ অলিখিত নিয়মটো আছিল যে

(1) ছাত্ৰই চমু ৰেলযাত্ৰাহে অকলে কৰিব পাৰে

(2) ছাত্ৰই তৃতীয় শ্ৰেণীত ভ্ৰমণ কৰিব লাগে

(3) ছাত্ৰই অভিভাৱকৰ লগত যাত্ৰা কৰিব লাগে

(4) ছাত্ৰৰ বাবে টিকটৰ প্ৰয়োজন নাই

150. কোনটো বৈশিষ্ট্য আসাম লিংক্ এক্সপ্ৰেছ নামৰ ট্ৰেইনখনৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰযোজ্য নহয় ?

(1) অসম আৰু কলিকতাৰ মাজত যাতায়াত কৰে

(2) কোনো জাননী নিদিয়াকৈ জিৰাই-শঁতাই যায়

(3) য'তে-ত'তে বৈ বহুপৰলৈকে নিশ্চল হৈ থাকে

(4) কোনো শ্ৰেণীৰ বিভাজন নাথাকে

SET 5 SOLVED PAPER

CTET Paper-I, Class I-V

Date 16 February 2014

Part-I : Child Development ▶ Part-II : Mathematics ▶ Part-III : Environment ▶ Part-IV : Language-I (Hindi) ▶ Part-V : Language-II (English)

PART – I : CHILD DEVELOPMENT

Directions : *Answer the following questions by selecting the most appropriate option.*

1. In the progressive model of education as implemented by CBSE, socialization of children is done in such a way so as to expect them to
(1) give up time-consuming social habits and learn how to score good grades
(2) be an active participant in the group work and learn social skills
(3) prepare themselves to conform to the rules and regulations of society without questioning
(4) accept what they are irrespective of their social background

2. Which of the following is based on Vygotsky's socio-cultural theory ?
(1) Operant conditioning
(2) Reciprocal teaching
(3) Culture-neutral cognitive development
(4) Insight learning

3. A teacher says to her class, "As individual assignments are designed to help individual students learn more effectively, all students should complete assignments prescribed without any assistance." She is referring to which of the following stages of Kohlberg's moral development ?
(1) Conventional stage 4 —law and order
(2) Post-conventional stage 5 —Social contract
(3) Pre-conventional stage 1 —punishment avoidance
(4) Pre-conventional stage 2 —individualism and exchange

4. Fourteen-year-old Devika is attempting to develop a sense of herself as a separate, self-governing individual. She is developing
(1) hatred for rules
(2) autonomy
(3) teenage arrogance
(4) maturity

5. In context of progressive education, which of the following statements is true according to John Dewey ?
(1) There should not be a place for democracy in a classroom
(2) Students should be able to solve social problems themselves
(3) Curiosity does not belong to the inherent nature of students rather it is to be cultivated
(4) Students should be observed and not heard in the classroom

6. A disorder related to language comprehension is
(1) apraxia (2) dyslexia
(3) disgraphia (4) aphasia

7. Following are the critical views about the 'Theory of Multiple Intelligences', except.
(1) it is not research-based
(2) different intelligences demand different methods for different students
(3) gifted students usually excel in a single domain
(4) It supports co-existential manner

8. 'Theory of Multiple Intelligences' cannot be legitimized as it
(1) is not possible to measure different intelligences as there are no specific tests
(2) does not place equal importance on all seven intelligences
(3) is based only on sound empirical studies done by Abraham Maslow through out his life
(4) is not compatible with general intelligence 'g', which is most important

9. The individual differences of students in a classroom are
(1) disadvantageous as teachers need to control a diverse classroom
(2) detrimental as they lead to student-student conflicts
(3) inexpedient as they reduce the speed of the curriculum transaction to the level of the slowest student
(4) advantageous as they lead teacher to explore a wider pool of cognitive structures

10. School-based assessment was introduced to
(1) decentralize the power of Boards of school education in the country
(2) ensure the holistic development of all the students
(3) motivate teachers to punctually record all the activities of students for better interpretation of their progress
(4) encourage schools to excel by competing with the other school in their area.

11. Which one of the following is ***not*** related to other options ?
(1) Organizing question-answer sessions
(2) Taking feedback from students on a topic
(3) Conducting quiz
(4) Modeling the skills of self-assessment

12. Which one of the following questions is correctly matched with its specified domain ?
(1) Could you group your : Evaluating students on the basis of their achievement in Mathematics ?
(2) What was the turning : Creating point in the cricket match telecasted last night ?
(3) Write down a new : Application recipe to cook chicken by using herbs.
(4) Determine which of the : Analyzing given measures would most likely lead to achieve best results.

13. Which of the following is the most effective way to convey students from disadvantaged sections that you expect them to participate and succeed ?
(1) Articulate your confidence in their ability to succeed
(2) Develop your own interest in the topics to be taught
(3) Compare them with other children as frequently as possible to make them realize their goal
(4) Emphasize the point that you have high expectation of them

14. Following are the example of developmental disorder, ***except***
(1) autism
(2) cerebral palsy
(3) post-traumatic stress
(4) attention deficit hyperactivity disorder

15. Multiple pedagogical techniques, assorted learning material, multiple assessment techniques and varying the complexity and nature of the content are associated with which of the following ?
(1) Universal design for learning
(2) Remedial teaching
(3) Differentiated instruction
(4) Reciprocal teaching

16. Which of the following is true about gifted learners ?
(1) They make everyone else smarter and are essential for collaborative learning
(2) They always lead others and assume extra responsibility in the classroom
(3) They may achieve lower grades due to their heightened sensitivity
(4) Their importance is primarily due to their brainpower

17. Inclusion in schools primarily focuses on
(1) making subtle provisions for special category children
(2) fulfilling the needs of children with disabilities only
(3) meeting the need of the disabled child at the expense of entire class
(4) including the educational needs of illiterate parents in schools

18. The cause of learned helplessness of children in their
(1) acquired behaviour that they will not succeed
(2) callous attitude towards classroom activities
(3) non-compliance with expectations of their parents
(4) moral decision for not taking up studies seriously

19. If a student is consistently getting lower grades in school, her parents can be advised to help her by
(1) working in close association with teachers
(2) withholding mobile phones, movies, comics and extra time for play
(3) narrating her the hardships of life of those who do not possess proper education
(4) forcing her to work harder at home

20. Which of the following does ***not*** deter problem solving ?
(1) Insight
(2) Mental sets
(3) Entrenchment
(4) Fixation

21. A teacher is connecting a text to the previously learnt text and showing children how to summarize it. She is
(1) helping children to develop their own strategy to comprehend it
(2) ensuring that their is no need to go through the entire text
(3) reinforcing the importance of text from the assessment point of view
(4) encouraging children to mug it up as effectively as possible.

22. What kind of errors is common between a learner who is learning his mother tongue and the learner who learns the same language as a second language ?
(1) Overgeneralization
(2) Simplification
(3) Developmental
(4) Hypercorrection

23. The stress affects performance in examinations. This fact reflects which of the following relationships ?
(1) Cognition-Emotion
(2) Stress-Omission
(3) Performance-Anxiety
(4) Cognition-Competition

24. A teacher is trying to counsel a child who is not performing well after an accident. Which one of the following is most appropriate about counseling in schools ?
(1) It is about the palliative measures for making people comfortable
(2) It builds self-confidence of people by letting them explore their own thoughts

(3) It is about giving the best possible advice to students about their future career options

(4) It can be done only by the professional experts

25. Which of the following would encourage the least a student who wants to become a highly creative theater artist ?

(1) Try to win the State level competition that will ensure you scholarship

(2) Develop empathetic, amicable and supportive relationships with your peer theater artists

(3) Devote your time to those theatrical skills that you find most enjoyable

(4) Read about the performance of the world's best theater artists and try to learn

26. Which of the following theorists would be of the opinion that students study hard for their personal growth and development ?

(1) Bandura (2) Maslow

(3) Skinner (4) Piaget

27. Which of the following factors supports learning in a classroom ?

(1) Increasing the number of tests to motivate children to learn

(2) Supporting the autonomy of children by the teachers

(3) Sticking to one particular method of instruction to maintain uniformity

(4) Increasing the time interval periods from 40 minutes to 50 minutes

28. Mature students

(1) believe that emotion has no place in their studies

(2) resolve easily all their conflicts with their intellect

(3) sometimes need emotional support in their studies

(4) do not get upset by studies in difficult situations

29. A child coming to pre-school for the first time cries profusely. After two years when the same child goes to the primary school for the first time, he does not express his tension by crying rather his shoulder and neck muscles become tense. This change in his behaviour can be explained on the basis of which of the following principles ?

(1) Development proceeds in a sequential manner

(2) Development is gradual

(3) Development is different in different people

(4) Development is characterized by differentiation and integration

30. Which of the following statements is true ?

(1) Genetic makeup impacts responsiveness of an individual to qualities of the environment

(2) Adoptive children possess same IQs as their adoptive siblings

(3) Experience does not influence brain development

(4) Intelligence remains unaffected by the schooling

PART – II : MATHEMATICS

Directions : *Answer the following questions by selecting the most appropriate option.*

31. The perimeter of a square is 20 cm. A rectangle has the same width as the square. The length of the rectangle is double its width. The area, (in square cm), of the rectangle is

(1) 30 (2) 50

(3) 100 (4) 25

32. The internal length, breadth and height of a rectangular box A are 20 cm, 18 cm and 15 cm respectively and that of box B are 18 cm, 12 cm and 5cm respectively. The volume of box A is how many times that of box B ?

(1) 4 (2) 5

(3) 6 (4) 3

33. Which of the following is ***not*** correct ?

(1) Area of a square of side 10 cm = Area of a rectangle of length 10cm and breadth 0.1m

(2) 1 metre 5 centimetre = 1.5 metre

(3) 0.40 is same as 0.4

(4) Rupee $\frac{3}{4}$ = Rupee 0.75

34. One orange costs five and half rupees and one kg of apple costs ` 80. Then the total cost of one and half dozen of oranges and one and three-fourth kg of apples is

(1) ` 219 (2) ` 229

(3) ` 239 (4) ` 209

35. NCF, 2005 states that Mathematics teaching should be ambitious, coherent and important, Here, 'ambitious' refers to achievement of

(1) narrow goals of Mathematics

(2) linking of Mathematics with other subjects

(3) application of Mathematics

(4) higher goals of Mathematics

36. In Class II, concept of even number and odd number was introduced by activity of pairing the given number with concrete objects. Then teacher asked the students to check

(i) whether the total number of crayons in their colour boxes is even or odd in number,

(ii) whether the number of pages in their Maths notebook is odd or even.

This task of finding even or odd number of cracyons/pages is

(1) assessment for learning

(2) assessment as learning

(3) assessment at the end of learning

(4) assessment of learning

37. After explaining the operation of subtraction in Class II, teacher drew the following diagram on the board and asked the students to fill in the circles :

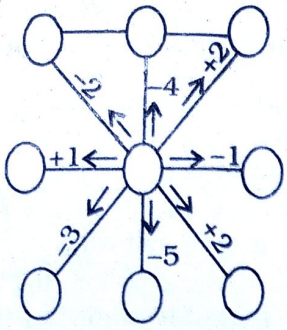

The purpose of the exercise is

(1) strengthening skill of addition and subtraction

(2) summative assessment

(3) arranging fun activity for the students

(4) mathematization of mind

38. How many rectangles are there in the following figure ?

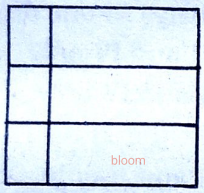

The above question is testing

(1) knowledge

(2) understanding of learner

(3) creativity of learner

(4) memory of learner

39. Which of the following activities is meant to enhance problem-solving abilities of students of class III ?

(1) A crossword puzzle containing clues for all key terms learnt like even number, odd number, composite number, prime number, etc.

(2) A group project : How the students of primary wing shall be distributed equally in four houses (house system of school) so that every house has talented students from sports, arts, cultural and academic activities ?

(3) Conduct an interclass quiz in the class on 'numbers and operations'

(4) A worksheet containing problems on four basic operations like—Find 25 × 34, 451 ÷ 11, etc.

40. The recommended key concept in the unit of 'multiplication' in the class III is

(1) multiplication of 2-digit number with 2-digit

(2) properties of multiplication : order property and group property

(3) word problem based on multiplication

(4) multiplication of 3-digit numbers by 10

41. From the unit of 'fraction', teacher asked the students to list any five fractions.

The question refers to

(1) higher level of thinking

(2) analytical thinking

(3) spatial thinking

(4) lower level of thinking

42. In an exercise, the question was—Measure the lengths of the line segments

P ●———● Q and R ●———● S.

The child answered—

length of AB = 5 cm

length of AB = 3 cm

This refers to

(1) conceptural error

(2) procedural error

(3) error due to habit of naming line segment as AB

(4) reading error

43. A teacher distributed newspaper in class V and asked the students to read the cricket scores of Indian team in latest match. Then she asked them to draw bar graph of the scores. The teacher is trying to

(1) help the students to make connections between mathematical concepts and real life

(2) teach them through project approach

(3) make the class joyful and communicating

(4) enhance reasoning power of the students

44. The following word problem was given to a child of class IV :

Mumbai has 336 bus stops. Delhi has 127 more bus stops than Mumbai. How many bus stops are there in all, in Delhi ?

The child's response to the above problem is recorded as—

336	Mumbai	
336	127	Delhi

Total bus stops in Delhi are 336 + 127 = 463.

The teacher shall report about his performance as

(1) The child can find the answer correctly but his expression is poor

(2) The child is good at visualizing and analyzing, and his problem-solving ability is appreciable

(3) The child has not adopted the right procedure. He needs to practice more

(4) The child is not able to write all steps required properly

45. A student was asked to read the following numbers :

306, 408, 4008, 4010

He read as follows :

Thirty six, forty, eight, four hundred eight, forty ten

The reason for error in reading is that

(1) the student does not like Maths class and finds the class boring

(2) the student has understood the concept of place value but does not know how to use it

(3) the student is not fit for study of Maths

(4) the student is not able to understand the concept of place value and feels comfortable using two-digit numbers only

46. The parameter(s) of assessment for 'time' for Class IV shall be

(1) reading time on analogous clock only

(2) reading time on digital and analogous clock, concept of half past, quarter past, quarter to, a.m., p.m., relation between minutes and seconds

(3) reading time on digital clock, concept of a.m. and p.m. only
(4) reading time on digital clock only

47. 'Long shape of Mathematics' mentioned in NCF, 2005 refers to
(1) solving challenging problems Nature of Mathematics
(2) creating Maths game
(3) providing hands-on experience
(4) building of one concept on other

48. Consider the following :
5 + 3 = ?
The open-ended question corresponding to the above close-ended question is Assessment strategies for maths.
(1) Find the sum of 5 and 3.
(2) What shall be added to 5 to get 8 ?
(3) Give any two numbers whose sum is 8.
(4) What is the sum of 5 and 3 ?

49. Farhan went to school library and found that 100 books kept in story section are spoiled. 20 books are missing. 219 are kept in shelf and 132 were issued to students. How many story books were there in the library ?
Teacher can teach the following value through this question Assessment strategies for maths
(1) Helping others
(2) Sharing books with others
(3) Taking good care of books
(4) Sense of cooperation

50. The product of the place value of 5 and 6 in 70560 is
(1) 300 (2) 3000
(3) 30000 (4) 30 number system x

51. When 3010301 is divided by 43, the quotient is
(1) 70707 (2) 70007 division
(3) 7077 (4) 7007

52. What should be subtracted from the product 3001 × 101 to get 300311 ?
(1) 2790 (2) 2090 number system x
(3) 2970 (4) 270

53. (Smallest common multiple of 36 and 60) ÷ (Highest common factor of 18 and 45) is equal to division x lcm x
(1) 20 (2) 30
(3) 40 (4) 10

54. (10 tens + 11 hundreds + 12 ones) equals
(1) 1213 (2) 111012 number system x
(3) 101112 (4) 1212

55. The number of factor of 42 is
(1) 7 (2) 8 factorisation
(3) 9 (4) 6

56. When 3488 is divided by 12 and 2478 is divided by 11, the difference between the remainders in both cases is division x
(1) 5 (2) 6
(3) 7 (4) 3

57. A train leaves station P at 8:18 a.m. and reaches station Q at 10:28 p.m. on the same day. The time taken by the train to reach Q is time x
(1) 14 hours 10 minutes
(2) 14 hours 46 minutes
(3) 18 hours 46 minutes
(4) 13 hours 10 minutes

58. 14 L 280 mL of orange juice and 18 L 830 mL of carrot juice were mixed together. This mixture was filled in 15 bottles each containing 1.5L. How much mixture was left ? Word problem x
(1) 11 L 105 mL
(2) 9 L 610 mL
(3) 11 L 605 mL
(4) 10 L 610 mL

59. One-fourth of a pizza was eaten by Renu. The rest was equally distributed among 12 children. What part of the pizza did each of these children get ? fraction x
(1) $\frac{1}{16}$ (2) $\frac{1}{32}$
(3) $\frac{3}{16}$ (4) $\frac{1}{8}$

60. The number of seconds in 6 hours equal the number of minutes in time x
(1) 4 days (2) 10 days
(3) 15 days (4) 2 days

PART – III : ENVIRONMENT STUDIES

Direction : Answer the following questions by selecting the most appropriate option.

61. Select the true statements from the following : Animals..
I. Elephants love to play with muddy water as it keeps their skin cool.
II. Most elephants like to take rest and sleep nearly 10 hours a day.
III. A three-month-old elephant weighs about 200 kg.
IV. Most adult elephants eat about 100 kg of leaves/twigs in one day.
(1) II and IV only
(2) I and IV only
(3) I, III and IV
(4) I and II only

62. Select the correct statements about Madhubani paintings :
A. To make these paintings, indigo, turmeric, colours from flowers and trees, etc. are used. Culture..
B. The paintings show human beings, animals, trees, flowers, birds, fish, etc.
C. It is a very old form of folk art and is named after the place Madhubani.
D Madhubani is a well-known district of Rajasthan.
(1) A, C and D
(2) A, B and D
(3) B, C and D
(4) A, B and C

63. A bird makes its nest high up on a tree. This bird could be
(1) Sunbird Shelter..
(2) Indian Robin
(3) Crow
(4) Dove

64. Pochampally is a village which is famous for the special cloth which is also called Pocham- Culture..

pally. This village is a part of

(1) Kerala

(2) Karnataka

(3) Andhra Pradesh

(4) Tamil Nadu

65. Select the correct statements about 'Desert Oak' :

A. It is a tree found in Australia.

B. This is a special kind of tree which has its roots growing from its branches.

C. The roots of this tree go deep into the ground till they reach water.

D. This tree stores, water in its trunk. Local people use thin pipe to drink this water.

(1) A, B and D

(2) A, C and D

(3) B, C and D

(4) A, B and C

66. Select the correct statements about Abu Dhabi :

A. It is located in desert area.

B. Water is costlier than petrol in Abu Dhabi.

C. Arabic is the local language here.

D. Money used in Abu Dhabi is called Dinar.

(1) A, B and D

(2) A, C and D

(3) B, C and D

(4) A, B and C

67. There are animals that awake at night. These animals can see things only in

(1) violet and blue colours

(2) green and yellow colours

(3) black and white colours

(4) red and orange colours

68. Here in Fig. I, a 24-hour clock is shown and in Fig. II and Fig. III, sleeping times of two animals X and Y are shown by shaded portions. Select the correct statement about the sleeping times of X and Y :

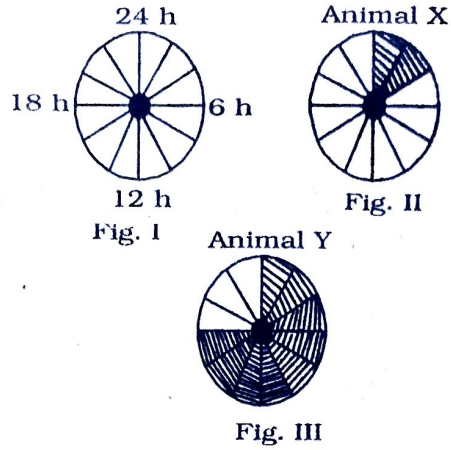

(1) X sleeps for 20 hours while Y sleeps for 18 hours

(2) X sleeps for 18 hours while Y sleeps for 4 hours

(3) X sleeps for 4 hours while Y sleeps for 18 hours

(4) X sleeps for 4 hours while Y sleeps for 20 hours

69. What is the Dead Sea ?

(1) A sea whose water is poisonous

(2) A sea which is saltiest of all oceans and seas

(3) A sea in which high and low tides are very frequent

(4) A sea in which it is dangerous to sail ships

70. Anjali desires to emphasize on cultural/regional diversity in food habits, while teaching the topic on 'Food' to Class III students. Which one of the following learning experiences given to students can bring about the desired result ?

(1) Use a chart showing foods of different cultures/regions and explain

(2) Ask students from different cultures/regions to bring food from home, display it and share the information with classmates

(3) Explain the information given in the textbook about different foods in greater detail

(4) Request an external professional cooking agency to display food of different regions/cultures

71. Preeti wants to lay greater emphasis on 'pollution' while teaching environmental concerns to Class V students. Which one of the following activities is likely to be most effective in achieving the desired objective ?

(1) Asking students to prepare charts on different kinds of pollution

(2) Taking students on a field visit to a polluted river

(3) Asking students to take up group projects related to different kinds of pollution

(4) Inviting experts to talk on air, water and noise pollution

72. Neha uses the following assessment techniques in the subject of EVS for class V :

I. Hands-on activities assessment

II. Home assignment assessment

III. Project work assessment

IV. Oral testing

Which one of the following pairs of techniques is likely to be more objective assessment ?

(1) II and III (2) I and IV

(3) II and IV (4) I and II

73. A good home assignment in EVS should primarily focus on

(1) revision and reinforcement

(2) mastery learning

(3) challenge and excitement for extended learning

(4) better utilization of time

74. Shalini has planned a field trip for Class IV students to the Science Centre. Which one of the following general instructions given to the students is irrelevent for the trip ?

(1) Ask questions for your doubts on displays

(2) Carry your full school bag for the day

(3) Do not go anywhere without informing me

(4) Take a notepad and pen with you

75. Good EVS curriculum at primary stage should

(1) include more practice questions in end exercises
(2) provide opportunities to explore surroundings
(3) focus more on detailed explanation of concepts
(4) emphasize more on exact definition of terms

76. Poems and stories have been included in EVS textbooks for primary stage in order to
(1) develop literary skills in students
(2) provide fun and enjoyment in learning of the subject
(3) enhance understanding of fundamental concepts
(4) have a change in routine and monotony of presentation of content

77. Four perspective teachers were asked to make a presentation on the theme 'Travel' to Class V students. Each of them mainly focussed on one of the following strategies
(1) Using charts to show different modes of travel along with explanation
(2) Using textbook content to explain different modes of travel
(3) Asking students to collect pictures of different modes of travel and prepare a scrapbook
(4) Asking students to narrate their own travel experiences using various modes of travel

78. 'Think and Discuss' section in one chapter of EVS textbook in Class V includes the following statement :
"What would happen if you don't get petrol or diesel for a week in your village or town ?"
The statement primarily aims at
(1) sensitizing students on using oil *judiciously*
(2) assessing students on sources of petrol and diesel
(3) promoting imaginative and thinking skills to understand real life concerns
(4) creating awareness about scarcity of petrol and diesel

79. The technique of classroom questioning' in teaching of EVS can be used best for
(1) drawing attention of students
(2) arousing curiosity in the learners
(3) promoting practical skills
(4) maintaining discipline in the class

80. One of the major objectives of teaching of EVS at primary stage is to
(1) develop in -depth understanding of basic concepts of the subject
(2) prepare students for studies at the next stage
(3) help the learners link classroom learning to life outside the school
(4) acquire skills to carry out hands-on activities independently

81. Which one of the following is not a suitable activity at primary stage to sensitize students to the concept of conservation of trees ?
(1) Organizing a slogan-writing competition on strees
(2) Encourage every student to adopt a tree and look after it
(3) Showing children storage of logs of wood
(4) Organizing a poster-making competition on trees

82. While teaching the topic on 'Water' in her EVS classroom, Anjali organizes role-play on different sources of water and individual actions to conserve water. The activity is primarily aimed at
(1) improving social skills of students
(2) breaking monotony in the process of learning
(3) ensuring active participation of students in the process of learning
(4) enhancing students' knowledge on sources of water

83. EVS curriculum at primary stage has been developed to include pure Science as well as Social Science concepts. This has been done primarily to
(1) enable a learner to look at environment in a holistic manner
(2) reduce the number of subjects to be studied
(3) reduce the load of school bag
(4) reduce the requirement of subject teachers

84. Which one of the following will be more effective learning experience to emphasize more on social inequalities in an EVS class ?
(1) Showing video films on related issue
(2) Organizing special lectures on related issue
(3) Conducting a quiz contest on the issue
(4) Asking the students to undertake group projects

85. While discussing liking and disliking a student says, "I and my mother both love to eat snakes. Whenever we feel like eating snakes, we go to a nearby hotel "and eat ling-hu-fen." This student must belong to
(1) Assam
(2) Hong Kong
(3) Odissa
(4) Arunachal Pradesh

86. Study the following statements about Braille script :
I. Braille is written on a thick paper by making dots (raised points).
II. This script is based on eight points.
III. Rows of dots are made with a pointed tool.
IV. It is read by running the fingures on the raised dots.
The correct statements are
(1) I, III and IV
(2) I, II and IV
(3) II, III and IV
(4) I, II and III

87. Select the correct statements from the following :

A. Animals that have outside ears and hair on their body give birth to the young ones.

B. Animals that do not have outside ears and hair on their body lay eggs.

C. Animals that do not have outside ears and hair on their body give birth to the yound ones.

D. Animals that have outside ears and hair on their body lay eggs.

(1) A and C only
(2) B and D only
(3) B and C only
(4) A and B only

88. Select the correct statements about beekeeping :

I. January to March is the best time to start beekeeping.

II. Honeybees are attracted to the Lichi flowers.

III. Boxes are needed for keeping bees and storing honey produced by them.

IV. Sugar is purchased to make syrup for honeybees.

(1) II and III only
(2) I and IV only
(3) II, III and IV
(4) I and II only

89. A student noted down the following information in her diary about her journey from ahmedabad to Nagarcoil :

Date	Station	Arrival Time	departure Time	Distancefrom Gandhidham (in kilometres)
10.2.2014	Ahmedabad	11:30 a.m.	11:50 a.m.	301
12.2.2014	Nagarcoil	04:45 a.m.	00:00	2649

From the above information the following conclusions were drawn:

A. The distance between Ahmedabad and Nagarcoil is 2348 km.

B. The train covers this distance in 40 hours 55 minutes.

C. The train covers this distance in 28 hours 55 minutes.

D. The average speed of the train is about 80 km per hour.

The correct conclusions are :

(1) A, C and D
(2) A, B and D
(3) A and B only
(4) A and C only

90. Which of the following information may be obtained from a reserved rail ticket ?

A. Date and time of booking, date and time of start of journey

B. Coach number, berth number and fare

C. Name, age and sex of the passengers

D. Train number with name, boarding station and last station

E. Date and time of arrival at the destination

(1) A, B and D only
(2) A, B, C and D
(3) A, C and E only
(4) A, C and E only

PART–IV : LANGUAGE-I (HINDI)

निर्देश (प्र. सं. 91-105): नीचे दिए गए प्रश्नों के लिए सबसे सही विकल्प चुनिए।

91. भाषा सीखने की कौन-सी विधि मातृभाषा को मध्यस्थ बनाएं बिना दूसरी भाषा को सीखने में सहायक होती है?

(1) अनुवाद विधि (2) द्विभाषी विधि
(3) अप्रत्यक्ष विधि (4) प्रत्यक्ष विधि

92. भाषा-शिक्षण में खेल का सर्वाधिक महत्त्वपूर्ण स्थान है क्योंकि

(1) भाषा-शिक्षक को कम श्रम करना पड़ता है
(2) खेल भाषा को विस्तार देते हैं
(3) खेल में आनन्द आता है
(4) खेल में शारीरिक विकास होता है

93. पाठ के अन्त में अभ्यास और गतिविधियों का उद्देश्य ..... नहीं है।

(1) भाषा का विस्तार करना
(2) सृजनात्मकता का विकास करना
(3) बच्चों को अभिव्यक्ति के अवसर प्रदान करना
(4) प्रश्नों के उत्तर सरलता से याद करवाना

94. पठन-पाठन के अन्त में ऐसे अभ्यास एवं गतिविधियाँ हों, जो

(1) सरल भाषा वाले हों
(2) बच्चों को स्वयं कुछ करने और सीखने का अवसर प्रदान करें
(3) केवल पाठ से ही सम्बन्धित हों
(4) पाठ पर बिल्कुल आधारित न हों

95. भाषा-शिक्षण में बालक में मौखिक कौशल के विकास के लिए.....सबसे कम महत्त्वपूर्ण है।

(1) किसी विषय पर चर्चा करना
(2) बच्चों की बात को धैर्य से सुनना
(3) प्रश्नों के उत्तर पूछना
(4) अपनी बात कहने का पूरा मौका देना

96. भाषा सीखने में मातृभाषा का व्याघात

(1) आंशिक रूप से होता है
(2) पूर्ण रूप से होता है
(3) नहीं होता है
(4) होता है

97. भाषायी कौशलों के सन्दर्भ में कौन-सा कथन सत्य है?

(1) भाषायी कौशल एकसाथ सीखे जाते हैं क्रम से नहीं
(2) भाषायी कौशल एक-दूसरे से स्वतन्त्र होते हैं
(3) भाषायी कौशल एक क्रम से सीखे जाते हैं
(4) भाषायी कौशल एक-दूसरे को प्रभावित नहीं करते

98. भाषा सीखने में होने वाली त्रुटियों के सन्दर्भ में कौन-सा कथन सत्य नहीं है?

(1) त्रुटियाँ, सीखने-सिखाने की प्रक्रिया का अभिन्न अंग हैं
(2) त्रुटियाँ अस्थायी होती हैं
(3) भाषा सीखने में होने वाली त्रुटियाँ स्थायी होती हैं
(4) भाषा सीखने में होने वाली त्रुटियाँ यह समझने में मदद करती हैं कि बच्चे के मस्तिष्क में क्या चल रहा है

निर्देश (115–120) : नीचे दिए गए पद्यांश को पढ़कर निम्नलिखित प्रश्नों में सबसे उचित विकल्प चुनिए।

चींटियाँ-ईर्ष्यालु नहीं होतीं,
दौड़ती-भागती एक-दूसरे को सन्देश पहुँचाती,
जीवन को परखती पहुँचती हैं वहाँ,
जहाँ कोई नहीं पहुँचा कभी चीटियों से पहले।
संकेतों में करती हैं, वे शब्द सन्धान,
रास्ता नहीं भूलतीं कभी,
स्मृति में रखती हैं संजोकर दोस्त और दुश्मन के चेहरे,
बिखरती हैं कभी-कभार वे,
मगर हर बार नए सिरे से टटोलती हैं वे,
पूर्वजों द्वारा छोड़ी गई गन्ध,
फिर से एकजुट होते हुए।

115. चीटियाँ आपस में बातचीत कैसे करती हैं?
(1) छूकर
(2) बोलकर
(3) सन्देशों से
(4) संकेतों से

116. 'ईर्ष्यालु' किसे कहा जाता है?
(1) दूसरों से जलने वाला
(2) सबसे घृणा करने वाला
(3) पाने की इच्छा करने वाला
(4) कुछ भी न चाहने वाला

117. चींटियो के स्वभाव में नहीं है
(1) ईर्ष्या करना
(2) सन्देश पहुँचाना
(3) दौड़-भाग करना
(4) जीवन को परखना

118. बिखरी हुई चींटियाँ फिर से एकजुट कैसे होती हैं?
(1) पूर्वजों की गन्ध से
(2) रास्ता टटोलने से
(3) मित्रों के सहयोग से
(4) शत्रुओं की चुनौती से

119. मित्र और शत्रु के चेहरों को चीटियाँ
(1) पहचानती नहीं हैं
(2) बिखेर देती हैं
(3) भूल जाती हैं
(4) याद रखती हैं

120. काव्यांश में 'मगर' का अर्थ है
(1) केवल (2) परन्तु
(3) मगरमच्छ (4) घड़ियाल

PART–V : LANGUAGE-II (ENGLISH)

Directions (121-135) : Answer the following questions by selecting the most appropriate option.

121. Skilled reading is
(1) progressive
(2) deliberate
(3) constructive
(4) imaginative

122. Of the following which one is the most important pre-requisite for language learning, whether first or second?
(1) A structural-situational approach
(2) Skills-based instruction
(3) A multi-lingual approach
(4) An input-rich commumcational environment

123. A Hindi-speaking teacher gets posted in a primary school which *is* situated in a remote area of Rajasthan. Since she doesn't know the local language, she faces lots of problems. She should
(1) try to get a posting to a Hindi speaking area
(2) focus on the textbook as a source of standard Hindi
(3) use the child's language as a resource while teaching
(4) encourage the community to learn standard Hindi

124. While teaching children to read, at which point should the teacher focus on comprehension?
(1) When children reach class II
(2) After children have learned how to decode
(3) Right from the beginning
(4) Once children have mastered phonics

125. Here is a list of tasks commonly included in a language classroom. Which of these sees children as active learners?
(1) Children work in groups to generate interpretations of a poem
(2) Children carefully memorise correct answers to questions on a poem.
(3) Children write answers to questions given at the end of a poem
(4) Children carefully note down answers from the blackboard

126. The assessment of students' writing should most importantly focus on
(1) keeping to the word limit
(2) using idioms and metaphors
(3) correct spelling and grammar
(4) expressions and ideas

127. Children's oral language development forms an important foundation for learning literacy. Which of the following classroom practices enables oral language development?
(1) Memorising and reciting poems individually or in a chorus
(2) Chorus reading of a story in the textbook along with the teacher
(3) Practising the correct pronunciation of words in a chorus
(4) Participating in role-plays on favourite stories

128. A teacher of class III realises that vocabulary development is an important factor in enabling students to become better readers. Of the following, which might be a good strategy for vocabulary development?
(1) Students underline difficult words from a text and make sentences with them
(2) Students learn to use the context to guess the meaning of new words
(3) Students memorise extensive word-lists of synonyms and antonyms
(4) Students consult a dictionary whenever they come across a new word

129. Mrs. Sinha asks prediction questions as she reads aloud a story to her class III students. She does this to

(1) improve students' voca-bulary
(2) make the story interesting
(3) focus on comprehension
(4) help students remember important details in the story

130. Before students start reading a story titled, 'Brave Bitto', the teacher initiates a discussion with them on 'Bravery'. What is the teacher trying to achieve through this activity?
(1) Activate the previous knowledge of students
(2) Activate the intellectual stance of students
(3) Activate enthusiasm in students
(4) Activate the different stance in students

131. Which one of the following would be the best evidence to demonstrate to parents and administrators what students can do with language?
(1) National curriculum and syllabus
(2) Lists of course goals and objectives
(3) Marks in a test
(4) Poems or paragraphs written by students

132. If a student is making pronunciation errors, the best way to help him/her is to
(1) provide him/her with correct pronunciation without any humiliation
(2) call his/her parents and complain
(3) scold him/her in class for incorrect pronunciation
(4) mock at him/her in class for incorrect pronunciation

133. Scribbling is a stage of
(1) speaking (2) listening
(3) writing (4) reading

134. A primary teacher should introduce reading through
(1) stories
(2) picture books
(3) alphabet books only
(4) phonic teaching

135. Choose the correct spelling.
(1) Doesnt' (2) Doesnt
(3) Doesn't (4) Docs'nt

Directions (136–141) : Read the passages given below and answer the questions that follow by selecting the most appropriate option.

As District Employment Officer, my father was given a jeep by the government. There was no garage in the office, so the jeep was parked in our house. My father refused to use it to commute to the office. He told us that the jeep is an expensive resource given by the government—he reiterated to us that it was not 'his jeep' but the government's jeep. Insisting that he would use it only to tour the interiors, he would walk to his office on normal days. He also made sure that we never sat in the government jeep—we could sit in it only when it was stationary. That was our early childhood lesson in governance—a lesson that corporate managers learn the hard way, some never do.

The driver of the jeep was treated with respect as any other member of my father's office. As small children, we were taught not to call him by his name. We had to use the suffix 'dada' whenever we were to refer to him in public or private. When I grew up to own a car and a driver by the name of Raju was appointed, I repeated the lesson to my two small daughters. They have, as a result, grown up calling him 'Raju Uncle'—very different from many of their friends who refer to their family drivers as 'my driver.' When I hear that term from a school or college going person, I cringe. To me, the lesson was significant—you treat small people with more respect than you treat big people. It is more important to respect your subordinates than your superiors.

136. The author's father would not allow his family to use the jeep because
(1) it was not their private vehicle
(2) the roads were full of potholes
(3) he was afraid of accidents
(4) the jeep was in a bad condition

137. The author taught his children to
(1) be firm with servants
(2) treat small people with respect
(3) maintain a discreet distance from servants
(4) be kind to small people

138. The author was critical of his children's friends because their attitude to servants smacked of
(1) weakness (2) coarseness
(3) arrogance (4) loftiness

139. The author's attitude towards servants can be described as
(1) respectful (2) indifferent
(3) rational (4) affectionate

140. The opposite of the word 'refused' is
(1) accepted (2) received
(3) justified (4) admired

141. The word that can replace 'reiterated is
(1) revised (2) repeated
(3) recalled (4) reconsidered

Directions (142–150) : Read the passages given below and answer the questions that follow by selecting the most appropriate option. Srinivasa Ramanujan (1887-1920).

Ramanujan was born on 2 December, 1887 in Erode (South India) as the eldest son in a family of six children. In November, 1892 he entered, the Town High School at Kumbakonam as a half-fee scholarship-holder and passed the Matriculation Exam-ination in 1904. In the school, he became a minor celebrity, walking off with merit certificates and prizes for academic brilliance. This school nourished him for six years, bringing him as close as he would ever come to a satisfying academic exper-ience. When he was in the seventh standard, he gave clear evidence of his math-ematical gifts; he could reel off the square root of a natural number to the specified number of places; he could point to the indeterminate nature of zero divided by zero. Ramanujan's mother—the family being close to penury—took

in college students as boarders who noticing Ramanujan's interest in Mathematics, brought him text-books from the college library. Loney's 'Trigonometry' was one such treasure which he mastered.

During 1906-1912, Ramanujan was constantly in search of an employer to earn his livelihood. With his 'Notebooks' as his only recommendation, he sought the patronage of V Ramaswamy Iyer, the founder of Indian Mathematical Society who was at Tirukovillur and asked for a clerical job in his offcie. The former had no mind to smoother Ramanujan's genius and sent him back to Madras with a letter of introduction to PV Seshu Aiyar, then at the Presidency College, Madras. He gave in turn, Ramanujan a letter of recommendation to that true lover of Mathematics, R Rama-chandra Rao, the District Collector, Nellore.

This was the turning point in his life. On the advice of PV Seshu Aiyar, Ramanujan communicated his theorems on divergent series in a historic letter dated January 16, 1913 to GH Hardy, who was ten years senior to Ramanujan. With the personal interest of Gilbert Walker and support given by Indian stalwarts, the University of Madras awarded its first scholarship to Ramanujan to study in Cambridge. Over the next three months, Ramanujan received four long letters form Hardy, who had already sprung into action, advising the India Office, of his wish to bring him to Cambridge.

142. Merit certificates and prizes awarded to Ramanujan at school are a proof of his
(1) commitment
(2) intellectual brilliance
(3) sincerity
(4) dedication

143. Ramanujan's mother took in college , students as boarders because
(1) the family was on the verge of poverty
(2) she wanted to give her son all the comforts of life
(3) she wanted to save money to buy a house
(4) she had to pay up huge debts

144. The turning point in Ramanujan's life came when.
(1) he was given a scholarship
(2) he got a job in Indian Mathematical Society
(3) his name was recommended to the District Collector, Nellore
(4) he was awarded a big cash award

145. The support Ramanujan received from his school suggests that
(1) fortune favours those who dare
(2) a talented person needs nourishment to flourish
(3) luck is more important than patronage
(4) support or no support, men with talent forge ahead

146. Identify the correct statement.
(1) Ramanujan was offered a job at Cambridge
(2) Ramanujan did not get much support from his school
(3) Ramanujan's mother did not want him to go abroad
(4) Seshu Aiyar was Ramanujan's patron

147. The phrasal verb, 'reel off means to
(1) say quickly
(2) fishing
(3) rehearse easily
(4) articulate fast

148. The closest synonym for the word 'smother' is
(1) deaden (2)stifle
(3) discourage (4)ruin

149. The antonym for the word 'recommendation' is
(1) disapproval
(2) condemnation
(3) criticism
(4) revulsion

150. The word that can best replace 'nourished' is
(1) gifted (2) sent
(3) supported (4) served

Short Answer

PART – I : CHILD DEVELOPMENT

1. (2)	2. (2)	3. (1)	4. (2)
5. (2)	6. (4)	7. (3)	8. (1)
9. (4)	10. (2)	11. (4)	12. (4)
13. (1)	14. (3)	15. (3)	16. (2)
17. (1)	18. (1)	19. (1)	20. (1)
21. (1)	22. (3)	23. (1)	24. (3)
25. (1)	26. (2)	27. (2)	28. (2)
29. (4)	30. (1)		

PART – II : MATHEMATICS

31. (2)	32. (2)	33. (2)	34. (3)
35. (4)	36. (1)	37. (1)	38. (2)
39. (2)	40. (2)	41. (4)	42. (3)
43. (1)	44. (2)	45. (4)	46. (2)
47. (4)	48. (3)	49. (3)	50. (3)
51. (2)	52. (1)	53. (1)	54. (4)
55. (2)	56. (1)	57. (1)	58. (4)
59. (1)	60. (3)		

PART – III : ENVIRONMENT STUDIES

61. (3)	62. (4)	63. (3)	64. (4)
65. (2)	66. (4)	67. (3)	68. (3)
69. (2)	70. (2)	71. (3)	72. (2)
73. (3)	74. (2)	75. (2)	76. (3)
77. (4)	78. (3)	79. (2)	80. (3)
81. (3)	82. (3)	83. (1)	84. (4)
85. (2)	86. (1)	87. (*)	88. (3)
89. (3)	90. (2)		

PART – IV : LANGUAGE-I (HINDI)

91. (4)	92. (2)	93. (4)	94. (2)
95. (3)	96. (4)	97. (2)	98. (3)
99. (4)	100. (2)	101. (3)	102. (3)
103. (1)	104. (2)	105. (1)	106. (1)
107. (3)	108. (2)	109. (2)	110. (4)
111. (4)	112. (3)	113. (1)	114. (1)
115. (4)	116. (1)	117. (1)	118. (1)
119. (4)	120. (2)		

PART – V: LANGUAGE-II (ENGLISH)

121. (3)	122. (4)	123. (2)	124. (3)
125. (1)	126. (4)	127. (4)	128. (2)
129. (3)	130. (1)	131. (4)	132. (1)
133. (3)	134. (1)	135. (3)	136. (1)
137. (2)	138. (3)	139. (1)	140. (1)
141. (2)	142. (2)	143. (1)	144. (3)
145. (2)	146. (4)	147. (1)	148. (2)
149. (2)	150. (3)		

অসমীয়া

নিৰ্দেশ : নিম্নোক্ত কবিতাটো ভালদৰে পঢ়া। কবিতাটোৰ তলত ছয়টা প্ৰশ্ন (প্ৰশ্ন নং **91**-ৰ পৰা **96** লৈ) আৰু প্ৰতিটো প্ৰশ্নৰ তলত চাৰিটাকৈ বিকল্প উত্তৰ দিয়া আছে। তাৰ পৰা আটাইতকৈ উপযুক্ত উত্তৰটো চিহ্নিত কৰি প্ৰতিটো প্ৰশ্নৰ উত্তৰ দিয়া :

জনমভূমি

মেলিলোঁ প্ৰথম চকু
তোমাৰ কোলাতে আই
জনমৰ আদিম পুৱাত;
মুদিম আকৌ চকু
তোমাৰ কোলাতে শুই
জীৱনৰ শেষ সন্ধিয়াত।

মৰাৰ পিছতে যেন
পাওঁহি আকৌ ঠাই
চেনেহৰ শীতলী কোলাত;
ভাগকৰা আতমাই
শেষৰ জিৰণি লৈ
জিৰাবহি তোমাৰ ছাঁয়াত।

পখী হৈ আকাশৰ
বুকুত ফুৰিম উৰি
বাঁহ লম ওৰ বিৰিখত;
পুৱতিৰ লগে লগে
জগাম তোমাক নিতে
বনবীয়া সুৰদী গীতত।

আকাশৰ তৰা হৈ
ৰ লাগি চাম ৰৈ
সেউজীয়া শুৱনি জেউতি;
জোনাকত মিল হৈ,
বিমান পথত ৰৈ,
ওৰে ৰাতি কৰিম আৰতি।

হিমালয় পৰ্বতৰ
শুকুলা টিঙত গৈ
ফুলি ৰম মানসী বিলত;
মলয়ৰ চোঁৱৰত
পাৰিজাত-ৰেণু সানি
ঢুলাম তোমাৰ চৰণত।

নদী হৈ পখালিম
দুখনি চৰণ নিতে
মাটি হৈ মিলিম বুকুত

সোণোৱালী মেঘ হৈ
ৰঙা হাঁহি বিৰিঙাম
শেতা পৰা দুখনি ওঁঠত।

তোমাৰ ই ধূলি-বালি
তোমাৰ আকাশ-বায়ু,
আই মোৰ সৰগৰ বাস,

তুমি মোৰ মৰতৰ
পুণ্য মুকুতিৰ ভূমি,
তুমি মোৰ তীৰ্থৰ প্ৰভাস।

অ' মোৰ চেনেহী দেশ,
তোমাৰ দুখীয়া পঁজা,
বচা তাত শান্তিৰ স্বৰগ;
ক'ত পাম এনে প্ৰীতি,
সৰল প্ৰাণৰ ভাষা
সেৱাৰ মহিমাময় ত্যাগ?

দুখীয়াৰ ভগা পঁজা,
একোখন তীৰ্থ তাত,
একোখনি পুণ্যৰ আশ্ৰম;
মৰিলে পুনৰ আহি
দুখীয়া দেশত মোৰ
লওঁ যেন পুনৰ জনম।

91. কবিতাটোত কবিয়ে 'আই' বুলি কাক সম্বোধন কৰিছে?

(1) নিজৰ জন্মভূমিক

(2) নদী আৰু আকাশক

(3) নিজৰ জন্মদাত্ৰী মাতৃক

(4) প্ৰকৃতিক

92. কবিয়ে ক'ত পাৰিজাত-ৰেণু সানিবলৈ ইচ্ছা কৰিছে?

(1) তোমোৰাৰ পাখিত

(2) মলয়ৰ চোঁৱৰত

(3) ফুলৰ পাহিত

(4) মাতৃৰ চৰণত

93. মাতৃভূমিৰ 'সেউজীয়া শুৱনি জেউতি' কবিয়ে ——ৰ লাগি চাব বিচাৰে।

(1) আকাশৰ তৰা হৈ

(2) আকাশৰ বুকুত উৰি ফুৰা পখী হৈ

(3) মৃত্যুৰ পাছতো

(4) দূৰৰ পৰাই

94. হিমালয়ৰ শুকুলা টিঙত কি আছে?

(1) মৃত্যুৰ শীতলী কোলা

(2) মলয়ৰ চোঁৱৰ

(3) মানসী বিল

(4) বিমান পথ

95. মৃত্যুৰ পাছত কবিয়ে কি কৰিব বিচাৰে?

(1) শেষৰ জিৰণি ল'ব বিচাৰে

(2) নদী হৈ বৈ যাব বিচাৰে

(3) নিজৰ জন্মভূমিখনতে পুনৰ জন্ম ল'ব বিচাৰে

(4) পখী হৈ জন্ম ল'ব বিচাৰে

96. কবিয়ে পখী হৈ ক'ত বাঁহ সজাৰ কল্পনা কৰিছে?

(1) ওৰ বিৰিখত

(2) আকাশৰ বুকুত

(3) ঘৰৰ মূৰচত

(4) সেউজীয়াৰ মাজত

নিৰ্দেশ : প্ৰতিটো প্ৰশ্নৰ তলত দিয়া বিকল্প উত্তৰবোৰৰ মাজৰ পৰা আটাইতকৈ উপযুক্ত উত্তৰটো নিৰ্বাচন কৰি তলত দিয়া প্ৰশ্নসমূহৰ (প্ৰশ্ন নং **97**-ৰ পৰা **111** লৈ) উত্তৰ কৰা :

97. এটা অনুশীলনত ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক এটা ৰচনা-খণ্ড দিয়া হৈছে য'ত মাজে মাজে শব্দবোৰ খালী ঠাই ৰূপে এৰি যোৱা হৈছে। ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে ৰচনা-খণ্ডটো পঢ়ি খালী ঠাইবোৰ পূৰ কৰিব লাগে। এই অনুশীলনটোত ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ কি দক্ষতা প্ৰকাশিত হ'ব?

(1) নতুন শব্দৰ ব্যৱহাৰ

(2) সাৰাংশ

(3) বানান

(4) বোধশক্তি

98. তলৰ কোনটো কম্‌প্ৰিহেনশন পঠনৰ প্ৰশ্ন হ'ব?

(1) জ্ঞানপীঠ বঁটা পোৱা অসমীয়া লেখিকাগৰাকী কোন?

(2) তুমি মামণি বৰচম গোস্বামীৰ উপন্যাস পঢ়িছানে?

(3) 'অহা-যোৱা' শব্দটো ব্যৱহাৰ কৰি এটা বাক্য গঠন কৰা

(4) 'উৎসৱ' শব্দটোৰ উচ্চাৰণ নিৰ্ণয় কৰা

99. শিশু এটাই অৰ্থপূৰ্ণভাৱে লিখিব পাৰিবৰ বাবে প্ৰথমতে শিশুটোক ক্ৰেয়ন পেন্সিলেৰে আঁক-বাঁক কৰা, বৃত্ত আদি প্ৰাথমিক আকাৰবোৰ আঁকিবলৈ দিয়া আদি কাৰ্য কৰিবলৈ দিব লাগে, যাতে শিশুটোৱে লিখিবৰ বাবে অনিবাৰ্যভাৱে প্ৰয়োজনীয় ——ৰ দক্ষতা গঢ়ি তুলিব পাৰে।

(1) আবেগিক

(2) বাচি থকা

(3) বোধশক্তি

(4) চালিকা শক্তি

100. বন্ধুত্বপূৰ্ণ চিঠি এখন লিখিবলৈ শিকোঁতে শিকাৰে এই দিশবোৰত গুৰুত্ব দিব লাগে :

(1) আনৰ বাবেও স্পষ্ট হ'ব লাগে, Abbreviations-ৰ ব্যৱহাৰ, স্পষ্ট ঠাঁচ বা আকাৰ

(2) ব্যক্তিগত, কোনো ধৰণৰ ঠাঁচ বা আকাৰ নাই

(3) একধৰণৰ ঠাঁচ বা আকাৰ (format), ব্যক্তিগত স্পৰ্শ, চমুকৈ লিখাৰ ধৰণ তথা Abbreviations-ৰ ব্যৱহাৰ

(4) ব্যক্তিগত হ'ব নালাগে, শুদ্ধ ঠাঁচ বা আকাৰৰ অনুসৰণ

101. শিকাৰে ভাষা এটা শিকোঁতে ভাষাটোৰ সুকীয়া উচ্চাৰণৰ ধৰণবোৰৰ বাবে ক'বলৈ আত্মবিশ্বাসৰ অভাৱ অনুভৱ কৰে। এই সমস্যাটোৰ সমাধান হ'ল

(1) শ্ৰেণীকোঠাত মৌখিক যোগাযোগ হোৱাকৈ বা কথাবাৰ্তাৰ পৰিবেশ সৃষ্টি হোৱাকৈ খেল-ধেমালিৰ জৰিয়তে শিকোৱা

(2) বিশেষজ্ঞৰ ওচৰত বাক্-চিকিৎসাৰ ব্যৱস্থা কৰোৱা

(3) ভুল হোৱাৰ লগে লগেই শুধৰোৱা

(4) শ্ৰেণীকোঠাত্ ডাঙৰ ডাঙৰকৈ পঢ়িবলৈ দিয়া

102. শিক্ষকে শ্ৰেণীকোঠাত এটা গীতৰ উদাহৰণ ব্যৱহাৰ কৰিছে। শিকাৰে গীতটোৰ কথা (lyrics) পঢ়ি কোনবোৰ শব্দই খালীকৈ থকা ঠাইবোৰ পূৰ কৰিব পাৰে, অনুমান কৰিব লাগে। তাৰ পাছত তেওঁলোকৰ অনুমান শুদ্ধ আছিলনে, জানিবলৈ গীতটো শুনিব। এই কাৰ্যটো হৈছে

(1) ইনফ'মেশ্বন কাৰেক্শ্বন

(2) ইনফ'মেশ্বন গেপ

(3) ইনফ'মেশ্বন ট্ৰেন্সফাৰ

(4) ইনফ'মেশ্বন এক্সচেঞ্জ

103. সাধাৰণতে শিশু এটা ভাষা আয়ত্ত কৰিবলৈ বেছি সক্ষম হোৱা সময়চোৱা হ'ল

(1) আঠ বছৰ বয়স হোৱাৰ আগতে

(2) আঠ বছৰ বয়স হোৱাৰ পাছত

(3) দহ বছৰ বয়স হোৱাৰ আগতে

(4) তেৰ বছৰ বয়স হোৱাৰ পাছত

104. মাধ্যমটো চিহ্নিত কৰা : ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ বাবে খবছ বুদ্ধি নোহোৱাকৈয়ে অধিক বিষয়বস্তুৰ অধিক বিস্তৰ আৰু গভীৰ তথ্যৰ যোগান ধৰে

(1) ইলেক্ট্ৰনিক মাধ্যম

(2) পোনপটীয়াকৈ উদাহৰণসহ প্ৰদৰ্শন কৰি দেখুওৱা

(3) অ'ডাৰহেড প্ৰ'জেক্টৰ প্লাইড্‌ছ

(4) কাগজ

105. বহুভাষিক শ্ৰেণীকোঠা এটাত শিক্ষাৰ্থীয়ে

(1) বেছি ভাল ফলাফল পাব পাৰে, যদিহে একে ভাষা কোৱা শিক্ষাৰ্থীবোৰ একেটা গোটত থাকে

(2) লক্ষ্য-ভাষাটোৰ ব্যৱহাৰৰ পৃষ্ঠপোষকতা কৰা বাবে অন্য কোনো ভাষা ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ অনুৎসাহিত অনুভৱ কৰে

(3) কথা-বাৰ্তা তথা যোগাযোগৰ অভাৱৰ বাবে শ্ৰেণীটো আকৰ্ষণীয় অনুভৱ নকৰে

(4) উচ্চাৰণৰ ভিন্নতা, ব্যাকৰণৰ গঠন আদিৰ বিষয়ে জনাৰ অধিক সুযোগ পায়, যাৰ বাবে লক্ষ্য-ভাষা শিকি বুজি ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ সুচল হয়

106. দ্বিতীয় ভাষা এটা বা বিদেশী ভাষা এটাত দখল আয়ত্ত কৰা ভাষা-শিক্ষাৰ্থীক ভাষা বিনিময়ে (language transfer) প্ৰভাৱ পেলায়। এই পৰিস্থিতিটো দূৰ কৰিবলৈ শিক্ষকে কি কৰিব পাৰে?

(1) আত্মবিশ্বাস গঢ়ি তুলিবৰ বাবে আৰু ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ মাজত আলোচনা আদি হ'বৰ বাবে সমূহীয়া কৰ্ম দিব পাৰে

(2) সময়ে সময়ে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে অন্য এটা ভাষা শিকিবলৈ অসুবিধা পাইছে নেকি জানিব পৰা পৰীক্ষা ল'ব পাৰে

(3) ক্ৰমবৰ্ধমান জটিল পাঠ দিব পাৰে

(4) L-2 শিকিবৰ বাবে দৃঢ় বোধশক্তিৰ ভেটি এটা গঢ়িবলৈ প্ৰয়োজন। সেয়েহে তাৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় L-1-ৰ সাধাৰণ ভাষা দক্ষতা শক্তিশালী কৰি তুলিবলৈ শিকন কৰ্ম দিব পাৰে

107. এটা শ্ৰেণীকোঠাত বিভিন্ন মিশ্ৰিত পাৰদৰ্শিতাৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰী আছে। এনে শ্ৰেণীকোঠা এটাত শিক্ষকে

(1) ঘৰত কৰিবলৈ দিয়া কাম সম্পূৰ্ণ কৰিবলৈ সহায় হ'বৰ বাবে আন শিক্ষক আৰু পিতৃ-মাতৃক লগ ধৰিব লাগে

(2) কিছুমান সৰু সৰু প্ৰ'জেক্ট কৰিব লাগে য'ত সকলো ছাত্ৰ-ছাত্ৰী একেলগ হৈ সামাজিক দক্ষতা বৃদ্ধি কৰিব পাৰে, আলোচনা কৰিব পাৰে আৰু সমূহীয়া গোটত কাম কৰি পাৰদৰ্শিতা বৃদ্ধি কৰিব পাৰে

(3) বিদ্যালয়ৰ ছুটিৰ পাছত কম পাৰদৰ্শী ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ বাবে বিশেষ শ্ৰেণীৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে, যাতে সিহঁতে অধিক নম্বৰ পাবলৈ সক্ষম হ'ব আৰু আন ছাত্ৰ-ছাত্ৰীবোৰৰ সমান হ'ব

(4) কম দক্ষ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ সমস্যা বুজি পাবলৈ সময়ে সময়ে মনোযোগ বিশেষজ্ঞ আৰু শ্ৰেণী শিক্ষকৰ সৈতে সভা পাতিব লাগে

108. পাঠ্যপুথিৰ প্ৰশ্নবোৰ কেতিয়াবা বাস্তৱভিত্তিক কম মানদণ্ডৰ হ'ব পাৰে। এনে ক্ষেত্ৰত শিক্ষকে

(1) পাঠ্যপুথি কমকৈ ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰে

(2) অধিক সাহিত্য পাঠ দিব পাৰে

(3) মৌলিক চিন্তা কৰি সমস্যা সমাধান কৰা কৰ্ম কৰিবলৈ দিব পাৰে

(4) পাঠটো তৈয়াৰ কৰিব পাৰে বা Design কৰিব পাৰে

109. বিদেশী ভাষা এটাৰ শিক্ষাৰ্থীয়ে লিখিত পাঠ এটাৰ বানানৰ কাৰণে মৌখিকভাৱে অৰ্থোদ্ধাৰ কৰিবলৈ অসুবিধা পায়। সমস্যাটো শিক্ষাৰ্থীয়ে সমাধান কৰিব পাৰে

(1) বানান অনুসৰি উচ্চাৰণৰে সৈতে শব্দবোৰ ডাঙৰকৈ পঢ়ি

(2) শুদ্ধ উচ্চাৰণটো মনোযোগেৰে শুনি আৰু ডাঙৰকৈ পঢ়ি অনুশীলন কৰি

(3) শিক্ষকগৰাকীৰ উচ্চাৰণ অনুকৰণ কৰি

(4) অসুবিধা পোৱা শব্দবোৰ নিজৰ মতে পঢ়ি

110. ভাষাৰ শ্ৰেণী এটাত 'অন্য ধৰণে বা বিশেষ ধৰণে সক্ষম' (specially abled) শিক্ষাৰ্থীৰ একাত্মবোধ, সফলতা আৰু আত্মবিশ্বাস বঢ়াই তোলাৰ উপায় হ'ল

(1) তেনে শিক্ষাৰ্থীৰ প্ৰয়োজন চন্তালিব পৰাকৈ কেৱল যোগ্য কৰ্মীক নিযুক্তি দিয়া

(2) তেনে শিক্ষাৰ্থীবোৰে বিদ্যালয়ৰ বা শ্ৰেণীটোৰ অন্য শিক্ষাৰ্থীৰ সৈতে মিলা-মিচা কৰিব নোৱাৰাকৈ বেলেগ গোটত ৰখা

(3) সুকীয়া ধৰণৰ পাঠ্যপুথিৰ যোগান ধৰা

(4) সমিল-মিল কাৰ্য, সহযোগিতা আৰু আলোচনাৰ সুযোগ দি

111. ভাষাৰ পৰম্পৰাগত শ্ৰেণী এটা শিক্ষককেন্দ্ৰিক হয় আৰু ভাষাৰ আধুনিক শ্ৰেণী এটা ছাত্ৰ-ছাত্ৰীকেন্দ্ৰিক হয়। প্ৰথমবিধৰ এটা বৈশিষ্ট্য হ'ল

(1) শিক্ষকে পাঠ সহজসাধ্য কৰে আৰু প্ৰশিক্ষণ নিয়ন্ত্ৰণ কৰে আৰু ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে শিক্ষা কাৰ্যত অংশগ্ৰহণ কৰে

(2) শিক্ষকে কথিত আৰু লিখিত ভাষাৰ আৰ্হি দেখুৱায় আৰু ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে অনুসৰণ কৰে

(3) শিক্ষকগৰাকী শিকোৱাৰ তত্ত্বাৱধায়ক হয় আৰু ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে তেওঁলোকৰ প্ৰদৰ্শন সম্পৰ্কে নিয়মীয়া ফীডবেক পোৱাৰ ব্যৱস্থা কৰে

(4) শ্ৰেণীৰ বাহিৰতো ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে শিকিব পাৰে আৰু সময়ে সময়ে লিখিত পৰীক্ষা দিব লাগে

Gazibur Rahman 916001708853
Assamese Strategies, methods, approaches
Assamese Writing phenomena in language teaching
Concept of development and its relationship with learning
Language educational terms
Assamese Assessment and eva
bloom

নিৰ্দেশ : তলত দিয়া পৰিচ্ছেদটো ভালদৰে পঢ়া। পৰিচ্ছেদটোৰ শেষত নটা প্ৰশ্ন (প্ৰশ্ন নং **112**-ৰ পৰা **120** লৈ) আৰু প্ৰতিটো প্ৰশ্নৰে চাৰিটাকৈ বিকল্প উত্তৰ দিয়া আছে। তাৰ পৰা আটাইতকৈ উপযুক্ত উত্তৰটো বাছি লৈ প্ৰশ্নকেইটাৰ উত্তৰ কৰা :

'ওজাপালি' শব্দটোতে ইয়াৰ অৰ্থ আৰু তাৎপৰ্য নিহিত হৈ আছে। এই শব্দটো 'ওজা' আৰু 'পালি' এই শব্দ দুটা লগ লাগি গঠিত হৈছে। ওজাপালিৰ দল এটাত সাধাৰণতে এজন 'ওজা', এজন 'দাইনাপালি' আৰু তিনিজন বা পাঁচজন 'সহায়ক পালি' থাকে। মুঠতে ওজাপালি দলটোত পাঁচজন বা সাতজন গায়ক থাকে। এই গায়কৰ দলটোত ওজাই দলপতি। দলপতিয়ে অংগীভংগী কৰি গীত-কথাখিনি সুৰ ধৰি গাই যায়, দাইনাপালিয়ে মাজে মাজে প্ৰশ্নৰ অৱতাৰণা কৰি জটিল কথাবোৰ ওজাক বহলাই ক'বলৈ বাধ্য কৰে, আন পালিসকলে গীতৰ ধুৱাটো বাদ্য বজাই তাল ধৰি নাচি নাচি বাৰে বাৰে দোহাৰে।

ওজাপালি অনুষ্ঠানটো অসমৰ প্ৰাচীন দৃশ্য-শ্ৰব্য কলাশৈলী। ওজাপালি অনুষ্ঠানত গীত, নৃত্য আৰু অভিনয় এই তিনিওটা বস্তুৰ একত্ৰ সমাবেশ পৰিলক্ষিত হয়। ওজাপালিৰ বিষয়ে অধ্যয়ন কৰিবলৈ গ'লে ভাৰতৰ বিখ্যাত 'কথকতা পৰম্পৰা'ৰ কথাই প্ৰথমতে মনলৈ আহে, কিয়নো সৰ্বভাৰতীয় কথকতাৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি ইয়াৰ বিকাশ ঘটিছে। দ্বিতীয়তে ভাৰতীয় দৃশ্য-শ্ৰব্য কলাশৈলীৰ ওপৰতো ই প্ৰতিষ্ঠিত।

ওজাপালিয়ে বিশেষকৈ ৰামায়ণ, মহাভাৰত আৰু পুৰাণৰ বিষয়বস্তুৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰিলেও এই কলাশৈলীটো মৌখিক পৰম্পৰা হিচাপে প্ৰৱাহিত হৈ আহিছে। সেই বাবে স্পষ্টকৈ ক'ব পাৰি যে ই লোকপৰম্পৰাৰ ভিতৰৰ বস্তু। গ্ৰাম্য জীৱনৰ ধৰ্মীয় আৰু সামাজিক প্ৰয়োজন এই অনুষ্ঠানে বহুলাংশে পূৰণ কৰে। ওজাপালিয়ে মহাকাব্য আৰু পুৰাণৰ পৰা যি গীত পৰিবেশন কৰে, সি শ্ৰোতাসকলক জ্ঞান দিয়ে। বাসুদেৱ পূজা, মনসা পূজা বা দুৰ্গাপূজাৰ সময়ত গোৱা ওজাপালিৰ গীতে আমাৰ সামাজিক প্ৰয়োজন সাধন কৰে। সেই বাবে অসমৰ সমাজ-সাংস্কৃতিক জীৱনত (socio-cultural life) ওজাপালিৰ এক বিশেষ স্থান আছে।

ভাৰতীয় পৰম্পৰাগত সংগীতৰ ধাৰা অসমৰ ওজাপালিয়ে বহন কৰি আনিছে। ওজাপালিয়ে স্বকীয় অনুষ্ঠান বুলি দাবি কৰিব নোৱাৰাৰ প্ৰধান কাৰণ হ'ল ই নাট্যশাস্ত্ৰ আৰু অভিনয় দৰ্পণৰ ওপৰতো নিৰ্ভৰশীল। সেয়ে ওজাপালিক ভাৰতীয় সংগীতৰ এটা ধাৰা বুলি ক'লে বেছি যুক্তিসংগত হ'ব।

112. ওজাপালি অনুষ্ঠানটোত তিনিটা বস্তুৰ একত্ৰ সমাবেশ হোৱা দেখা যায়। সেইকেইটা হ'ল

(1) গীত, চিত্ৰকলা আৰু অভিনয়

(2) গীত, নৃত্য আৰু চিত্ৰকলা

(3) গীত, নৃত্য আৰু অভিনয়

(4) অভিনয়, আবৃত্তি আৰু নৃত্য

113. ওজাপালি দল এটাত থাকে

(1) তিনিজন ওজা, তিনিজন পালি আৰু এজন সহায়ক

(2) এজন ওজা, এজন পালি আৰু তিনিজন বা পাঁচজন সহায়ক

(3) দুজন ওজা, দুজন পালি আৰু তিনিজন বা পাঁচজন সহায়ক

(4) এজন ওজা, এজন পালি আৰু এজন সহায়ক

114. ওজাপালি শব্দটো এইদৰে গঠিত হৈছে, যেনে

(1) ওজা + পালি

(2) ও + জা + পালি

(3) ওজাপাল + ই

(4) ওজা + পাল + ই

Assam Science Society Integration
Gazibur Rahman 9160017088853

115. ওজাক জটিল কথাবোৰ বহলাই ক'বলৈ কোনে প্ৰশ্নৰ দ্বাৰা বাধ্য কৰে?

(1) সহায়ক এজনে

(2) দাইনাপালিয়ে

(3) আন পালিসকলে

(4) দৰ্শকে

Gazibur Rahman 9160017088853

116. কোনটো উৎসৱ বা অনুষ্ঠানৰ লগত ওজাপালিৰ সম্পৰ্ক নাই?

(1) মনসা পূজা

(2) দুৰ্গাপূজা

(3) বাসুদেৱ পূজা

(4) বৰদিন

117. ওজাপালি অনুষ্ঠানটো অসমৰ প্ৰাচীন —— কলাশৈলী।

(1) সাংগীতিক

(2) দৃশ্য-শ্ৰব্য

(3) দৃশ্য

(4) শ্ৰব্য

118. গ্ৰাম্য জীৱনৰ কেনেধৰণৰ প্ৰয়োজন ওজাপালি অনুষ্ঠানে বহুলাংশে পূৰণ কৰে?

(1) সামাজিক আৰু ৰাজনৈতিক

(2) সামাজিক আৰু সাংস্কৃতিক

(3) ধৰ্মীয় আৰু সামাজিক

(4) ধৰ্মীয় আৰু ৰাজনৈতিক

119. তলৰ কোনটোৰ বিষয়বস্তুৰ ওপৰত ওজাপালিয়ে নিৰ্ভৰ নকৰে?

(1) পুৰাণ

(2) ডাকৰ বচন

(3) মহাভাৰত

(4) ৰামায়ণ

120. ওজাপালিয়ে স্বকীয় অনুষ্ঠান বুলি দাবী কৰিব নোৱাৰাৰ প্ৰধান কাৰণ হ'ল

(1) ই দৰ্শকৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল

(2) ই মহাকাব্যৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল

(3) ই পৰনিৰ্ভৰশীল

(4) ই নাট্যশাস্ত্ৰ আৰু অভিনয় দৰ্পণৰ ওপৰতো নিৰ্ভৰশীল

Gazibur Rahman 9160017088853

খণ্ড—V : ভাষা—II

অসমীয়া

নিৰ্দেশ : তলৰ পৰিচ্ছেদটো ভালদৰে পঢ়া। পৰিচ্ছেদটোৰ শেষত ছটা প্ৰশ্ন (প্ৰশ্ন নং **121**-ৰ পৰা **126** লৈ) আৰু প্ৰতিটো প্ৰশ্নৰে তলত চাৰিটাকৈ বিকল্প উত্তৰ দিয়া আছে। তাৰ পৰা আটাইতকৈ উপযুক্ত উত্তৰটো নিৰ্বাচন কৰি প্ৰশ্নকেইটাৰ উত্তৰ কৰা :

তাহানিখনতে মই প্ৰথম দেখা কলিকতাখনৰ উত্তৰাঞ্চলত (North Calcutta) আছিল অতীতৰ ধনী, সম্ভ্ৰান্ত, প্ৰতাপী জমিদাৰ আৰু ব্যৱসায়ীৰ 'দালান-বাড়ী'। বেছি ভাগ ৰঙা ইটাৰে সজা প্ৰকাণ্ড বাকচৰ দৰে। স্থাপত্যৰ পিনৰ পৰা বিশেষত্বহীন, কিন্তু গে'টৰ ভিতৰত আগচোতালৰ পৰা আৰম্ভ কৰি বহুত ইউৰোপীয় আৰ্হিৰ মাৰ্বলৰ পৰী, দেৱশিশু আদিৰ মূৰ্তি। এইবোৰত সুকচিতকৈ ঐশ্বৰ্য প্ৰকাশৰ আগ্ৰহ বেছি প্ৰকট। ৰামমোহন, বিদ্যাসাগৰো এনেবোৰ পাড়াতে আছিল। অৱশ্যে জোড়াসাঁকোৰ ঠাকুৰবাড়ীত সৌন্দৰ্যবোধ আৰু সুকচিৰ সাঁচ স্পষ্ট। তাত এক বিশাল বাৰাণ্ডা আছে, তাৰ এপিনে অলপ উচ্চতৰ সমতলত স্তম্ভৰ লানি। বাৰাণ্ডাৰ একোণত বহি ঘৰুৱা আড্ডাও দিব পাৰি বা ওখ অংশৰ স্তম্ভত আঁৰকাপোৰ তৰি মুহূৰ্ততে বাৰাণ্ডাখনক এক প্ৰশস্ত প্ৰেক্ষাগৃহত পৰিণত কৰিব পাৰি। ৰবীন্দ্ৰনাথৰ কিছুমান নাটক তাতে মঞ্চস্থ হৈছিল। চৌৰংগীৰ (বৰ্তমান জৱাহৰলাল নেহৰু ৰোড) দক্ষিণ দিশে, দক্ষিণ কলিকতা, বালিগঞ্জ, লেইক্ গাৰ্ডেন আদিত পছিমীয়া আৰ্হিৰ বাসস্থান। আৰু উত্তৰ আৰু মধ্য কলিকতাৰ সৰ্পিল গ'লিবোৰত অগণন মধ্যবিত্ত, নিম্ন-মধ্যবিত্তৰ 'ভাড়াবাড়ী'। প্ৰাচীন ৰাজবাড়ীবোৰ এতিয়া জৰাজীৰ্ণ অসংখ্য ভাড়াটিয়াৰ আশ্ৰয়। মোৰ বাইদেউগৰাকীৰ পতিগৃহ আছিল তেনে এটি গ'লিত। নাম হুজুৰিমল লেন। তাৰ বেছি ভাগ ঘৰতে কলিকতাৰ পৌৰ প্ৰশাসনে যোগান ধৰা কলৰ পানীৰ উপৰি প্ৰাচীন, শেলুৱে ধৰা পকী ভেটিৰে সৈতে টিউবৱেল।

কেতিয়াবা জনাকীৰ্ণ বাট-ঘাট অসহনীয় হ'লে কোনো কোনো বৃহৎ পাৰ্কৰ জনবিৰল ছায়াঘেৰা কোণত চুপচাপ্ বেঞ্চত বহি থাকিব পাৰি। শীতল বতাহে জিৰজিৰকৈ গা জুৰায়, তাহি আহে নজনা কিবা ফুলৰ ক্ষীণ সুগন্ধ, সন্ধিয়াই অজ্ঞাতে আৰু ডাঠকৈ গাত মেৰিয়ায় এন্ধাৰৰ শাড়ী। দেশপ্ৰিয় পাৰ্ক অথবা ময়দান বা হয়তো ডায়ামণ্ড হাৰ্বাৰৰ গংগাৰ পাৰ। পাৰ্কবিলাকত বাদামৱালা, বিড়িৱালা আদিৰ উৎপাত নাছিল। বহু বয়স্ক মানুহে তাত থকা লোহাৰ বেঞ্চত নীৰৱে বহি ভাবত বিভোৰ হৈ থকা দেখিছিলোঁ। কাচিৎ চঞ্চল শিশুৰ কিৰিলি কাণত পৰিছিল। এতিয়া ময়দানত আগৰ অপৰিকল্পিত প্ৰাকৃতিক পৰিৱেশৰ ঠাইত কেউপিনে পৰিকল্পিত সাজ-সজ্জা, কৃত্ৰিম পোহনত উদ্ভাসিত চৌদিশ, আইচক্ৰীমৰ গাড়ী আৰু অসংখ্য আনন্দমুখৰ প্ৰমোদপিয়াসী মানুহ। ইয়াত অন্ততঃ নিৰলে বহি বয়স্ক লোকে নিবিড় নিৰ্জনতা উপভোগ কৰিব নোৱাৰে।

এনে আৰাম, অৱসৰ, প্ৰশান্তিৰ বিপৰীতে বঙালী ৰংগমঞ্চ আছিল সমূহীয়া আনন্দৰ থলী। মিনাৰ্ভা, ষ্টাৰ ইত্যাদি পেছাদাৰী ৰংগমঞ্চত প্ৰতি সন্ধিয়া দৰ্শকৰ ভিৰ হৈছিল, সাধাৰণ মধ্যবিত্ত দৰ্শকৰ, যি আলোকোজ্জ্বল মঞ্চৰ সমুখত এন্ধাৰত বহি প্ৰাত্যহিক জীৱনৰ শিকলিৰ পৰা দুই-তিনি ঘণ্টাৰ বাবে মন মুকলি কৰিবলৈ আহিছিল। উনবিংশ শতাব্দীত গিৰিশ ঘোষৰ দিনৰে পৰা কলিকতাত ৰংগমঞ্চ, অভিনয়, সাধাৰণ দৰ্শকৰ মঞ্চপ্ৰীতিৰ ঐতিহ্য চলি আছিল। পাহাড়ী সান্যাল, জহৰ গাংগুলী, তুলসী চক্ৰৱৰ্তী প্ৰভৃতি কৃতী অভিনেতাৰ অভিনয় দেখা পাইছিলোঁ মঞ্চত। এবাৰ শৰৎচন্দ্ৰৰ 'শ্ৰীকান্ত'ৰ নাট্যৰূপ দেখা পাইছিলোঁ। বোধহয় শেষ খণ্ড—য'ত বৈষ্ণৱী কমললতাৰ ৰহস্যময় ইন্দ্ৰিয়াতীত প্ৰেমত যুক্তিবাদী শৰৎচন্দ্ৰৰ নায়কো আকণ্ঠ মজি গৈছিল। কমললতাৰ অভিনয় কৰা অভিনেত্ৰীগৰাকীৰ চেহেৰা যেনে সুঠাম, অভিনয় তেনে জড়তাহীন আছিল। স্বনামধন্য শিশিৰ ভাদুড়িৰ অভিনয় দেখাৰ সৌভাগ্য নহ'ল। সেই সময়ত শম্ভু মিত্ৰৰ 'বহুৰূপী' আৰু উৎপল দত্তৰ 'লিট্‌ল থিয়েটাৰ' দলে বোধহয় এমেছাৰ গ্ৰুপ হিচাপে নাটক কৰি আছিল আৰু দুয়োজন আছিল শিল্প আৰু ৰাজনীতিত Radical, যাৰ দুৰ্বল অসমীয়া অনুবাদ হৈছে 'বামপন্থী'। কিন্তু মোৰ সেই

সময়ত নাটকৰ নিচাও নাছিল, ৰাজনীতিৰ নিচাও নাছিল। সেইবোৰ চাবলৈ উখাতুখাই ঘূৰা নাছিলোঁ। সকতে থিয়েটাৰৰ বায়ুৱে মোক পোৱা নাছিল বাবে সেই বিষয়ে জানো আছিল নগণ্য। সেয়ে অজ্ঞতাৰ বৰ্ম পিন্ধি অনায়াসে তাৰ আকৰ্ষণৰ বাণ প্ৰতিহত কৰিব পাৰিছিলোঁ। অলপ নতুন আংগিকৰ নাটক এখন চাইছিলোঁ, তৰুণ ৰায় নামৰ এজন পৰিচালক তথা নাট্যশিল্পীৰ দলে মঞ্চস্থ কৰা। তাতে পোহৰৰ পৰিমাণ আৰু ঘনত্বৰ মাত্ৰা বঢ়াই-কমাই নাটক তথা অভিনয়ৰ বিভিন্ন দিশত দৰ্শকৰ মনোযোগ কেন্দ্ৰীভূত কৰাৰ প্ৰয়াস দেখিছিলোঁ। সামাজিক ব্যংগও আছিল শ্লাঘিত। কিন্তু শেষ পৰ্যন্ত সাধুতা-অসাধুতাৰ সৰল দ্বন্দ্বৰ পৰা নাটক আঁতৰি নগ'ল। ফলত মন যেন আকৃষ্ট হ'লেও তৃপ্ত নহ'ল।

121. পুৰণি কলিকতাৰ ধনী, সম্ভ্ৰান্ত, প্ৰতাপী জমিদাৰ আৰু ব্যৱসায়ীৰ 'দালান-বাড়ী' লেখকে দেখা পাইছিল

(1) কলিকতাৰ উত্তৰাঞ্চলত

(2) কলিকতাৰ দক্ষিণ অঞ্চলত

(3) চৌৰংগীৰ দক্ষিণ দিশত

(4) জোড়াসাঁকোৰ ঠাকুৰবাড়ীত

122. লেখকৰ বায়েকক কলিকতাৰ কোন ঠাইলৈ বিয়া দিয়া হৈছিল ?

(1) বালিগঞ্জ

(2) জোড়াসাঁকো

(3) জৱাহৰলাল নেহৰু ৰোড

(4) হুজুৰিমল লেন

123. 'দালান-বাড়ী' আৰু 'ঠাকুৰবাড়ী'ৰ ভিতৰত কোনটোত সুকচিতকৈ ঐশ্বৰ্য প্ৰকাশৰ আগ্ৰহ বেছি দেখা যায় ?

(1) দালান-বাড়ীত

(2) ঠাকুৰবাড়ীত

(3) উভয়তে দেখা যায়

(4) এটাতো দেখা নাযায়

124. কলিকতাৰ পেছাদাৰী ৰংগমঞ্চ হৈছে

(1) গিৰিশ ঘোষৰ ৰংগমঞ্চ

(2) ঠাকুৰবাড়ীৰ বাৰাণ্ডাৰ প্ৰশস্ত প্ৰেক্ষাগৃহৰূপ

(3) সাধাৰণ মধ্যবিত্ত দৰ্শকৰ ৰংগমঞ্চ

(4) মিনাৰ্ভা, ষ্টাৰ ইত্যাদি

125. কলিকতাৰ মঞ্চত কোনজন অভিনেতাৰ অভিনয় লেখকে দেখা নাছিল ?

(1) জহৰ গাংগুলী

(2) তুলসী চক্ৰৱৰ্তী

(3) শিশিৰ ভাদুড়ি

(4) পাহাড়ী সান্যাল

126. শৰৎচন্দ্ৰৰ কোন সাহিত্যকৰ্মৰ নাট্যৰূপ দেখা পোৱাৰ কথা লেখকে উল্লেখ কৰিছে ?

(1) শ্ৰীকান্ত

(2) চৰিত্ৰহীন

(3) দেৱদাস

(4) গৃহদাহ

নিৰ্দেশ : প্ৰতিটো প্ৰশ্নৰে তলত দিয়া বিকল্প উত্তৰবোৰৰ মাজৰ পৰা আটাইতকৈ উপযুক্ত বিকল্পটো বাছি তলত দিয়া প্ৰশ্নবোৰৰ (প্ৰশ্ন নং **127**-ৰ পৰা **141** লৈ) উত্তৰ কৰা :

127. তলত দিয়া প্ৰশ্নোত্তৰৰ পৰীক্ষাটোৰ মূল্যায়ন তুমি কেনেকৈ কৰিবা ?

প্ৰশ্ন : বাঘ এবিধ বিলুপ্ত জন্তু হয়নে ?

উত্তৰ : (ক) নহয়, কিন্তু আজিকালি বাঘ দেখিবলৈ পোৱাই নাযায়।

(খ) বাঘ বিলুপ্তিৰ পথলৈ গৈ থকা জন্তু।

(1) উত্তৰ (খ)-ৰ বাবে ½ নম্বৰ আৰু (ক)-ৰ বাবে 1 নম্বৰ

(2) উত্তৰ (ক)-ৰ বাবে 1 নম্বৰ আৰু (খ)-ৰ বাবে 1 নম্বৰ

(3) উত্তৰ (ক)-ৰ বাবে 0 নম্বৰ আৰু (খ)-ৰ বাবে 2 নম্বৰ

(4) উত্তৰ (ক)-ৰ বাবে ½ নম্বৰ আৰু (খ)-ৰ বাবে 1 নম্বৰ

128. কোনো এটা পাঠ প্ৰাসংগিক হয়নে নহয়, সিদ্ধান্ত ল'বৰ বাবে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ বাবে পাঠটো সাধাৰণ বোধগম্য হ'বলৈ ব্যৱহাৰ কৰা পঠন কৌশল (Reading strategy)-টো হ'ল

(1) প্ৰেডিক্টিং

(2) চামাৰাইজিং

(3) স্কেনিং

(4) স্কিমিং

129. ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে 'Great Sentence Mystery' শীৰ্ষক এখন চমু স্ক্ৰিপ্ট বা হাস্যকৰ নাটক লিখিছে। স্ক্ৰিপ্টখনৰ চাৰিটা চৰিত্ৰ দহটামান শাৰীত বৰ্ণনা কৰা হৈছে। প্ৰতিটো চৰিত্ৰই মাত্ৰ একধৰণৰ বাক্যহে ব্যৱহাৰ কৰে। এই কামই কেনেধৰণ অনুশীলন উৎসাহিত কৰে ?

(1) পশ্চ-পঠন (post-reading) কাৰ্যকলাপ

(2) পূৰ্ব-লিখন (pre-writing) কাৰ্যকলাপ

(3) ব্যাকৰণৰ প্ৰয়োগ

(4) শব্দ-সম্ভাৰৰ ব্যৱহাৰ

130. তৃতীয় শ্ৰেণীৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ মাজত সৃজনীমূলক লেখনী লিখিবলৈ উৎসাহিত কৰিবৰ বাবে উপযুক্ত উপায়টো হ'ল

(1) ছবি কিছুমান ব্যৱহাৰ কৰা আৰু আলোচনা কৰা

(2) ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক যি ইচ্ছা কৰে তাকে লিখিবলৈ দিয়া

(3) এটা বিষয় নিৰ্ধাৰণ কৰি দি তাৰ বিষয়ে বিশদ আলোচনা কৰা

(4) ৰ্ব'ত বিষয়বস্তুৰ আউটলাইন এটা লিখা

131. তোমাৰ শ্ৰেণীৰ শিক্ষাৰ্থীবোৰৰ বহুতেই অনুষ্ঠানত ইংৰাজীত কথা ক'বলৈ সংকোচ কৰে। তেওঁলোকৰ এই সংকোচ দূৰ কৰিবলৈ তুমি কি পদক্ষেপ ল'বা ?

(1) শ্ৰেণীত আকস্মিক বক্তৃতাৰ আয়োজন কৰি অতি সহজ বিষয় কিছুমান দিবা

(2) আন সকলোৱে প্ৰেজেণ্টেশ্বন শেষ কৰাৰ পাছতহে তেওঁলোকক ক'বলৈ দিবা

(3) লক্ষ্য-ভাষাটোত ব্যক্তিগত প্ৰশিক্ষণ দিবা

(4) শিক্ষাৰ্থীবোৰক সৰু গোটত ভাগ কৰি তেওঁলোকৰ নিজৰ নিজৰ প্ৰেজেণ্টেশ্বন অনুশীলন কৰিবলৈ দিবা

132. শ্ৰৱণ দক্ষতা বৃদ্ধি কৰিবৰ বাবে শিক্ষকে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক ৰে'লৰে ঘোষণাবোৰ শুনি ট্ৰেইনবোৰৰ অহা আৰু যোৱা সময় ভৰাই তালিকা বা Table তৈয়াৰ কৰিবলৈ দিছে। এই কাৰ্যত ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে

(1) অ'ডিঅ' ৰেকৰ্ডিঙৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি Tabulation সম্পূৰ্ণ কৰিছে

(2) ঘোষণাবোৰ ভাঙৰকৈ পঢ়িছে

(3) তথ্যবোৰ ভৰা তালিকাৰ অৰ্থোদ্ধাৰৰ কাম কৰিছে

(4) চুটি দৈৰ্ঘ্যৰ ফিল্ম এখন চাইছে

133. বয়ঃসন্ধিৰ পাছত নতুন ভাষা এটা শিকিলে বিদেশী ভাষাটোৰ

(1) স্বাভাৱিক আহৰণ (acquisition) হয়

(2) আহৰণত অসুবিধা হয়

(3) দখল হেৰুৱায়

(4) বেছি দখল হয়

134. ই-শিক্ষা (e-learning) হ'ল

(1) দূৰ শিক্ষা

(2) তথ্যচিত্ৰ

(3) প্ৰযুক্তি ব্যৱহাৰ কৰি মিশ্ৰ শিক্ষা

(4) সক্ৰিয়ভাবে 'হাৰ্ডৱেৰ'-ৰ ব্যৱহাৰ

135. দ্বি-ভাষিক শ্ৰেণী এটাত লক্ষ্য-ভাষা এটাৰ কথিত ৰূপ আৰু বৌদ্ধিক বা সাহিত্যিক ৰূপটোৰ পাৰ্থক্য বুজি পাবলৈ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে কি কৰিব লাগে ?

(1) লক্ষ্য-ভাষাটোত লিখা অধিক কিতাপ পঢ়িব লাগে

(2) ইংৰাজীত বেছিকৈ লিখিব লাগে

(3) বেছিকৈ দ্বি-ভাষিক চলচ্চিত্ৰ চাব লাগে

(4) লক্ষ্য-ভাষাটো ক'ব লাগে

136. শ্ৰেণী এটাত ছাত্ৰ-ছাত্ৰীকেইজনমান ভাষা দক্ষতাৰ ক্ষেত্ৰত লগৰবোৰতকৈ পিছ পৰি আছে। তেওঁলোকক সহায় কৰিবলৈ প্ৰস্তুত কৰা শিক্ষণ প্ৰণালীটো হ'ল

(1) চামাৰাইযেশ্বন

(2) ৰিফৰ্মুলেশ্বন

(3) ৰিমে'ডিয়েশ্বন

(4) ৰিভিযন

137. মিশ্ৰিত দক্ষতাৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰে ভৰা শ্ৰেণীকোঠা এটাৰ পাঠ্যক্ৰমত কি থকাটো প্ৰয়োজনীয় ?

(1) ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক একেধৰণৰ বা সমসত্ত্ব গোটত (homogeneous group) নিৰ্দিষ্ট সময়ৰ বাবে ৰখাৰ ব্যৱস্থা

(2) বেলেগ বেলেগ ধৰণৰ Learning Profile থকা ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ মাজত বাৰ্তা বিনিময়ৰ সুযোগ

(3) অংক আৰু ভাষাত বিশেষ গুৰুত্ব

(4) ক্ৰীড়া আৰু ভাষাত গুৰুত্ব

Gazibur Rahman 916001708853
Strategies, methods, approaches..
Assamese Speaking Related phenomena ..
Assamese Assessment and eva..
Assamese Strategies, methods, approaches..
Language educational terms
Assamese Principles & Curriculum of language..

138. অশুদ্ধ ধাৰণাটো চিহ্নিত কৰা : ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক পঢ়িবলৈ দিয়া অসমীয়া ভাষাৰ পাঠ্যপুথিত থকাটো আৱশ্যকীয়

(1) শিক্ষণ প্ৰণালীৰ ক্ৰমৰ নিৰ্দেশ

(2) তথ্যৰ সুষম প্ৰদৰ্শন

(3) শিক্ষা অভিজ্ঞতাৰ বাবে শৃংখলিত তথা সংগঠিত ইউনিট

(4) শিক্ষকৰ বাবে বিশদভাবে বৰ্ণিত লেছন প্লেন

139. ভাষা শিকোঁতে কিছুমান নিৰ্দিষ্ট ধৰণৰ ব্যাকৰণগত ভুল স্বাভাৱিকতেই হয়। এই ক্ষেত্ৰত শিক্ষকে

(1) ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ ভুল হ'লেই শ্ৰেণীকোঠাতে শুধৰাই দিব লাগে, যাতে তেওঁলোকে আনৰ ভুলৰ পৰাও শিকে

(2) শিক্ষাৰ্থীগৰাকীৰ ভাগৰ ক'বলগীয়া বা পঢ়িবলগীয়া অংশটো শেষ হোৱালৈ ৰ'ব লাগে আৰু তাৰ পাছত আটাইতকৈ সাধাৰণ (common) ভুলবোৰ শুধৰাবলৈ দিব লাগে

(3) ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে ভুল কৰিলে কৰিবলৈ দিব লাগে, কাৰণ ই স্বাভাৱিক

(4) 'দুৰ্বল' ছাত্ৰ-ছাত্ৰীবোৰ চিনাক্ত কৰি তেওঁলোকৰ কাৰণে বিশেষ শ্ৰেণী লোৱাৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে

140. এগৰাকী বিদেশী ভাষী বা অনা-মাতৃভাষী ভাষা শিক্ষকে প্ৰায়েই শ্ৰেণীকোঠাত দ্বিধাগ্ৰস্ত আৰু অনুপ্ৰেৰণাৰহিত শিকাৰুৰ সম্মুখীন হ'বলগীয়া হয়। এই সমস্যাটো দূৰ কৰিবৰ বাবে

(1) যৌক্তিক বিশেষজ্ঞ এজনৰ সহায় ল'ব লাগে আৰু তেওঁক শ্ৰেণীটোক উদ্দেশ্য কৰি ক'বলৈ দিব লাগে

(2) 'অনুপ্ৰেৰণাৰহিত' শিকাৰুসকলক চিনাক্ত কৰি তেওঁলোকৰ বাবে বিশেষ শ্ৰেণী লোৱাৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে

(3) শিকাৰুক তেওঁলোকক কৰিবলৈ কাম নিজৰ মতে সময় লৈ কৰিবলৈ উৎসাহিত কৰিব লাগে

(4) শ্ৰেণীকোঠাটোত শিক্ষণ কাৰ্যটো অধিক প্ৰত্যাহ্বানমূলক কৰি তুলিবলৈ প্ৰণালী (method) আৰু কৌশল (strategy) প্ৰয়োগ কৰিব লাগে

141. "ভাষাৰ শিক্ষাৰ্থীয়ে কৰি-কৰিবলৈ শিকে।" এই মন্তব্যটো কোনটো কাৰ্যই সমৰ্থন কৰে?

(1) অনুমোদিত পাঠ এটাৰ অৰ্থ ভালদৰে বুজি পাবলৈ মাতৃভাষাৰ ব্যৱহাৰ কৰাত উৎসাহ দিব লাগে

(2) মূৰ্ত (concrete) পাঠৰ পৰা বিমূৰ্ত (abstract) পাঠলৈ যাব লাগে

(3) শিক্ষকে লিখন আৰু কথন ভংগিৰ শৈলীৰ চানেকি দেখুৱায় আৰু ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে তাকে অনুকৰণ কৰে

(4) অনুশীলনৰ সুবিধা অত্যন্ত গুৰুত্বপূৰ্ণ, কাৰণ ই অভ্যাস গঠনত সহায় কৰে

143. ভাৰতৰ আদিম অধিবাসীসকল হ'ল

(1) বৰ্তমান পাহাৰীয়া অঞ্চলত বসবাস কৰা-সকল

(2) বৰ্তমানৰ অনুসূচীত জনজাতিসকল

(3) গুহাবাসী লোক

(4) চিকাৰজীৱী লোক

144. ভাৰতলৈ আহি থিতাপি লোৱা সুপ্ৰাচীন মানৱ গোষ্ঠীটো হ'ল

(1) দ্ৰাবিড়সকল

(2) আৰ্যসকল

(3) ইণ্ডো-ইউৰোপীয় জনগোষ্ঠী

(4) টাই ফৈদৰ লোকসকল

145. ব্ৰাহ্মণ, ক্ষত্ৰিয়, বৈশ্য আৰু শূদ্ৰ—এই চাৰিটা বৰ্ণ বিভাজনৰ ভিত্তি হ'ল

(1) জন্ম

(2) মানুহৰ নিজস্ব যোগ্যতা

(3) চৰ্মৰ বৰ্ণ

(4) জীৱিকা

146. টাই ফৈদৰ লোকসকল ক'ৰ পৰা আহিছিল?

(1) ব্ৰহ্মদেশৰ পৰা

(2) চীন দেশৰ পৰা

(3) পাটকাই পাহাৰৰ পৰা

(4) চৰাইদেউৰ পৰা

147. দ্ৰাবিড়সকলে পোনতে ভাৰতৰ —— অঞ্চলত বসবাস কৰিছিল।

(1) দক্ষিণ-পশ্চিম

(2) উত্তৰ-পূব

(3) উত্তৰ-পশ্চিম

(4) উত্তৰ-দক্ষিণ

148. ইণ্ডো-ইউৰোপীয় জনগোষ্ঠীৰ আৰ্য শাখাটো ভাৰতলৈ আহিছিল

(1) ঐতিহাসিক যুগত

(2) প্ৰায় চাৰিশ বছৰৰ পূৰ্বে

(3) প্ৰাক্-ঐতিহাসিক যুগত

(4) প্ৰায় চাৰি হেজাৰ বছৰৰ পূৰ্বে

149. বৰ্তমান দক্ষিণ ভাৰতৰ তামিল, তেলেগু, কান্নাড়ী, মালায়ালী আদি লোকসকলৰ পূৰ্বপুৰুষ আছিল

(1) ইণ্ডো-ইউৰোপীয় ভাষাগোষ্ঠীৰ লোকসকল

(2) চাওতালসকল

(3) আৰ্যসকল

(4) দ্ৰাবিড়সকল

150. এচিয়া আৰু ইউৰোপৰ পৰা অহা কেইবাটাও পৰাক্ৰমী গোটে ভাৰতত ৰাজ্য স্থাপন কৰিছিল

(1) আৰ্যসকলে ভাৰতত খোপনি পুতি লোৱাৰ পাছত

(2) আৰ্যসকলৰ লগত

(3) আৰ্যসকল ভাৰতলৈ অহাৰ সময়ত

(4) আৰ্যসকল ভাৰতলৈ অহাৰ আগত

নিৰ্দেশ : নিম্নোক্ত পৰিচ্ছেদটো ভালদৰে পঢ়া। পৰিচ্ছেদটোৰ শেষত নটা প্ৰশ্ন (প্ৰশ্ন নং **142**-ৰ পৰা **150** লৈ) আৰু প্ৰতিটো প্ৰশ্নৰে তলত চাৰিটাকৈ বিকল্প উত্তৰ দিয়া আছে। তাৰ পৰা আটাইতকৈ উপযুক্ত উত্তৰটো চিহ্নিত কৰি প্ৰশ্নবোৰৰ উত্তৰ দিয়া :

আমাৰ জনমভূমি ভাৰতবৰ্ষ এখন বৈচিত্ৰ্যপূৰ্ণ দেশ। ইয়াৰ ভৌগোলিক অৱস্থান, বিভিন্ন সময়ত প্ৰবাহিত হোৱা নানা জাতি, ধৰ্ম, ভাষা, আচাৰ-ব্যৱহাৰ, কলা-সংস্কৃতি কঢ়িয়াই অনা জনস্ৰোতে এই দেশক বিচিত্ৰতা প্ৰদান কৰিছে। কেইবা হাজাৰ বছৰৰ পূৰ্বতে এটা সময়ত পৃথিৱীৰ বহু দেশ জ্ঞানৰ পোহৰ লাভ কৰাৰ পৰা বঞ্চিত আছিল। তেতিয়াই ভাৰতবৰ্ষই দৰ্শন, বিজ্ঞান, সাহিত্য, সুকুমাৰ-কলা আদি সকলো বিষয়তে জ্ঞানৰ উচ্চ শিখৰত নিজকে সুপ্ৰতিষ্ঠিত কৰিব পাৰিছিল। প্ৰাচীন সভ্যতাৰ প্ৰভাৱে সমুজ্জ্বল এই দেশ সেই বাবেই পৃথিৱীৰ সমগ্ৰ দেশতে অগ্ৰণী আৰু প্ৰেৰণাৰ কেন্দ্ৰ স্বৰূপ।

ভাৰতৰ ভৌগোলিক অৱস্থিতি বৈচিত্ৰ্যপূৰ্ণ। এফালে যেনেকৈ সুউচ্চ পৰ্বতমালা তেনেকৈ আন ফালে সুগভীৰ সাগৰ-মহাসাগৰ। একালে বিস্তীৰ্ণ সমতল ভূমি, আন ফালে বিশাল মালভূমি; এফালে দ্বীপমালা, আন ফালে হ্ৰদ-জলাশয়। অঞ্চল বিশেষে একোটা সময়ত ডেই-পুৰি নিয়া গ্ৰীষ্মৰ প্ৰবলতা, আন সময়ত প্ৰচণ্ড শীতলতাৰ ঠেটুৰে ধৰা তীব্ৰতা। তেনেকৈ এফালে মৌচুমীৰ নেৰা-নেপেৰা বৰষুণ আৰু ধুমুহাৰ তাণ্ডৱ, আন ফালে আকৌ বিস্তীৰ্ণ মৰুভূমিৰ উত্তপ্ত শুষ্কতা আৰু জলাভাৱ। এনে পৰস্পৰ-বিৰোধী ভৌগোলিক আৰু প্ৰাকৃতিক পৰিবেশে এই দেশক বিশিষ্টতা প্ৰদান কৰিছে।

ভাৰতীয় মানুহৰ জাতি বা গোষ্ঠীগত ভিন্নতাও বিশেষ তাৎপৰ্যপূৰ্ণ। ভাৰতৰ আদিম অধিবাসীসকল হ'ল বৰ্তমানৰ অনুসূচিত জনজাতিসকল। এওঁলোকে পৰ্বতৰ গুহা, গছৰ খোৰোঙ বা জঙ্গলত বাস কৰিছিল। পিচলৈ তেওঁলোকৰ সতি-সন্ততিসকল বাহিৰলৈ ওলাই আহি ঘৰ-দুৱাৰ সাজি মধ্যপ্ৰদেশ, বিহাৰ, ওড়িশা আদি ৰাজ্যত খোপনি পুতি থাকিবলৈ লয়। এওঁলোক হ'ল—কোল, মুণ্ডা, কুৰুখ, চাওতাল আদি। ভাৰতলৈ আহি থিতাপি লোৱা সুপ্ৰাচীন মানৱ গোষ্ঠীটো হ'ল দ্ৰাবিড়সকল। বৰ্তমান দক্ষিণ ভাৰতৰ তামিল, তেলেগু, কান্নাড়ীগা, মালায়ালী আদি লোকসকল এই গোষ্ঠীৰে উত্তৰ পুৰুষ। দ্ৰাবিড়সকলৰ অগা-পিচাকৈ চীন মহাদেশৰ পৰা অহা তিব্বত-বৰ্মী গোষ্ঠীৰ জনস্ৰোত এৰা-ধৰাকৈ ভাৰতৰ পূব মূৰেদি সোমাই উত্তৰ-পূব ভাৰতৰ হিমালয়ৰ পাদদেশত বিয়পি পৰিছিল। তেওঁলোক হ'ল মিজো, মাৰ, মেইতেই, নাগা, মিচিং, বড়ো-কছাৰি, ডফলা, চিংফৌ আৰু তুচিয়া, গাৰোৱালী, কুমায়ুনী আদি পাহাৰী জাতি।

ঐতিহাসিক সূত্ৰৰ খেও ধৰি আমি পাওঁ যে দ্ৰাবিড়সকলে পোনতে ভাৰতৰ উত্তৰ-পশ্চিম অঞ্চলত বসবাস কৰিছিল। সেই সময়তে প্ৰায় ৪০০০ বছৰ পূৰ্বে ইণ্ডো-ইউৰোপীয় জনগোষ্ঠীৰে আৰ্য নামে শাখা এটি উত্তৰ-পশ্চিম দিশেদি ভাৰতত প্ৰৱেশ কৰে। তেওঁলোকে দ্ৰাবিড়সকলক দক্ষিণ ভাৰতলৈ খেদি পঠিয়ায় আৰু পঞ্জাবকে ধৰি ক্ৰমে গোটেই উত্তৰ-পূব ভাৰত দখল কৰি তাতে নিগাজি হয়। এওঁলোকে সমাজৰ মানুহক নিজস্ব যোগ্যতাৰ ভিত্তিত ব্ৰাহ্মণ, ক্ষত্ৰিয়, বৈশ্য আৰু শূদ্ৰ এই চাৰিটা বৰ্ণত ভাগ কৰে। আৰ্যসকলৰ শাৰীৰিক গঠন আৰু ভাষা-সংস্কৃতি আনতকৈ পৃথক আছিল।

আৰ্যসকলৰ পাছতো ভাৰতবৰ্ষলৈ পৃথিৱীৰ চৌ-দিশৰ পৰা মানুহৰ সোঁত অবাধিত গতিত বৈয়ে আছে। আৰ্যসকলে ভাৰতত খোপনি পুতি লোৱাৰ পাছত এচিয়া আৰু ইউৰোপৰ পৰা অহা কেইবাটাও পৰাক্ৰমী গোটে ভাৰতত ৰাজ্য স্থাপন কৰাৰ প্ৰমাণও বুৰঞ্জীত পোৱা যায়। সেইসকলৰ মাজত শক, কুশান, পাঠান, মোগল, পৰ্তুগীজ, ইংৰাজ, ফৰাচী আদিয়ে প্ৰধান। পূব ফালৰ পাটকাই পাহাৰ চেৰাই ব্ৰহ্মদেশৰ পৰা অহা টাই ফৈদৰ লোকসকলে ত্ৰয়োদশ শতিকাৰ পৰাই অসমত আহোম ৰাজ্য প্ৰতিষ্ঠা কৰাৰ ঘটনা ইতিহাস প্ৰসিদ্ধ। এই বিজেতাসকলৰ সৰহভাগেই ভাৰতবৰ্ষক আপোন কৰি লৈ আন ভাৰতীয়ৰ লগত মিলি গৈছিল।

142. তলৰ কোনটোৱে ভাৰতবৰ্ষক বিচিত্ৰতা প্ৰদান কৰাত সহায় কৰা নাই?

(1) ভৌগোলিক অৱস্থান

(2) নানা জাতি

(3) বিভিন্ন ধৰ্ম

(4) বিশাল মাটি-কাপি

Gazibur Rahman 916001708853